

Biblioteca Centrală
Regională
Hunedoara

COLOCVII

DESPRE ȘCOALĂ, FAMILIE ȘI SOCIETATE

ANUL II

5 (11)

mai

1967

lei 3

DIN SUMAR:

- ANIVERSĂRI
- TRECUTUL ȘI PREZENTUL — ÎNSEMNĂRI
- LITERATURA — O ȘCOALĂ A FRUMOSULUI
- INSTITUTUL DE ȘTIINȚE PEDAGOGICE
- TRADIȚII ALE FAMILIEI ROMÂNEȘTI
- MODERNIZAREA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI
- FONDUL PRIMORDIAL
- RESPECTAREA PARTICULARITĂȚILOR TEMPERAMENTALE ÎN EDUCAREA COPIILOR
- VIRTUȚILE CONVERSAȚIEI
- ARTA DE A-ȚI AJUTA COPILUL
- CÎND SĂ ÎNCEAPĂ ȘCOLARIZAREA COPIILOR?
- SFATURI DESPRE COMPORTAREA ÎN SOCIETATE

1 MAI

(sculptură)

Emil MEREANU

TRĂIASCĂ 1 MAI

L.S.

I. P. Tip

ANIVERSĂRI

Primăvară.

Pământul respiră calm. Aburul răsuflării lui își lasă urma pe oglinzile bălților, scutură din nesfârșitele înălțimi, calde și clare, petalele colorate le fluturilor, mișcă aripile transparente ale albinelor aurii și înalță săgeata zborului rindunelelor.

Neliniștită, seva vieții umblă prin vinele pământului, plesnește în mugurii pomilor, în cornișele iezilor; i se aude sușul în tulpina fragedă a griului, în gurutul porumbelului și în cîntecul omului — pretutindeni unde, sub sărutul luminii, țărîna se transformă în viață.

Mai.

Lună plină a primăverii, realitate și simbol a tot ce renaște și crește spre desăvîrșire și biruință, mai, lună de miraj și nădejde, curată ca ochii și zîmbetul copiilor.

Mai.

Și dacă amiaza primăverii e prilej de festivă bucurie pentru toți truditorii pământului care și-au ales prima zi a ei să-și serbeze unitatea de idealuri și luptă, pentru noi, românii, luna mai intruchipează și alte mari împliniri spre care am năzuit în lungul întregii noastre istorii.

Muncitorii români, abia cu o viață de om în urmă, primăvara și-au găsit, firesc, forma prin care seva lor să se transforme în rod: Partidul Comunist Român. În ziua de 8 Mai 1921 clasa muncitoare din România a deschis o nouă eră în istoria Patriei noastre; în acea zi se făcea detașamentul care, călîndu-se neîncetat în focul marilor lupte de clasă, a stat neînfricat și nebiruit la timona istoriei românești.

Și tot în mai, cu nouăzeci de ani în urmă, fiii pământului ăstuia românesc mureau peste Dunăre, alături de ruși și bulgari, mureau sub spada agarenilor, cum muriseră, de la Mircea Bătrînul și Ștefan-Marele, moșii și strămoșii lor — pentru ca Neamul și Țara să trăiască.

La 9 Mai 1877 trompeta victoriei vestește sfărîmarea jugului otoman și cucerirea independenței de stat a României. Peneș Curcanul și alte mii de Dorobanți și Sergenți au scris cu singele lor rindurile de neșters ale primei file din istoria României Moderne.

După cum cu douăzeci și doi de ani în urmă, tot în luna mai, serbam cu focuri de artificii scrierea primei pagini a României contemporane. 9 Mai 1945, zi în care a fost spulberat de pe fața pământului hitlerismul, este trecută în calendarul lumii cu cerneală festivă. Alături de alte popoare, sub conducerea Partidului Comunist Român, și poporul nostru și-a vărsat singele cu eroică dăruire de sine; mormintele soldaților noștri de la Debreșin și Tatra sînt și ele zidite la temelie libertății tuturor.

În jerbele victoriei ce brăzdau în acea zi de mai cerul lumii, strălucia și rubinul înălțat de eroii noștri.

Dacă timpul, istoria, gigantică ființă, măsură a tot ce există, și-ar apleca — în mai — urechea la pieptul pământului, bunului, bătrînului nostru pămînt, și ar asculta cu luare aminte, ar auzi cum crește din morții noștri iarba — și durutul ritmic, sigur, al pașilor muncitorimii.

Radu Dan NICOLAE

GHID TURISTIC PENTRU EXCURSII ȘCOLARE

AȚI VIZITAT ÎMPREJURIMILE CAPITALEI?

O dată cu începutul sezonului cald, bucureștenii părăsesc Capitala, în răgazul citorva ore libere, căutînd locuri mai răcoase la adăpostul pădurilor umbroase sau pe malul apelor. Împrejurimile Capitalei sînt în multe locuri acoperite de păduri întinse, resturi ale vechiului Codru al Vlășiei. Rîul Colentina, care străbate Capitala, formează o salbă de lacuri al căror pitoresc poate fi admirat atît în perimetrul orașului cit și în împrejurimi. Rîul Argeș oferă numeroase puncte amenajate pentru ștranduri sau pentru excursii. Împrejurimile Capitalei oferă apoi posibilitatea vizitării unor obiective turistice de ordin cultural, cum ar fi Palatul de la Mogoșoaia, Mănăstirea Snagov etc.

Excursiile în împrejurimile Capitalei sînt economice, distanțele scurte, mijloacele de transport, în comun: ale I.T.B. — ului, sau trenul, bicicleta sau automobilul. Timpul necesar: uneori numai o jumătate de zi (după amiaza) sau o zi întreagă (duminica).

Cei cărora le revine rolul de a conduce pe tineri în excursiile de cunoaștere a frumuseților din apropierea Capitalei, sînt părinții și profesorii. Mulți se limitează însă la o simplă plimbare în pădurea Băneasa, arhicunoscută pentru elevii din clasele mai mari. Altă „cale bătătorită” este aceea a lacului Snagov, care, așa cum a fost supranumit „plămînul Bucureștiului”, oferă posibilitatea recreării în mijlocul naturii. Vizitatorii beneficiază de aerul curat, de lumina soarelui și de apa lacului. Mai puțin se documentează însă asupra aspectului instructiv pe care-l oferă vizitarea acestor locuri: lacul Snagov este un liman fluviatil, care nu se varsă în vreun riu și are izvoare proprii subterane. Pe suprafața lui trăiește o plantă rară: nufărul indian sau lotusul. Pădurea Snagov este protejată de lege, fiind declarată rezervație naturală, îndeosebi datorită prezenței a două esențe de arbori mai rare în regiunea de cîmpie: fagul caucazian și frasinul pufos.

O călătorie cu vaporușul pe insula Snagov trebuie folosită pentru a se arăta elevilor că aici au fost exilați unii conducători ai revoluției din 1848. Unii istorici presupun că în insula Snagov, în mănăstire, s-ar afla mormîntul lui Vlad Țepeș. Mănăstirea Snagov a constituit în trecut și un focar cultural: Matei Basarab a înființat aici prima „tiparniță”, iar activitatea aceasta s-a extins atunci cînd i-a devenit stareț Antim Ivireanu.

Bucureștenii vizitează deseori obiectivele turistice foarte cunoscute, cum sînt: Palatul de la Mogoșoaia, pădurea Pustnicul, lacul Cernica, ștrandurile de pe malul Argeșului, de la Copăceni, Buda-Mihăilești ș. a. m. d. Un număr mai mic de excursioniști se îndreaptă spre unele obiective turistice care sînt mai puțin cunoscute sau mai puțin accesibile și de aceea sînt și mai rar vizitate: lacul Căldărușani, mănăstirea Bălteni, mănăstirea Țigănești, comuna Buftea, mănăstirea Comana și altele.

Credem că ar fi util să prezentăm cîteva dintre aceste obiective turistice, mai puțin cunoscute, din împrejurimile Capitalei:

— **Lacul Tătarului** — denumit astfel în urma unei lupte date în aceste locuri de Matei Basarab împotriva tătarilor, este situat într-o

regiune pitorească, în apropierea rîului Dîmbovița. Puțini cunosc acest loc incîntător din împrejurimile Capitalei. Cea mai indicată cale de acces este cu trenul pe relația București—Oltenița. Distanța de 19 km de la halta Titan (tramvaiul 24) — de unde începe excursia — pînă la halta Plătărești, se parcurge cu trenul în cca 1/2 oră. În comuna Plătărești se află o biserică construită în timpul lui Matei Basarab. După depășirea comunei se traversează rîul Dîmbovița, în dreptul unei cabane de vînătoare și pescuit denumită „Castelul”, care este vizibilă datorită așezării pe un dîmb înalt. Șesul pe care îl străbătem nu ne indică încă prezența lacului: acesta apare în toată frumusețea în momentul în care e privit de la cabană. O plimbare pe drumul de inconjoară lacul la marginea pădurii poate prileji uneori întîlnirea cu căprioarele care trăiesc aici în libertate. Înapoierea se poate face (urmînd drumul de pe marginea lacului) din halta Cucuieți—Sudiți.

— **Palatul de la Potlogi** a fost construit de Constantin Brîncoveanu în anul 1699. Palatul cu arhitectură specific brîncovenească este înconjurat de o curte împrejmuită cu ziduri groase. Deși a fost distrus de turci, se mai pot vedea încă unele capitelluri și chiar rare fragmente de picturi murale. Palatul, restaurat acum, servea ca loc de popas pentru domnitor în drumul spre Tirgoviște.

Excursia se poate efectua cu curse auto speciale sau cu autobuzele IRTA. Se părăsește șoseaua București—Pitești, în dreptul kilometrului 41 (com. Lungulețu) spre apus, pe un drum local.

— **Cetatea dacă de la Popești-Novaci** este un interesant obiectiv turistic situat pe malul Argeșului. Săpăturile arheologice au scos la iveală obiecte care aparțineau unui șef de trib getic din secolele II-I î.e.n. Se crede chiar că pe acest loc a fost amplasată Argedava, reședința temporară a regelui dac Burebista. Cetatea construită din materiale locale — lemn și lut — este situată pe un promontoriu strategic de unde se deschide o largă priveliște asupra luncii Argeșului.

Excursia se poate organiza cu autobuzele IRTA sau curse auto speciale. Se părăsește șoseaua București—Alexandria în dreptul comunei Mihăilești, urmînd un drum local de cca 9 km. Înapoierea se poate face pe alt drum, ajungînd după cca 10 km. în șoseaua București—Giurgiu, în dreptul comunei Adunați—Copăceni.

— **Localitatea istorică Călugăreni** se află situată pe șoseaua București—Giurgiu. Pentru a ajunge la Călugăreni (29 km) se pot folosi autobuzele I.R.T.A. Vitejii ostași ai lui Mihai Viteazul au înfrînt aici, în anul 1595, armata turcească condusă de Sinan Pașa. Mihai Viteazul a profitat de avantajul terenului — care pe acea vreme era mlăștinos — și a ieșit biruitor. În amintirea evenimentului pe podul de peste rîul Neajlov s-au pus plăci comemorative. (A nu se confunda cu podul ce traversează rîul Cîlniște). În apropiere, pe o ridicătură de teren, se găsește o cruce mare din piatră, ridicată de Șerban Cantacuzino în 1682. De pe această înălțime se deschide o frumoasă perspectivă asupra regiunii și a pădurii de la poale.

Florian FRAZZEI

LITERATURA, O ȘCOALĂ A FRUMOSULUI

TRECUTUL ȘI PREZENTUL

ÎNSEMĂRI

MIRON CONSTANTINESCU

În în mîini o carte stufoasă pe care mi-a împrumutat-o un prieten „La résistance grecque (1940—1944)” apărută la Paris în 1966 în editura Robert Laffont, o lucrare istorică valoroasă și în același timp o remarcabilă scriere literară a cunoscutului romancier francez, André Kédros (vechii nostru coleg de acum trei decenii de la Facultatea de litere și filozofie din București, Virgil Solomonide).

Probabil că puțini cititori vor fi știind că André Kédros și Virgil Solomonide sînt una și aceeași persoană. Născut în Grecia (Corfu), familia mutîndu-i-se la București, a urmat liceul la „Matei Basarab” unde a fost coleg cu Silviu Iosifescu. Între 1934—1939 și-a făcut studiile de filozofie la Universitatea din București, specializîndu-se în psihologie.

Perioada deceniului patru al veacului nostru a marcat în multe țări europene o înfruntare a forțelor populare antifasciste organizate și îndrumate în diferite condiții de comuniști, cu forțele celei mai negre reacțiuni fasciste și hitleriste.

În România lupta maselor populare împotriva hidoasei „gărzi de fier” a mercenarului hitlerist Codreanu și împotriva altor partide fasciste și pro-hitleriste (Cuza, Goga, Gh. Brătianu) a cunoscut, sub conducerea Partidului Comunist, o deosebită profunzime și amploare (grevele eroice din 1932—1933, luptele din 1936 de la Mehedinți și Hunedoara, în 1937 București, Iași, Cluj, Dîmbovița, Vlcea).

În aceste condiții s-a dezvoltat în universități și institutele de învățămînt din toată țara, dar mai cu seamă în București, o puternică mișcare de stînga printre studenți, mișcare antihitleristă și antilegionară în principal. Gruparea forțelor de stînga, inițiată de Uniunea Tineretului Comunist, s-a înfăptuit ca Front al Studenților Democrați care a coordonat acțiunea antifascistă și democratică studențească în toate centrele universitare.

Facultatea de litere și filozofie din București unde studiau sau lucrau pe atunci Alexandru Balaci, Emilian Bucov, Constanța Crăciun, Lucia Djamo, Nicolae Djamo, M. Dragomirescu, Geo Dumitrescu, Edgar Elian, Mihnea Gheorghiu, Alexandru Graur, C. Ionescu Gulian, Silviu Iosifescu, Elena Joja, Mihai Levente, George Meniuc, Mircea Nădejde, Ștefan Popescu, Grigore Preoteasa, Radu Nica, Ion Stancu, Gheorghe Stancu, Eugen Schileru, Al. Tudor Stoianovici, Al. I. Ștefănescu, Mihai Șora, Mariana Șora, Coca Secară, N. Bagdasar, G. Vlădescu Răcoasa, Mircea Vrînceanu și alții era un important centru de stînga. Îndesebi Societatea studenților în filozofie „Vasile Conta” a cărei conducere fusese cucerită de F.S.D. era un focar de activitate marxistă, revoluționară și democratică.

nici nu a exagerat. Viața și natura sînt, prin sine, învățămînt științific. Și tot astfel este și experiența omenească, reacțiile sufletești interioare la toate fenomenele vieții. Și doar acestea: viața, natura, experiențele oamenilor cu răsănetul lor interior sînt materia primă a literaturii. Asta găsește, viu, fiecare cititor în literatură.

Dar literatura mi se pare a implini o treabă și mai importantă pentru structura deplină a ființei omenești, deși efectele ei în această privință nu sînt concrete, palpabile: literatura dezvoltă în om sensibilitatea pentru frumos.

Această sensibilitate există, latentă, în fiecare. Și ea există din timpuri imemorabile și independent de starea de civilizație. Ea face parte din complexul atributelor omenești. La popoarele cele mai sălbatice, din cele mai îndepărtate timpuri, nu numai că există această sensibilitate, dar ea s-a manifestat puternic și strălucit. Descoperirile istorice au dat la iveală extraordinare opere de artă, în toate continentele: în America (Peru), în Asia de sud, în centrul Africii.

Prin arta ei, — literatura fiind ea însăși o artă a frumosului, — prin darul cu care prezintă frumosul și în sufletul omului, și în mediul înconjurător, prin noblețea sentimentului pe care îl pune în evidență, este o școală a frumosului.

Atît la adunările societății, cît și la simpozioanele organizate de această societate Virgil Solomonide a avut un rol de seamă prin vasta sa cultură, prin inteligența sa scăpărătoare, prin spiritul său combativ. În primăvara 1939 și-a dat licența în psihologie și a început organizarea unui laborator de psihotehnică la o fabrică din București. Curînd însă a trebuit să se întoarcă în Grecia unde a participat între 1940 și 1944 la mișcarea de rezistență antihitleristă și la luptele de partizani. Cartea pe care a scris-o recent narează o experiență pe care autorul a cunoscut-o direct și care a devenit istorie.

După 1946, în Franța, reîncepe activitatea științifică sub îndrumarea marelui Henri Wallon și concomitent o intensă activitate literară. „L'Odéon”, „Peuple roi”, „Le navire en pleine ville”, „Le verrou” și altele; în limba română s-a tradus „Ultima călătorie a vasului Portpolis” (în total a scris opt romane și două piese de teatru). Concomitent André Kédros (numele literar al lui Virgil Solomonide) a făcut prețioase servicii literaturii române transpunînd în limba franceză, „O scrisoare pierdută” a lui I.L. Caragiale și „Nicoară Potcoavă” de Mihail Sadoveanu.

În plină maturitate literară și științifică André Kédros a publicat după ani de pregătire o monumentală (540 pag.) istorie a eroice lupte a poporului grec — a poporului lui Manolis Glezos și Janis Ritsos —.

Multe pagini sînt remarcabile în această carte, de meticuloasă documentare. Dar cele care evocă actul eroic al tinerilor Manolis Glezos și Apostolos Santas din noaptea de 30 mai 1941 — smulgerea și nimicirea steagului hitlerist de pe Acropole — sînt poate cele mai emoționante („Crucea încîrligată nu mai flutură pe Acropole” pag. 74—77).

Iar astăzi după două zeci și șase de ani Manolis Glezos și tovarășii săi sînt din nou amenințați cu moartea de un regim de dictatură militară retrogradă! Această situație nici poporul grec, nici celelalte popoare ale lumii n-o pot admite. De aceea se ridică cu atîta putere vocea de protest și indignare a reprezentanților acestora, a omenirii progresiste.

Hitleriștii nu l-au putut ucide pe Manolis Glezos și nici ideea patriotică și revoluționară pe care acesta o simboliza.

Nici dictatura reacționară din Grecia de astăzi nu va putea desființa această idee și această luptă. Pentru că în general teroarea albă, repressiunile, demagogia anticomunistă nu pot rezolva nici problemele economice și nici pe cele sociale și politice ce se ridică în fața monarhiei grecești. Acele caesornicului istoriei nu pot fi întoarse pentru multă vreme îndărăt.

Sensibilitatea pentru frumos, spuneam, subsistă în fiecare om într-o măsură mai mare sau mai mică. Dar, ea, necultivată, se atrofiază, din păcate, precum la tatăl lui Adrian. Și asta e un lucru nespun de trist, — un lucru tragic, chiar dacă cel în cauză nu-i resimte tragedia, și o poartă cu indiferență, căci omul rămîne fără un simț, de aceeași natură ca simțul auzului, de pildă.

Sensibilitatea pentru frumos înseamnă primăvară perpetuă în sufletul omului. Ea este la fel cu acel impuls minunat care face să se desfacă florile pe creanga de zarzăr. Ea face să înțelegi mai bine tainele naturii și ale vieții, să le dai o interpretare plină de dragostea de a trăi. Frumosul e un prieten al omului și în zilele bune și, mai ales, în zilele rele. Frumosul recompensează strălucit efortul de a trăi. El umple de aceeași bucurie și sufletul celui sărac ca și a celui bogat, și sufletul celui suferind, pentru care este ca un balsam. Prietenul nostru, frumosul!

A citi literatură este a dezvoltă, a șlefui, a perfecționa sensibilitatea pentru frumos.

— „Trebuie să vorbesc neapărat cu tatăl lui Adrian. El trebuie certat, nu băiatul. Și asta, nu pentru că fără învoierea lui, băiatul nu ar mai continua să citească, ci pentru ca bucuria lui de a citi să fie deplină”.

Demostene BOTEZ

INSTITUTUL DE ȘTIINȚE PEDAGOGICE

INSTALAREA NOII CONDUCERI

Recent a avut loc instalarea noii conduceri a Institutului de științe pedagogice, unitate de cercetare științifică departamentală, tutelată de Ministerul Învățământului.

În funcția de președinte al Consiliului științific a fost numit prof. univ. Dimitrie Todoran, în cea de director al Institutului conf. univ. George Văideanu.

Instalarea noii conduceri a Institutului s-a făcut în cadrul unei adunări la care au participat Acad. Ștefan Bălan, Ministrul Învățământului, prof. univ. Miron Constantinescu și Traian Pop, adjuncți ai Ministrului Învățământului, cadre didactice din învățământul de toate gradele și numeroși cercetători științifici.

Cu acest prilej acad. Ștefan Bălan, ministrul învățământului, a făcut o succintă analiză a activității Institutului, relevând realizările și lipsurile și insistând

asupra sarcinilor lui de viitor, cu spirit de răspundere și cu fermitate.

„În Institut — a spus Ministrul Învățământului — au fost elaborate metodice și s-au făcut cercetări științifice care au contribuit la dezvoltarea învățământului.

Există însă o serie de probleme în care Institutul e așteptat să-și spună cuvântul. Institutul de științe pedagogice este chemat să contribuie la elaborarea planurilor de învățământ și a programelor școlare. De asemenea, Institutul trebuie să manifeste o preocupare constantă pentru îmbunătățirea manualelor școlare. Să elaboreze, cu titlu de experiment, cit mai multe manuale școlare, atrăgătoare, accesibile vîrstelor respective, aerisite, metodice, cuprinzînd scheme recapitulative și capitole de sinteză. Ideile inovatoare în elaborarea manualelor

trebuie să vină în special de la membrii Institutului.

Problema organizării învățământului, a educației patriotice, a dragostei de muncă a copiilor și tineretului, în spiritul ideilor u-manismului socialist, problema orientării școlare trebuie să stea permanent în atenția Institutului.

În elaborarea planurilor de cercetări, Institutul să urmărească problemele fundamentale ale pedagogiei, iar concluziile să fie valorificate în învățământ. Să se lucreze manuale după o concepție nouă însoțite de îndrumări metodice pentru elevi; iar cartea pentru profesor, de o metodică pentru uzul acestuia, elaborate de Institut.

Relevînd grija partidului pentru școală și pentru dezvoltarea continuă a învățământului, acad. Ștefan Bălan și-a exprimat dorința de a găsi mai multă „efervescență

creatoare la Institutul de științe pedagogice“.

Cei doi pedagogi cărora li s-a încredințat conducerea importantei instituții au afirmat hotărîrea lor de a fi la înălțimea sarcinilor care le stau în față.

În cuvîntul de încheiere a adunării prof. univ. Miron Constantinescu, adjuncț al Ministrului Învățământului, a arătat că specialiștilor din Institut li se cere o muncă științifică de calitate, eficiență, care să imbine cercetarea fundamentală cu cea aplicativă pentru a traduce în viață sarcinile trasate școlii prin hotărîrile de partid și de stat. Călăușiți de principiile pedagogiei marxist-leniniste, folosind tradițiile înaintate ale învățământului din țara noastră și experiența mondială, cercetătorii Institutului vor contribui astfel la afirmarea școlii și a pedagogiei românești pe plan național și pe plan internațional.

CERCETAREA PEDAGOGICĂ: PERSPECTIVE

La câteva săptămîni de la acest eveniment, redacția, revistei „Colocvii“ a luat un interviu noului director al Institutului. Scopul: informarea de la sursă a cititorilor noștri asupra acestei unități de cercetare științifică, după părerea noastră, extrem de importantă, pentru că deși rezultatele ei nu se aplică în producție, ele constituie investiția socială a unui capital intelectual-moral, care va fi valorificat în economia și cultura națională prin competența viitoarelor cadre pe care le pregătește școala.

REDACȚIA: V-am ruga să precizați care sînt direcțiile principale spre care se va orienta cercetarea pedagogică din institut pentru a contribui la rezolvarea problemelor pe care le pune învățământul în actualul stadiu de dezvoltare a societății noastre?

Conf. univ. GEORGE VĂIDEANU: Principala misiune a Institutului de științe pedagogice este aceea de a contribui, prin cercetările întreprinse, la modernizarea și perfecționarea învățământului sub raportul conținutului și al tehnicii didactice. Această misiune este cu atît mai importantă și mai dificilă, cu cît ea se cere îndeplinită într-o etapă de prefaceri profunde și, de regulă, săvîrșite cu mare rezeziune, pe de o parte în planul evoluției științei, pe de alta în viața societății noastre.

Pretutindeni în țările avansate politica școlară se întemeiază însă din ce în ce mai mult pe cercetarea științifică pentru stabilirea conținutului (a planurilor, programelor și manualelor) și pentru descoperirea unor forme și metode pedagogice cu valoare ridicată.

În scopul de a aduce răspunsuri și soluții cit mai temeinice întrebărilor și preocupărilor Ministerului Învățământului, noua conducere a Institutului își îndreaptă atenția în cîteva direcții fundamentale pentru progresul școlii și al cercetării pedagogice. Temei-

nia presupune însă informare largă, deseori experimente de durată, urmate de o interpretare plină de discernămint și de aceea, unele soluții științifice vor veni mai trziu, dar în schimb vor fi sigure, convingătoare și eficiente.

REDACȚIA: Știm că Institutul, ca structură organizatorică, cuprinde patru secții, cu numeroase sectoare subsumate:

Secția didactică metodică (cu sectoarele: teoria învățării, științe umaniste, științe naturale, mijloace moderne de învățare); **Secția educației comuniste** (cu sectoarele: educația în școală, educația în organizațiile de copii și tineret); **Secția bazele generale ale pedagogiei** (cu sectoarele: bazele teoretice ale pedagogiei, istoria pedagogiei); **Secția organizării și conținutul învățământului** (cu sectoarele: școala generală și învățământul preșcolar, licee, învățământul special (defectologie), pedagogie medicală, învățământ profesional și tehnic.)

Pentru a răspunde sarcinilor care îi revin, Institutul își va păstra actuala structură?

Conf. univ. GEORGE VĂIDEANU: Pentru a putea răspunde competent sarcinilor ce-i revin și pentru a putea înscrie cercetarea pedagogică românească în mișcarea pedagogică contemporană, Institutul va avea în viitor o structură mai complexă; va dispune de o secție de pedagogie a învățământului superior, de o alta de pedagogie comparată și relații internaționale; de asemenea apar noi sectoare de cercetare reclamate de practica școlară și de unele ramuri ale științei educației, din ce în ce mai atent cultivate în publicistica mondială: **sectorul de orientare profesională**, care va coordona și activitatea viitoarelor laboratoare pedagogice destinate reorientării și orientării elevilor, **sectorul de educația adulților** care va putea contribui la perfecționarea vastei activități social-culturale desfășurate de statul nostru,

sectorul de educație estetică, destinat să stimuleze cercetările de pedagogie estetică într-o perioadă cînd arta devine un mijloc fundamental și generalizat în formarea tineretului. Menționez și constituirea sectorului de studiere a activității pionierești care, lucrînd și sub îndrumarea Consiliului Național al Organizației pionierilor, va contribui efectiv la fundamentarea științifică a educației extradidactice.

REDACȚIA: Vorbînd despre necesitatea unei mai bune utilizări a Institutului și a dotării lui cu laboratoare și aparatură modernă, tov. ministru Ștefan Bălan spunea: „cercetarea științifică fără laborator e de neconceput“. Ce preconizați în această direcție, de ce aveți nevoie?

Conf. univ. GEORGE VĂIDEANU: Conducerea Institutului își va îndrepta atenția și asupra bazei experimentale a cercetării pedagogice. Ne trebuie școli experimentale în adevăratul sens al cuvîntului, adică unități școlare organizate, încadrate și dotate potrivit trebuințelor cercetării. Ne trebuie școli de bază în care să se verifice, într-o arie mai largă și în condiții adecvate, concluziile desprinse din experimente. Ne trebuie o școală-laborator, un laborator-pedagogic unde să verifcăm cu receptivitate și spirit critic valoarea instructiv — educativă a celei mai moderne tehnici didactice, pentru a o selecta și a o propaga pe măsura randamentului produs. În dotarea Institutului și a școlilor experimentale din București, Cluj și Iași cu tehnica didactică necesară vom dispune de un sprijin substanțial din partea conducerii Ministerului, dar și a secțiilor regionale de învățământ.

REDACȚIA: Ce rol va avea Consiliul Științific al Institutului?

Conf. univ. GEORGE VĂIDEANU: Consiliul științific va fi un factor cu funcții stimulativ și

orientative noi și importante, care lucrînd sub conducerea prof. dr. docent Dimitrie Todoran, președintele Consiliului, va cuprinde pedagogi specialiști și oameni de cultură cu interes față de problemele școlii din întreaga țară. Consiliul își propune să polarizeze în jurul Institutului forțele pedagogice ale țării, să perfecționeze metodologia cercetării și să stimuleze propaganda pedagogică orientată spre modernizarea învățământului. Consiliul științific va lucra în comisii și pe secții pentru a analiza cu toată atenția rezultatele cercetărilor întreprinse în Institut și valoarea lucrărilor propuse pentru tipărire. Prestigiul Institutului va crește nu atît prin numărul lucrărilor elaborate, cît prin ponderea lor valorică, prin ecoul și consecințele lor, fie în planul teoriei pedagogice, fie în planul practicii școlare.

REDACȚIA: Cum va valorifica Institutul potențialul științific existent, cum va stimula „pasiunea pentru originalitatea științifică“?

Conf. univ. GEORGE VĂIDEANU: Plecînd de la funcțiile moral-sociale ale pedagogiei, de la destinația ei înaltă în formarea și perfecționarea omului, conducerea Institutului va urmări să mențină un climat favorabil activității științifice, să înlesnească afirmarea valorilor, să stimuleze și să prețuiască originalitatea și temeinicia cercetărilor proiectate și întreprinse în Institut.

Asociîndu-ne la aceste frumoase gânduri, și dorînd cercetătorilor și conducerii Institutului succese depline, le propunem să întreprindă prin presă și prin mijloace tehnice moderne (radio-televiziune) popularizarea concluziilor celor mai valoroase, la care vor ajunge. Aceasta spre a trezi și mai mult interesul pentru o știință tot atît de complexă ca viața însăși.

„COLOCVII“

SEMNIIFICAȚII

Petre DRĂGOIESCU
profesor emerit

Desen de Olga GIZEK

Relațiile între părinți și copii se caracterizează — în general — printr-o suită de convenții, unele tradiționale, altele dictate de împrejurări specifice, convenții a căror viabilitate crește sau scade în funcție — înainte de toate — de perspicacitatea sau chiar talentul părinților de a le întreține și reînnoi. Echilibrul, realizat mai puțin pe concesii sentimentale sau întâmplătoare și mai mult pe exigențe morale și practice, asigură pacea familiilor, solidaritatea lor de grup social și, fără îndoială, dezvoltarea normală a tinerelor generații. Nu e vorba de o succesiune lină, ci de salturi calitative, precedate de crize semnificative, față de care, mai ales, simțul de răspundere social-educativ al părinților este chemat neîncetat să ia poziție.

Un semn al consistenței sau precarității relațiilor dintre copii și părinți precum și a viabilității convențiilor stabilite ni se pare a fi și felul cum sintem denumiți noi, părinții, de către copiii noștri și semnificațiile pe care le dau ei acestor denumiri în convorbirile lor despre noi cu străinii.

Am o deosebită stimă față de copiii, adolescenții și chiar oamenii vîrstnici care — vorbind despre părinții lor — spun simplu, dar plin: *tata, mama, tata m-a îndrumat, mama a avut grijă de mine*. Aceste apelative, rostite dacă nu cu venerație, cel puțin cu respect, semnaleză nu numai relații afectuoase între copii și părinți, dar și încadrarea mărturisită în ordinea unui grup social, constituit pe baze sănătoase, cu o practică de viață consecventă care cimentează familia.

În această ordine de idei, nu se poate să nu încercăm o oarecare neliniște cînd descoperim și stridențe. Pentru părinți, de pildă, ar putea fi un subiect de amară reflecție faptul că, fiii lor, vorbind despre ei cu străinii, nu le-ar mai spune simplu și plin: *tata și mama*, ci s-ar refugia, parcă stingheriți, în ambiguele denumiri: *tai-că-meu, maică-mea...* De bine de rău, aceste denumiri certifică apartenența filială, dar marchează, în același timp, un început de relaxare a relațiilor dintre copii și părinți, un fel de jenă a fiului sau a fiicei de a fi cuprinși într-o apartenență oarecare, o degajare de părinți ca de niște ființe depășite, prelungindu-și o existență întîrziată sub orizontul actual și prestigios al vîrstarelor lor.

Desprinderea de trunchi este — negreșit — un fenomen natural, impus de procesul de formare a unui exemplar nou de viață care tinde să se afirme de sine stătător. Dar, în condiția umană, acest fenomen natural, implicat, în lumea vegetală și animală, în contextul speciei, nu presupune *ipso facto* slăbirea solidarității istorice între generații pe linia progresului și nici nu înlătură posibilitatea de transmitere a mesajului uman și social de la o generație la alta.

Acest joc de-a v-ați ascunselea al tinerelor generații față de trunchiurile din care s-au desprins trebuie observat cu atenție și pus la punct pentru a stabili răspunderea comună ce ne leagă strîns de rezolvarea sarcinilor familiei și ale societății.

Ca părinte, nu m-aș simți nici incintat, nici calm, dacă unul din copiii mei s-ar apuca să-mi spună: *șeful*, sau *stăpinul*, cîteodată chiar *jupinul*. Lăsînd la o parte tendința de persiflare, se manifestă la respectivul tînăr o poziție de frondă care ne plasează, dacă nu într-o tabără adversă, cel puțin într-una diferită, străină de a lui. Afecțiunea persistă, dar în condiția unui subordonat miluit care așteaptă cu nerăbdare clipa eliberării.

Ca să ne mîngîiem — dacă nu cuniva ne simțim și măguliți — caracterizăm asemenea expresii, cu complezență, drept obrăznicii nevinovate. Dar să nu bagateli-zăm obrăznicii nevinovate. Ele nu sînt totdeauna un salt în necunoscut, ci, obișnuit, un asalt pentru cîștigarea unor poziții... Copiii le cîștigă sau, din lipsă de tact, le pierd. Dar să nu ne facem iluzii: vor reveni.

Să fim incredințați că, atunci cînd fiii și fiicele noastre încep să ne denumească *bătrînul* sau *bătrîna*, sîntem scoși din activul forțelor operante, în ceea ce îi privește și trecuți — fără drept de apel — în rîndul monumentelor unui trecut îndepărtat, cărora li se aduc flori numai la aniversări.

Socotim perimat — în anii puterii populare — apelativul grotesc *babacul*, cu care, în vremurile burgheziei, feciorii de bani gata își împodobeau respectivul părinte, considerat, sub imperiul instinctelor hrăpărețe care dominau atunci societatea și familiile, gîscă de jumulit, fără umbră de remușcare, figură consacrată în galeria personajelor ridicole, omul care răscumpără calitatea de părinte cu grave abdicări, complice al desmățului și al risipei copiilor săi: *babacul* adună pentru toți, *babacul* pune pieptul înainte, *babacul* plătește oalele sparte de odrasla privilegiată care trăia jefuind pe jefuitor.

În condițiile societății socialiste, în care fiecare își cîștigă și își menține locul în societate prin capacitatea proprie de a munci creator și perseverent, un eventual *babac* nu mai poate fi nici măcar conceput.

S-ar zice că dăm o importanță exagerată unor expresii, intervenite în relațiile dintre copii și părinți, care nu ar reprezenta decît ușoare fluctuații ale unor capricii de dispoziție, fără să atingă fondul permanent al atașamentului filial, prezent chiar în condiție de evidentă precaritate. Nu ne îndoim de consistența sentimentului filial în cele mai complexe situații, credem, însă, că trebuie să fim preveniți, cînd unele expresii încep să-și facă loc în limbajul copiilor noștri, că anumite transformări se petrec în dezvoltarea personalității lor, că acestea îi profilează ca diferiți de noi, chiar dacă mai rămîn în preajma noastră și-i angajează într-o perspectivă în care nu-i putem urma.

Ca o problemă de prestigiu, însă, un mod de a-i ajuta în aceste momente constă în a le asigura un stil de expresii fără de care nu se poate concepe ținuta unui om de înaltă cultură.

Desen de Al. ȚIPOIA

VIRTUȚILE CONVERSAȚIEI

Conversația — o necesitate

Nu rareori, părinții, ai căror copii au îmbrăcat haina adolescenței, constată la aceștia o serie de metamorfozări „supărătoare“ în fața cărora rămân dezarmați. Copilul docil, ordonat și singurcios de până ieri începe să-și pregătească lecțiile cu mai puțină grijă, evită cu circumspecție ingerințele oricărei persoane mature în preocupările sale și caută drumul cel mai lung de la școală spre casă, prilej de varietate și aprinse discuții cu prietenii de aceeași vîrstă. Abia reîntors, așteaptă cu nerăbdare ocazia de a-i revedea și de a continua firul discuției rămase, de obicei, neterminată.

Este începutul cunoștinței cu sine a adolescentului, este perioada în care descoperă cu mîndrie și emoție că poate avea gânduri proprii, idei pe care le poate impune și altora. Este vîrsta marilor descoperiri din abc-ul conștiinței de sine, etapă hotărîtoare în formarea tinărului. Părinții n-ar trebui să-și facă griji pentru faptul că sînt excluși de la aceste confidențe inofensive. Descoperite, „marile taine“ ar trezi adultului doar un zîmbet de condescendență.

Declanșarea apetitului pentru conversație nu este întîmplătoare. Cu toate antenele cunoașterii întinse, tinărul este gata să recepționeze cunoștințele și influențele. Revelațiile sale se acumulează rapid, presînd — căutînd o supapă de ieșire, de exprimare. Acest „prea plin“ al sufletului și al minții trebuie strigat, trebuie comunicat cuiva, cu toată pasiunea înflăcărată a vîrstei. Conversația îndeplinește astfel, o funcție catarctică, existentă și în realitate, nu numai în povestea regelui Midas.

Din toate acestea, desprindem faptul că există la adolescent o trebuință acută de comunicare, iar conversația, ca expresie a ei, e o realitate ce nu poate fi ignorată. Rămîne să vedem dacă în efortul etern de autoperfecționare, ne poate fi un aliat sau nu e decît pierdere de timp.

Un prim răspuns pozitiv îl găsim încă în „Eseurile“ lui Montaigne, care vede în conversație unul din fenomenele interpersonale cele mai importante și mai frecvente. „Cel mai rodnic și mai firesc exercițiu al spiritului nostru — scrie el — este conversația. Ea ne învață și ne desăvîrșește în același timp“.

Virtuțile intelectual — formative

Să încercăm a ne imagina o discuție între cîțiva tineri. Se abordează teme diferite, care fără excepție li se par tuturor extrem de interesante. Intrucît la discuție participă mai multe persoane, cunoștințele vehiculate vor fi, evident, mai numeroase decît cele cuprinse într-un singur

univers informațional. Cu ajutorul noilor informații ne vom construi argumentele, iar ulterior le vom putea folosi în preocupările noastre. În contradictoriu este și cea mai fructuoasă. Într-o astfel de situație, sîntem nevoiți să ne formulăm un punct de vedere personal, o opinie. Dar pentru aceasta trebuie să ne clarificăm propriile gânduri, imagini (care pînă în acel moment existau în mintea noastră, dar pentru că nu reprezentau un obiectiv important al activității, rămîneau într-o latență nebuloasă, generalizată și fără substanța conturului). Gîndul propriu clarificat, trebuie însă exprimat. Astfel, efortul intelectual se săvîrșește în direcția găsirii aceluia termen, cuvînt, care să exprime cît mai fidel și cît mai precis ideea. Această normă își păstrează valabilitatea pentru orice formă de conversație, obligîndu-ne să dăm gîndirii noastre mai multă precizie și claritate. Avîntarea pe cîmpul disputelor teoretice obligă la perfectă stăpînire a armelor de luptă: noțiunile. Conversația te constrînge, astfel, la cunoașterea exactă a sensului cuvîntului folosit, la corectarea accepciunilor inexacte pe care le acordăm unor noțiuni. Nu întîmplător, Voltaire, acest neîntrecut spadasin al verbului, își prevenea adversarul: „dacă vrei să discuți cu mine, precizează-ți termenii“.

În discuție, unde părerile se înfruntă, ești forțat să-ți stabilești și tu poziția, atitudinea, să ai o opinie. Stabilirea unui punct de vedere este rezultatul gîndirii critice, dar și al gîndirii personale. Intrarea în acțiune a schemelor funcționale proprii reprezintă o gimnastică înviorătoare a intelectului, dar și un examen de capacitate: acum se verifică, în parte, valabilitatea lor.

O dată formulată opinia, ea trebuie susținută. Este drept că, de cele mai multe ori, avem de-a face cu persoane care își mențin punctul de vedere pe linie afectivă și ne impresionează adesea prin perseverența și încăpățînarea lor. Dar susținerea afectivă a părerii, deși necesară, nu este suficientă și, mai ales, nu este eficientă. Teza afirmată trebuie demonstrată, iar demonstrația se face cu argumente logice, deci printr-o susținere rațională, care va investi gîndirea noastră cu virtuțile cursivității și ale coerenței.

Apoi, intelectul începe o nouă cursă de gîndire, folosind acele elemente din experiența noastră anterioară, care să slujească teza inițială. În aceste momente, un citat păstrat în mintea noastră poate fi folosit creator, demonstrîndu-și, astfel, utilitatea.

O conversație nu se soldează însă totdeauna cu consecințe ce pot fi ușor fructificate sau materializate. Cert este că o rezultantă se conturează, sub forma unei efervescente pe linie afectivă cît și reflexivă. Există creatori, în domenii diferite, care au nevoie de o „încălzire“, de o introducere în atmosferă. După cum mulți poeți, înainte de a crea, fac lectura poemelor preferate, tot astfel, o discuție purtată în contradictoriu cu o persoană cultă și inteligentă creează antrenul necesar efortului de creație.

În acest sens, se amintește adesea că operele lui Oscar Wilde, de pildă, sînt, în cea mai mare parte, rodul scripitoarelor sale paradoxuri lansate în controversele purtate. Iar celebrele cafele de pe Montmartre, în care se strîngeau poeții și pictorii avangardiști pentru a admira originalitatea și elocința lui G. Appollinaire, sau cunoscutele discuții în redacția ziarului „Timpul“ dintre Eminescu, Caragiale și Slavici nu cumva au rămas în istoria culturii pe același temei?

Virtuțile moral — formative

Virtuțile conversației se vădesc a fi la fel de mari și în cazul cînd mutăm accentul de pe cîștigul realizat în sfera maturizării intelectuale (prin logica argumentației, cursivitatea raționamentului, rigoarea informațională și încaudescența ideilor) pe planul moral.

Adolescența este vîrsta la care începe să se manifeste o puternică tendință de exprimare a eului, întruchipat prin spirit de contradicție și intoleranță. Entuziasmat de „noutatea“ ideilor descoperite, adolescentul le va apăra fără rezervă. Judecata lui nu admite concesii, ea este absolută și dintr-o bucată, neputînd ține seama de limita logică a ideilor sau de circumstanțele care ar putea știrbi ceva din radicalismul și intransigența ei. Subordonînd logicul afectivului, el cade adesea pradă contradicției, deși susține cu toată sinceritatea păreri de a căror exactitate nu se îndoiește nici o clipă. Conversația poate interveni aici ca un mijloc de disciplinare și obiectivare. Ea impune toleranță, respectarea opiniei celuilalt și, de asemenea, obiectivitate și modestie, recunoașterea faptului că și altcineva în afară de tine poate avea dreptate, tăria de a renunța la vechile idei în fața superiorității argumentației adverse. Astfel, chiar o minoră conversație ne poate învăța un lucru de mare utilitate pentru viață: înțelepciunea de a pierde. A înțelege că ești depășit de informația celuilalt, de stringența de fier a logicii sale, este o virtute a intelectului, este o etică a spiritului lui. „Mă simt cu mult mai mîndru — scria Montaigne — de victoria cîștigată asupra mea însumi, atunci cînd, chiar în ardoarea luptei, mă plec sub forța rațiunii adversarului, decît atunci cînd cîștig asupra lui o victorie din cauza slăbiciunii sale“.

Pentru ca schimbul de idei să fie rodnic, să nu se transforme într-o învîlmășeală îninteligibilă de cuvinte, interlocutorul trebuie să dobîndească virtuțile răbdării, să învețe să aștepte pînă ce ideile celuilalt au fost duse pînă la capăt. Dar exersîndu-se această disciplină a discuției, ne formăm în același timp o riguroasă disciplină intelectuală. Ea ne va ajuta să evităm superficialitatea (pe care mulți o asociază cu conversația), îndemnîndu-ne la reflexie, la introspecție, pentru o nouă verificare a justetei tezelor susținute, disciplină care, pe plan etic, se traduce prin ceea ce același Montaigne numea „sinceritatea raționamentului, onestitatea argumentației“. A ști să te stăpînești, deși în tine „explodează“ idei și fulgeră contraargumente, pentru a lăsa pe alții să vorbească, este o adîncă dovadă de politețe și bunăcuviință, virtuți morale la care, orice conversație serioasă te obligă.

Iată doar cîteva din motivele pentru care, împotriva celor care văd în conversație o simplă pierdere de vreme — socotim, împreună cu peripateticienii școlii aristotelice, disputa de idei drept un înalt act de cultură, o reală și efervescentă activitate spirituală, o „școală a sufletului și a minții“.

Ileana RĂCEANU
— psiholog —

TRADIȚII

ALE

FAMILIEI

ROMÂNEȘTI

Transfigurând practic o experiență de viață străveche, creația artistică populară legată de familie cristalizează înalte valori tradiționale etice și estetice.

Familia realizează nemijlocit sensurile existenței unui popor, purtând și îmbogățind peste veacuri mesajul său de viață și muncă: „Buni și îndurați părinți,/ Cari sînteți rinduiți/ Ca și pomii cei rodiți,/ Ce-și dau roada ramurilor/ Din răcoarea rădăcinilor“.

Familia poate da împlinire atitor năzuințe, doar împreună bărbatul și femeia realizându-se integral: „Casa fără femeie e pustie pe dinăuntru,/ Casa fără bărbat e pustie pe dinafară“. Prin întemeierea unei familii, prin căsătorie, ei se integrează întru totul comunității, căpătînd drepturi și îndatoriri majore, intrînd, așadar „în rînd cu oamenii“.

Astfel însăși temelia vieții și fericirea țării sprijină edificiul familiei: „Casa asta ce se face/ Face-se pe zid de pace“.

Căsătoria, legămîntul de nezdruccinat care încheagă familia, dobîndește o semnificație și o importanță socială deosebită. Tocmai de aceea, ea pornește de la anumite legi și principii, unanim acceptate, valorificînd, în ultimă instanță, însăși experiența tradițională de viață a poporului, ceea ce le conferă viabilitate și autoritate deplină. Fiind mai ales de natură morală, ele pot asigura fericirea și trăinicia unei familii.

În primul rînd, pentru ca familia să reprezinte un organism sănătos, căsătoria nu se poate naște decît din dragoste: „Dac-a veni dragostea/ Descuie, mamă, ușa/ Și îi spune că mi da“. Potrivirea, afinitățile comune ale tinerilor, trebuie să constituie, de asemenea, un criteriu: „Vină dar să ne însoțim/ Că noi bine ne lovim/ Și la stat și la purtat...“ Date fiind importanța și repercusiunile sociale ale căsătoriei, înfăptuirea ei se cere bine chibzuită și cumpănită: „O, cunună, draga mea,/ De-aș ști că te fac spre bine,/ Te-aș face tot pînă mîine,/ De-aș ști că te fac spre rău,/ Mai bin' te-aș țipa-n părâu“. În sfîrșit, familia, asigurînd trăinicia sentimentelor și a condițiilor sociale care i-au dat naștere, devine formă de viață unică și definitivă: „Că măritu-i lucru mare, /Nime nu-l poate stricare“.

Odată constituită pe acest fundament trainic, familia își poate realiza rosturile și îndatoririle sale. Am văzut că, alături de funcția de bază a vieții sociale și de celula productivă în viața economică a colectivității, ea mai trebuie să asigure perpetuarea neamului, spo-

rirea „singelui și seminței“, și pregătirea viitorilor membri ai societății — copiii — în vederea încadrării lor nemijlocite în aspirațiile și efortul creator al poporului.

Respectînd aceste îndatoriri, familia se va naște și dezvolta într-o atmosferă de optimism robust, izvorînd din satisfacțiile muncii împlinite: „Ies bărbați cu plugu-n cîmp,/ Nevestele duc la prînz,/ Bărbații merg suierînd/ Și nevestele cîntînd/ Și voie bună făcînd.“ Eforturile și aspirațiile comune consolidează coeziunea familiei, astfel încît, vorbind de membri ei, lirica populară folosește o simbolistică care împrumută spiritul profund al unității naturale... „De un fir de viorea,/ De draga nevasta mea,/ De un fir de brebeneu,/ De dragu soțu meu, /Di la fir de viorea,/ Di la dragă maică mea/“.

De aceea, forțele întunecate ale războiului, care pot amenința această existență armonioasă, sînt incriminate: „Taci, copile, nu mai plînge,/ Că și mie-mi poate ajunge,/ Că tată-tău-i la bătaie,/ Unde om pe om se taie;/ Și se taie-n săbiele,/ Singele pîriu le mere“. Asemeni, memoria maselor condamnă împilările unui trecut neguros care împiedicau cursul normal al vieții de familie: „Lui, lui, lui,/ Că maică-ta nu-i/ Culcă-mite, copil mic,/ Că maică-ta-i la cîștig,/ Tată-tău la iobăgit“.

Dînd măsura viabilității unui organism familial, copilul aduce cu sine realizarea sa deplină. El este acela care îi pecetluiește coeziunea și tăria, creșterea și educarea copilului reprezentînd împlinirea unei datorii legate de propășirea colectivității precum și încununarea unei aprinse necesități afective: „... cel ce nu are/ cu dorul lor moare“. Copilul îmbogățește lumea nu doar cu valori morale, ci și cu frumos, nașterea sa fiind asemenea începutului de cîntec: „Doina din ce s-o făcut/ Dintr-o gură de mic prunc;/ L-o lăsat maica dormînd, /L-a aflat doină zicînd“.

De fiecare dată zămislirea are puterea minunată de a lărgi hotarele universului sentimental al părinților: „Mulțimea copiilor,/ bucuria românului“; o bună parte a prețuirii pe care i-o acordăm trecînd asupra femeii în general soție, mamă, soră: „Să cinstim pe sora noastră, /C-așa-i legea-n țara noastră“.

Copilul devine mesagerul aspirațiilor familiei și neamului, creșterea și educarea sa trebuind să-l facă apt de-a purta mai departe și îmbogăți acele principii de viață tradiționale, care au făcut tăria

poporului în mijlocul căruia s-a născut. Iată de ce destinul său nu se poate împlini decît în perspectiva realizării destinului întregii colectivități. Un părinte dorește copilului său, alături de calitate deosebite, o cît mai deplină încadrare în tradițiile și eforturile întregului popor, tocmai ca o garanție a realizării fericirii personale. Acesta este deci suportul încrederii într-un destin armonios: „Visuri blînde să-ți urzești/ Călea vieții s-o-implinești“.

Fără îndoială, cea dintîi dorință a părinților este de a-și veda copilul crescînd repede și sănătos: „Hai lui, lui, puu mamii,/ Dacă tu mi-i adormi, /Cînd te-i scula mare-i fi.../ Hai, lui, lui, lui, pui de om“, și de a avea o viață lungă: „... Numai mare să se facă, /Să crească,/ Să-mbătrînească,/ Pe lume să vecuiască!“. Copilul va trebui să crească mîndru: „Nani, nani, copiliță,/ Draga mamei garofiță/ Că mama te-o legăna/ Și pe față te-o spăla/ Cu apă de la izvoare/ Ca să fi ruptă din soare“, dar calitățile fizice se îmbină cu cele sufletești, de curaj: „Hai, te culcă mititel/ Și te scoală măricel/ Să te faci un viteaz mare/ Ca domnul Ștefan cel Mare“, și demnitate: „... Să nu crești cum vor dușmanii“. În sfîrșit, părintele îi dorește să-l vadă cît mai curînd realizîndu-se prin muncă și învățătură: „Să te vad la cîmp lucrînd“ și „Să te vad umblind la școală“.

Toate acestea sînt chezașia unei cît mai depline încadrări în viața și destinul colectivității: „Să ai parte de bun nume/ Și să-ți meargă vestea-n lume,/ Lumea ca să te lubească,/ Dușmanii să se-ngrozească“. Față de colectivitate el va avea o seamă de datorii, ca aceea de a-și întemeia la rîndul său o familie: „Ș-apoi, mamă, să te-nsori“ sau de a îmbogăți pe mai departe valorile de viață și muncă ale poporului său, adică să fie: „Ca toți oamenii cei mari/ Care au fost mai

de mult/ Din moși/ Din strămoși/ Din restrămoși“.

Am văzut, că, alături de îndatorirea de a crea un cadru potrivit dezvoltării sufletești a copilului, valorificării calităților sale în concordanță cu necesitățile și aspirațiile colectivității, familia mai îndeplinește și o funcție educativă. Pentru prima dată, în mijlocul ei, copilul, alături de cunoștințele elementare privitoare la lume, își mai însușește deprinderi de conduită etică. Primii învățători și îndrumători ai săi sînt proprii părinți care astfel îndeplinesc o datorie de onoare față de societate: „Ca o mamă adevărată,/ Să trăiești,/ Să poți să-l crești/ Și să-l povățuiești.“ Responsabilitatea părinților este cu atît mai mare cu cît ei constituie cel dintîi exemplu pentru copii, o parte a valorii lor umane trecînd asupra acestora: „Copiii după părinți/ Ca poamele după pom“.

Familia a fost desigur cadrul în care s-au cristalizat o serie de principii pedagogice de mare importanță pentru formarea personalității copilului ca acela de a-i imprima, de la bun început, deprinderi corecte: „Copilul ca copacul: cînd de mic se strîmbă, anevoie se mai îndreaptă“, cel legat de necesitatea unei conduite demne în procesul pedagogic: „Cui i-e milă de copil,/ Nu iubește pe copil“.

De la cîntecul de dragoste pînă la cel de leagăn, bogăția, frumusețea și vechimea tezaurului folcloric legat de rosturile și însemnătatea familiei reprezintă o pilduitoare mărturie în ceea ce privește semnificația și considerația sa socială. Avem datoria și cinstea de a păstra și îmbogăți această tradiție de bine și de frumos, îndeplinind astfel o înaltă menire patriotică.

Alexandru POPESCU
Cercetător la Inst. de Folclor

Desen de N. TONITZA

ORIENTAREA PROFESIONALĂ

UN SUBIECT MEREU ACTUAL:

1. Ce este orientarea profesională?
2. Orientarea și selecția profesională;
3. Școala și orientarea profesională;
4. Familia și orientarea profesională.

Răspund :

- Conf. univ. dr. D. SALADE
- SEPTIMIU CHELCEA, psiholog.
- CONȘTANTIN ZAHIRNIC, profesor.
- CONSTANȚIN MĂNOIU, profesor.

Anchetă de
Constantin BIVOLARU
și C.S. ANGHEL

Alegerea de către tineri a unei profesii în care să se afirme plenar e o problemă individuală și socială, în același timp. E o problemă individuală pentru că momentul opțiunii e un moment de responsabilitate personală, un act de apreciere, de cîntărire a propriilor posibilități, și e o problemă socială pentru că printr-o justă alegere a profesiei se asigură economia și culturii necesarul de cadre, cerut de organizarea științifică necesară a producției și a muncii.

O astfel de alegere nu poate fi făcută decît pe baza unei orientări profesionale și, în prima etapă, a unei preorientări riguroase.

Problema orientării profesionale se pune cu pregnanță pentru miile de absolvenți ai școlilor generale de 8 ani și ai liceelor mai ales a celor teoretice. Au acești absolvenți „suficiente elemente” pentru ca opțiunea lor să corespundă înclinațiilor, aptitudinilor, preferințelor, știut fiind că munca dă satisfacții personale înalte și randament numai în profesia pentru care simți o chemare? Cît de eficiente pot fi eforturile educatorilor — cadre didactice și părinți — ale instituțiilor de stat, ale organizațiilor de tineret în sprijinirea acțiunii de orientare profesională?

O dezbatere a problemei o găsim necesară acum la încheierea anului școlar 1966 — 67.

CE ESTE ORIENTAREA PROFESIONALĂ?

„În anul 1949, cea de a 32-a conferință internațională a muncii, ținută la Geneva, propunea ca orientarea profesională să fie definită ca „ajutorul dat adolescenților în alegerea unei profesii apropiate capacității și gusturilor lor, ținînd seama de nevoile de mînă de lucru, în condițiile care favorizează dezvoltarea personalității și permit individului să obțină în munca sa maximum de satisfacții, asigurînd în același timp utilizarea optimă a resurselor productive”.

La baza orientării profesionale stă o idee valoroasă și anume, posibilitatea creării pentru fiecare tînr a condițiilor necesare pentru a ajunge la cea mai înaltă calificare de care este capabil și a fi repartizat acolo unde se poate afirma mai deplin. În ultimă analiză, orientarea profesională crează premisele necesare pentru afirmarea personalității, deoarece afirmarea individului se face pe baza aptitudinilor și talentului, ca urmare a folosirii lor, a punerii lor în slujba intereselor obștești și personale. Principalul mod de afirmare a personalității îl constituie activitatea profesională, activitate prin care fiecare membru al societății își aduce contribuția la progresul social și prin care se integrează activ și conștient în procesul producției sociale.

Privită mai larg, orientarea profesională este o parte componentă a operei de pregătire a tineretului pentru muncă și pentru viața socială, deși ea nu se reduce numai la pregătirea tineretului, ci se referă și la activitatea adulților. Apreciată din acest punct de vedere, orientarea profesională este o problemă mereu actuală și de cea mai mare importanță nu numai pentru școală, ci și pentru societate, familie și individ.

În condițiile unei producții moderne, a unei economii avansate, a organizării științifice a producției și a posibilităților nelimitate pe care societatea socialistă le oferă dezvoltării multilaterale a individului și progresului social, orientarea profesională a devenit o problemă menită să ajute la obținerea unei eficiențe maxime în toate domeniile de activitate umană.

Necesitățile economice, precum și dezvoltarea științei și a mijloacelor de investigație au dus la dezvoltarea orientării profesionale, la studierea ei de către tot mai multe categorii de specialiști: psihologi, pedagogi, sociologi, medici și economiști. Se vorbește azi tot mai des, pe lîngă orientarea profesională, despre o orientare școlară,

despre o preorientare profesională, despre dezvoltarea intereselor profesionale, despre alegerea profesiei și adaptarea profesională, toate acestea arătînd nu numai importanța și actualitatea orientării profesionale, ci și cît de complexă a devenit această problemă.

Alegerea profesiei, ca o etapă finală a orientării profesionale, este precedată de un lung proces de analiză, de cîntărire și de oscilație și este influențată de mai mulți factori (experiența individuală a elevului, opinia familiei, cercul prietenilor și întîmplarea).

Procesul acesta este numai în aparență simplu și uniliniar, în realitate foarte mulți elevi iau decizia aceasta cu greu, în urma multor șovăiri și uneori fără să se bazeze pe o autocunoaștere obiectivă a capacității lor, sau pe o suficientă cunoaștere a cerințelor specifice profesiei preferate.

Contribuția școlii, a familiei și chiar a societății poate fi deosebit de prețioasă dacă îi ajută copilului să-și aleagă în mod conștient și liber profesia cea mai potrivită prin care-și poate valorifica în cel mai înalt grad înclinațiile și aptitudinile. Nu este nevoie să insistăm asupra avantajelor care decurg de pe urma unei alegeri juste și să arătăm ce înseamnă atît din punct de vedere social, cît și individual, realizarea principiului „omul potrivit la locul potrivit”. Este suficient să spunem că o activitate creatoare poate fi desfășurată în orice domeniu, numai dacă se realizează o concordanță cît mai mare între aptitudinile individuale, cerințele profesiei și interesele sociale. Dragoste pentru profesie, care condiționează adeseori succesul în muncă, înflorește mai ușor tot în aceste condiții. De calitate pregătirii acestuia, de justa repartizare și utilizare a uriașelor resurse de energie de care dispune tineretul nostru depinde în mare parte ritmul și calitatea muncii pe care acesta o depune în folosul societății.

Iată de ce școala, familia, organizațiile de pionieri și U.T.C. și alți factori educativi trebuie să folosească cu pricepere toate mijloacele care le stau la dispoziție, pentru a veni în ajutorul tineretului. Să ajutăm tineretul să se afirme cu entuziasm pe linia marilor comandamente sociale prin organizarea științifică a operei de orientare școlară și profesională.”

Conf. univ. Dr. D. SALADE

ORIENTAREA ȘI SELECȚIA PROFESIONALĂ

Septimiu CHELCEA:

Se pune întrebarea dacă orientăm pentru o anumită profesie sau pentru un grup de profesii? Și mai departe: pentru profesie sau pentru carieră?

Răspundem fără ezitare: pentru un grup de profesii! În această privință specialiștii au un punct de vedere unanim acceptat. Există însă tendința de a restrînge cercul profesiilor doar la cele „înrudite”. Nu cred că este firesc. Schimbarea profesiei cu una înrudită, n-ar aduce cu ea ele-

mentul „noutate”, n-ar învinge dușmanul Nr. 1 al muncii: monotonie. Nici sub aspect economic n-ar fi eficientă o astfel de orientare.

Să luăm un exemplu: întreținerea unei sonde de extracție a țițeiului necesită verificarea periodică a instalației mecanice și electrice. Pentru această operație sînt antrenati 2 muncitori: un mecanic de întreținere și un electrician, fiecare rezolvîndu-și sarcinile proprii. Dacă s-ar realiza o polifuncție, în urma unei orientări profesionale, pentru aceste două profesii — de loc apropiate — nu credem că s-ar realiza economii uriașe.

Răspunsul la cea de a doua întrebare se desprinde din cercetarea literaturii de specialitate: în ultimii 10 ani se vedește tendința de centrare pentru studiul carierelor, (Înțelegem prin carieră „o suită de profesii ocupate de un individ” — Super D.E.) Aceasta înseamnă că se conturează o psihologie a dezvoltării profesionale și deci, o psihologie dinamică, ca viața însăși.

La noi însă se pune mai întîi problema cunoașterii științifice a profesiunilor, prin întocmirea profesiogramelor, abia apoi problema realizării unor „modele de cariere”. „Mai întîi” și „abia apoi” vor să desemneze, în cazul de față, o succesiune în logica cunoașterii, și nu una în timp, în practică, căci pentru a da eficiența convenită acțiunii de orientare profesională trebuie să avem în vedere dezvoltarea profesională, ceea ce nu permite decuparea momentelor — profesionale — din torrentul devenirii.

Constantin ZAHIRNIC :

Este aici vorba de însăși evoluția, determinată social-istoric, a teoriei și practicilor de orientare profesională. Orientarea profesională, ca o formulă de îndrumare sistematică, pe bază de cercetare științifică, a determinat studiul omului în raport cu solicitările diferitelor munci. Ideea „înzestrării divine”-prezentă în vechea literatură, în folclor și mitologie — e înlocuită în știință cu noțiunea de „aptitudine”, considerată la început numai sub aspectul ereditar. Era necesară diagnosticarea aptitudinilor, studiul caracterului individual și al intereselor, pe de o parte, și cunoașterea solicitărilor diferitelor profesii și a condițiilor specifice de muncă, pe de altă parte. Aptitudinea era considerată, în majoritatea cazurilor, ca un factor inevitabil, moștenit. Cercetările științifice de psihologie — fără a nega aportul ereditar — au dovedit, că aptitudinile nu sînt factorii invariabili și că rolul mediului și al educației joacă un rol important în această direcție. S-a conchis că sarcina cea mai importantă este cercetarea gradului de educabilitate, de progres al aptitudinilor.

Constantin MĂNOIU :

Consider că-mi fac o datorie să mă opresc asupra aptitudinilor. Această noțiune, cu conținut profund și cu o largă sferă, reflectă corespondența dintre cerințele unei activități oarecare și complexul de însușiri neuro-psihice ale omului bazate pe funcțiile scoarței cerebrale, ca și pe sistemul endocrin și vascular. Ca profesor, asistînd la diferite ore și discipline, am sesizat aspecte care pot fi considerate o expresie a caracterului deficitar al desfășurării aptitudinilor la elevi. Am găsit elevi care obțin rezultate foarte bune, dar selectiv. Apoi elevi medioeri, capabili, dar comozi. Am găsit și elevi mediocri care muncesc din răsuputeri și obțin rezultate nesatisfăcătoare, iar alții satisfăcătoare numai. Am găsit și elevi cu posibilități intelectuale, dar care se orientează către activități practice de mică importanță, obținînd rezultate numai satisfăcătoare la obiectele de studiu.

Din aceste constatări, cred că rezultă pentru fiecare profesor necesitatea de a cunoaște foarte bine aptitudinile elevilor și în deosebi de a ajuta la formarea lor. Este nevoie pentru aceasta de a interpreta „profilul” psihic și fizic al elevilor cu care lucrăm. Observația directă este cît se poate de bună, dar ea cere mult timp. Observarea se face asupra copilului în toate ocaziile: la studii, la munca manuală, în repaos, la masă, în relații cu colegii, cu părinții, cu adulții și mai cu atenție, atunci cînd se joacă, deoarece în joc se vede în situația lui cea mai firească. Se va urmări, de asemenea, puterea lui de muncă fizică, aspectul corporal: înălțimea, greutatea (dinamica acestor indicatori) ca și eventualele malformații (conformații ce se abat de la normal.)

Alături de observarea directă, experimentul de laborator poate și el furniza date interesante, privitoare la înzestrarea psihică a elevilor. Dar această, a doua metodă, deși ajunge mai repede la

unele rezultate, cere o aparatură specială — un laborator psiho-pedagogic. Contactul elevului cu această aparatură creează stări afective, emoții specifice, ceea ce alterează activitatea lui.

S.C.: Cunoașterea aptitudinilor este, fără îndoială, importantă, dar să nu uităm că acțiunea de orientare profesională impune cercetarea întregii personalități; a caracterului și temperamentului, nu numai a aptitudinilor, obținîndu-se astfel o viziune integratoare, o cunoaștere deplină a „omului concret”. Mai mult, se impune — și aceasta nu în ultimul rînd — studiul posibilităților individului de inserție în grupul profesional, ceea ce indică fără îndoială și cunoașterea grupului ca și cerințele formulate de societate față de acesta. Că orientarea profesională nu se reduce la cunoașterea aptitudinilor, că ea antrenează personalitatea în întregime, rezultă și din următoarea constatare: la o mare întreprindere automatizată (Ford) 43% din muncitori pot învăța meseria într-o singură zi, 36% în cel mult o săptămîină, 1,4% într-un interval de o lună pînă la un an și abia 1% într-o perioadă mai lungă. Pentru majoritatea muncitorilor problema aptitudinilor este deci împinsă în planul secund, pe primul plan situîndu-se factorii caracteriali. Vedem dar, că orientarea profesională implică reunirea a trei ramuri din sistemul științelor psihologice: psihologia persoanei, psihologia muncii și psihologia socială.

C.Z.: Noua structură a industriei a adus însă și alte schimbări specifice în problema orientării profesionale și anume: solicitarea unor munci de înaltă calificare și evident, reducerea cantumului muncii necalificate. O dată cu aceasta apare însă și o caracteristică mai puțin observată: diferențierea dintre profesiile propriu-zise este din ce în ce mai puțin marcată sub raportul aptitudinilor (munca în diferitele industrii automatizate este foarte înrudită, în ciuda specificului fiecărei industrii în parte); în schimb, apare o diferențiere mult mai mare pe categorii (muncă de creație, de cercetare, de proiectare, de conducere, de supraveghere, de evidență etc.).

De asemenea, se pune un accent deosebit pe selecția profesională, urmărind să se stabilească dacă un individ este potrivit pentru o anumită profesiune. Selecția profesională nu mai este o acțiune separată de orientare profesională, ci o completare funcțională a ei, care se restrînge la o selecție raportată la locul de muncă. Orientarea profesională este o acțiune continuă, îmbrățișînd un complex de profesii, selecția profesională repetîndu-se pe tot parcursul vieții, în funcție de dezvoltarea individului, de cerințele societății și de aspirațiile de promovare.

S.C.: Orientarea profesională se conjugă — cum vedem — cu selecția profesională. Cele două acțiuni — orientarea și selecția profesională — sînt legate prin logica internă a realității; sînt două aspecte ale aceluiași efort de realizare a adevăratei omului la muncă. Numai perspectiva este diferită: în primul caz, de pe pozițiile individului, în al doilea, de pe pozițiile societății. În primul caz, atenția se îndreaptă spre crearea posibilităților de satisfacere a persoanei, pentru ca în cel de al doilea să primeze societatea: satisfacerea cerințelor ei. Orientarea și selecția profesională, nu sînt, așa cum se crede două momente distincte, succesive: orientarea devansînd selecția. În fapt ele se suprapun, pentru că orice orientare trebuie să beneficieze de „aferența inversă” a sa, care nu este altceva decît selecția, iar aceasta din urmă trebuie să fie dublată din nou de orientare, ajungîndu-se, prin repartizări succesive, la realizarea dezideratului „omul potrivit la locul potrivit”.

ȘCOALA ȘI ORIENTAREA PROFESIONALĂ

C.Z.: Prelungirea duratei de învățămînt și prin aceasta amînarea momentului de alegere a unei profesii, a modificat funcțional rolul orientării profesionale, ajungîndu-se de la un simplu examen pe bază de teste și de informații biografice la un proces formativ, de lungă durată, în care școala are un rol important.

C.M.: Pe de altă parte, profesiile s-au diversificat atît de mult, încît pot afirma că este imposibil ca un singur om să le poată cunoaște pe toate

pentru a o alege pe cea care corespunde aptitudinilor lui.

Ca o întărire a rolului școlii în acțiunea de orientare profesională, s-a preconizat, pentru asigurarea bazei științifice a muncii de orientare a elevilor, numirea unui specialist psiholog pe lîngă fiecare școală; acesta ar ajuta cadrele didactice în munca de orientare școlară și profesională.

Consider necesară înarmarea profesorilor cu mijloace științifice pentru diagnosticarea aptitudinilor. Consider că școala ar putea să facă mult în această direcție. Dacă educatorii s-ar preocupa cu mai mult interes și cu mai multă competență de cunoașterea personalității fiecărui elev. De aceea, insist pentru obligativitatea alcătuirii unui caiet special în care să se treacă toate constatările furnizate de observația directă și de experiment, caiet pe care profesorul-diriginte sau învățătorul să-l analizeze la sfîrșitul fiecărui an școlar și pe baza lui să se facă caracterizarea elevilor. An de an preocuparea aceasta ar reuși să conducă pe pedagog să spună aproape cu precizie, la sfîrșitul școlii, pentru care anume profesie va fi bun absolventul astfel urmărit. Caietul acesta de observații ar trebui să cuprindă și datele civile ale elevului, ca și datele anterioare școlarizării, datele medicale, o diagnosticare a temperamentului, anumite modificări de caracter și modul în care evoluează toate procesele psihice ale școlarului, cu un cuvînt dezvoltarea generală a lui.

Pentru această acțiune necesară orientării profesionale se simte nevoia unei pregătiri speciale a cadrelor didactice. Aș propune ca în cadrul I.P.C.D. să se urmărească o astfel de pregătire. Profesorul va trebui să dezlăuiască elevilor funcțiile sociale ale fiecărei profesii, să determine atașamentul și prețuirea pentru acestea, făcînd, cu prilejul vizitelor în fabrici și uzine, în ateliere, pe ogoare în fermele de stat și C.A.P.-uri precum și în centrele de ameliorări zootehnice din țara noastră, un moment educativ adecvat. Prezentarea specificului diferitelor profesii poate fi realizată și cu ocazia excursiilor geografice, geologice, biologice, care se pot transforma în lecții de mare succes și de mare valoare pentru orientarea profesională. Întîlnirile elevilor cu frunțași în producție, proiectarea — unde sînt create astfel de condiții — a unor pelicule, care să ilustreze anumite profesii mai puțin cunoscute, organizarea unor emisiuni la radio și televiziune destinate aceluiași scop pot îmbunătăți munca de orientare profesională ce se desfășoară în școală. Călea către orientarea profesională însă nu începe aici, în școală și nici nu se termină aici. În această problemă trebuie antrenată și familia.

FAMILIA ȘI ORIENTAREA PROFESIONALĂ

C.Z.: Familia, unitatea socială de bază întărită și sprijinită din toate punctele de vedere la noi în țară, are, în strînsă colaborare cu organele de stat specializate, o răspundere deosebită în rezolvarea optimă a acestor probleme. Este de notat că îndemnul, uneori, hotărîrile părinților în materie de orientare profesională n-au dat întotdeauna rezultatele cele mai bune, întrucît la baza lor se aflau dorințe de multe ori în contradicție cu posibilitățile reale ale copiilor.

Prima contribuție prețioasă a familiei la educația copilului, inclusiv la orientarea lui profesională, constă în organizarea activității acestuia; ea trebuie să fie cît mai bogată și mai variată. Este necesar ca această activitate a copilului să fie urmărită obiectiv și consemnată, în dezvoltarea ei progresivă, de către părinți. Se vor înregistra mișcările, reacțiile, exprimările și rezolvările tuturor situațiilor problematice. Aceste date vor constitui un document de prim ordin în momentul orientării profesionale propriu-zise, iar pînă atunci sînt un îndreptar pentru părinți, un mijloc de cunoaștere și un prilej de satisfacție personală prin înregistrarea procesului de dezvoltare stadială a propriilor lor copii.

După părerea mea, în societatea contemporană, atitudinea față de muncă, mai general, atitudinea față de viață, se află pe primul plan. În majoritatea cazurilor, această atitudine este expresia mediului familial. Mediul familial constituie modelul care se imprimă în viața copilului, căci la vîrsta preșcolară și a școlarului din primele clase, atitudinea nu se formează prin procedee expozitive, prin

(continuare în pag. 17)

În mai multe localități din țară ca: București, Cluj, Turda, Oradea, Baia Mare, Marghita etc. datorită preocupării colectivelor didactice și în special a directorilor de școli — străduințele de modernizare a învățămîntului se concretizează și în amenajarea unor laboratoare — în care folosirea filmului, diafilmului, a discului și magnetofonului — ușurează mult activitatea receptivă a elevilor și previne rutina didactică.

Utilizarea mijloacelor audio-vizuale în cadrul laboratoarelor menționate variază în mare măsură de la o școală la alta, de la o disciplină la alta, în funcție de înzestrarea școlilor, de pregătirea profesorilor și de cunoașterea metodologiei folosirii mijloacelor audio-vizuale moderne.

Nu intenționăm să facem aici un bilanț al activității acestor laboratoare, deoarece ar trebui să transformăm articolul într-o înșiruire de date privitoare la organizarea și funcționarea lor. Vom încerca doar să relevăm elementele noi ce caracterizează organizarea și desfășurarea muncii didactice în cadrul laboratorului de la Liceul „Mihai Viteazul” din Turda.

Dacă cele mai multe laboratoare de folosire a tehnicii audio-vizuale sînt concepute pentru activitatea elevilor în grupe mai mici, laboratorul de la Liceul „Mihai Viteazul” din Turda, regiunea Cluj, prezintă avantajul că permite desfășurarea activității cu întreaga clasă. Ideea de rezolvare a muncii didactice în această formă în cadrul laboratorului prezintă o serie de avantaje: pe de o parte, se asigură activitatea cu întreaga clasă la lecția de laborator conform sistemului actual de predare în școală, în care lecția cu întreaga clasă de elevi este forma de bază a învățămîntului, pe de altă parte, pe această cale se înlătură o serie de neajunsuri prezentate de laboratoarele în care se lucrează pe grupe restrinse de elevi.

Fără îndoială că la această idee colectivul de la Liceul „Mihai Viteazul” din Turda a ajuns în urma unui studiu amănunțit al avantajelor și dezavantajelor prezentate de sistemele de predare pe grupe de elevi și clase și a studiilor materialelor publicate în presa noastră și cea străină.

În urma studiului efectuat de către profesorii de fizică și matematică ai liceului — îndreptat spre găsirea soluției de cuprindere a activității întregii clase în laboratorul audiovizual — s-a ajuns și la o altă rezolvare foarte importantă și anume, mînuirea aparatului numai de către profesor. Manevrarea automată, dar simplă, a aparatului de către profesorul care predă, face ca el să nu fie stîngherit în activitate și să lucreze fără ajutorul unui tehnician special.

În mare măsură, utilizarea aparatului este organizată în mod metodic și științific în vederea creșterii eficienței unor obiecte de învățămînt: învățarea limbilor străine, predarea geografiei, etc.

Izolarea fonică, posibilitatea de reglare a volumului sonor, apoi de transmitere simultană a mai multor comunicări fonice, vorbite, muzicale sau comenzi ale profesorului, precum și multiplele posibilități pe care le oferă circuitele laboratorului: cuplarea microfonului unui elev în timpul activității

MODERNIZAREA ÎNVĂȚĂMÎNTULUI

—noi realizări—

la lecție cu magnetofonul de înregistrat, apoi reproducerea celor înregistrate, confruntarea cu diferite modele de pronunțare corectă etc. creează condiții deosebite de favorabile pentru învățarea limbilor străine. Elevul participă o dată cu profesorul la analiza propriei sale activități de învățare, la cunoașterea rezultatelor obținute în urma efortului depus pentru însușirea corectă a pronunțării cuvintelor, folosirea formelor gramaticale din limba pe care o studiază etc.

Folosirea laboratorului permite apoi organizarea muncii independente în forme variate. În același timp facilitează controlul activității elevilor de către profesor. De asemenea, are avantajul de a putea asigura un număr mult mai mare de elevi în activitatea directă a lecției, favorizînd participarea activă a școliarilor prin autocontrolul la care-i obligă. Posibilitatea de prezentare a mai multor modele de pronunțare a aceluiași text, cu voci și timbru diferit, creează posibilitatea familiarizării mai rapide a elevilor cu muzicalitatea limbii pe care o studiază. Formele multiple de exerciții de pronunțare poate că vor impune folosirea laboratorului cu precădere la anumite tipuri de lecții, dînd astfel posibilitatea ca el să fie folosit de toți elevii școlii, pentru efectuarea de exerciții în vederea formării diferitelor deprinderi specifice limbii predate.

Manevrarea automată a diferitelor tipuri de proiectii permite folosirea laboratorului și la alte obiecte de învățămînt.

În vederea modernizării metodelor de predare, profesorii de geografie, istorie etc. fac și investigații didactice urmînd promovarea noului și în cadrul disciplinei lor.

Stabilirea unei metodei de integrare a mijloacelor audio-vizuale în concepția clasică a lecțiilor este problema pe care o urmăresc alți profesori de limbă străină cît și de alte obiecte de învățămînt, folosind alături de experimentul pedagogic natural cu clase la care predarea limbii se desfășoară conform în laborator cît și altele care păstrează forma obișnuită de învățare a limbii. Consemnarea cu grijă a observațiilor și apoi a rezultatelor va permite elaborarea unor studii științifice motivate, despre diferitele aspecte ale metodei lecțiilor predate în condițiile laboratorului audio-vizual. O altă

problemă care stă în atenția colectivului școlii se referă la cercetarea eficienței laboratorului pentru organizarea unor activități ale cercurilor de elevi (la literatura română, la istorie).

Confecționarea materialului necesar pentru desfășurarea diferitelor lecții în laboratorul audio-vizual (diafilme, epifilme) constituie de asemenea o preocupare a cadrelor didactice și a elevilor, preocupare ce se realizează în activitățile extrașcolare — în cercul foto, în cel al micilor naturaliști etc.

Activitatea de căutare a cadrelor didactice de la această școală însă nu s-a oprit odată cu terminarea amenajării laboratorului audio-vizual, ea continuă și în prezent.

În condițiile actuale, în cadrul laboratorului discutat, realizările menționate înscriu doar un pas înainte în modernizarea metodelor de predare a unor discipline. Ele lasă doar să se întrevadă modalități optime de rezolvare într-un viitor apropiat a problemelor actuale ale învățămîntului. Valorificarea maximă a mijloacelor tehnice oferite de știința și tehnica modernă în optimizarea metodelor de predare ridică fără îndoială o serie de probleme a căror dezbateri în paginile presei o găsim oportună.

Bunăoară, cum poate servi laboratorul, pentru predarea mai multor obiecte de învățămînt, pentru predarea aceluiași obiect (limbi străine) la diferite clase, sau la clase paralele? Cum se poate organiza odihna activă în timpul desfășurării lecțiilor de limbă străină, pentru a preveni și înlăturarea apariției oboselei determinate de efortul intelectual intens de elev? Dacă în condițiile învățării în laborator este necesară durata de 45' a lecției, sau aceasta poate fi redusă? etc.

Pentru a se putea stabili încadrarea diferitelor lecții, predate în mod obișnuit pînă acum, în metoda specială de laborator cît și procesul de confecționare a materialului didactic necesar, se impune o analiză judicioasă din partea fiecărui profesor asupra felului în care lucrează în condiții obișnuite, o comparație obiectivă a ceea ce realizează în aceste condiții și ceea ce poate realiza atunci cînd intervine și tehnica audio-vizuală în munca de instruire. Presupunem deci o muncă prin care profesorul se îndepărtează de rutină. Studiul pe care-l efectuează profesorii în aceste condiții tinde să stabilizească elementele noi care stimulează participarea activă și menține treaz interesul elevului pe tot parcursul lecției.

Asemenea preocupări fac din profesor un cercetător care se străduiește să-și ridice în permanență munca la nivelul cerut de progresul tehnico-științific contemporan.

Frîmțarea plină de căutare a colectivului de profesori, condusă cu pricepere de directorul școlii, se va concretiza desigur în studii, comunicări, pe care le așteptăm. Dar forma cea mai directă a acestor căutări se va oglindi în cunoașterea elevilor, în atitudinea lor față de muncă și poate în orientarea profesională. Din ele profesorii vor desprinde concluzii cu valoare de cerințe didactice menite să contribuie la ridicarea învățămîntului.

Prof. Sabina CONSTANTIN

Roluția tehnico-științifică impune modernizarea sistemului de predare a diverselor materii și a metodelor respective. Între „verbul” magistrului și „asimilarea” lui de către discipol astăzi se interpernu nu numai clasicul manual, ci și o sumedenie de alte „mijloace de comunicare”. Acestea din urmă vehiculează un ansamblu de „imagini și sunete”, de simboluri „foto” și „fono”, destinate a amplifică și adăuga atît informația didactică oferită cît și recepționarea ei școlărească (în sens de sistematică). Într-o lucrare sugestiv intitulată „Les techniques audiovisuelles au service de l'enseignement” (sub redacția cunoscutului pedagog Robert Lefranc 1963,) se scrie referitor la radio-televiziunea școlară că aceasta poate marca un adevărat început de et în metoda predării obiectelor de studiu.

Evident, profesorul și manualele rămîn și în aceste condiții factorii fundamentali ce asigură transmiterea sistematică a cunoștințelor școlare (de orice nivel). Mijloacele audio-vizuale moderne sînt în raport cu acestea doar auxiliare, complementare (în rare cazuri substituibile), dar indispensabile.

Introducerea comunicațiilor de masă în învățămîntul de toate gradele răspunde cerinței de reducere treptată a „decalajului” dintre informațiile instructive extra-școlare și cele existente în școală. Forma „tradițională” de transmitere și recepționare a „informațiilor instructive” în cadrul școlii poate să apară la un moment dat mai mult sau mai puțin anacronică. Se poate resimți deci ca negativ decalajul dintre „informațiile” plurale și de înaltă „productivitate instructivă” (școlare, general-culturale etc) pe care elevul de azi le capătă prin radio, televiziune, film, cartea de știință popularizată etc, sau într-un cuvînt prin mass-media, cum sînt denumite acestea — și instruirea primită în școală.

Cercetări în domeniul consecințelor psiho-pedagogice ale introducerii sistemului audio-vizual modern în procesul de învățămînt au dovedit: creșterea volumului cunoștințelor asimilate, dezvoltarea capacității de memorare și a volumului „imaginilor” imaginate, sporirea puterii de înțelegere a unor noțiuni abstracte, spirit alert de învățare, atenție mai puțin dispersată, interes mai mare pentru lecție, trăirea unui sentiment de plăcere și destindere etc.

După cum remarcă cercetătorul francez M. Egly, elevii cărora li se propun mai des mijloacele audio-vizuale... deprind lesne limbajul acestor comunicații de masă și devin mult mai maturi în înțelegerea și aprecierea unei lecții, unui film, unei emisiuni de televiziune etc.

În afură de aceasta, modul de gîndire „concret” (înlesnit de imagini etc.) are virtutea „înprospătării” și a „reînnoirii”, în opoziție cu gîndirea pur verbală pe care o pîndesc întotdeauna inerția proprie limbajului, clișeele și prolixitățile, sterilitatea și formalismul repetării mecanice.

RADIO-TELEVIZIUNEA ÎN SPRIJINUL PROCESULUI DE ÎNVĂȚĂMÎNT

Studiindu-se diferențial reacțiile psihologice cele mai diverse ale unor eșantioane de elevi cercetați, s-au putut trage de asemenea concluzii pozitive cu privire la o seamă de parametri neuro-psihici („impregnarea perceptivomotrică”, reprezentarea, dezvoltarea asociațiilor și „gîndirii cauzale” etc) și caracteristici ai subiecților supuși înțiririi tehnicilor mass-media.

Punerea mijloacelor audio-vizuale moderne în serviciul învățămîntului este condiționată deopotrivă de folosirea adecvată a posibilităților oferite de sistemul „mass-media”, cît și de realizarea unei concordanțe între cunoștințele transmise prin sistemul comunicațiilor de masă extra-școlare și cele transmise prin școală. În acest sens, singura soluție posibilă (în condițiile cînd sistemul mass-media, în virtutea menirii sale, distribuie tot felul de valori instructiv-informaționale etc) o constituie supravegherea atentă exercitată de familie și școală pe linia selecției de către elev a „conținuturilor culturale” cele mai potrivite cu viața, pregătirea etc. Această „deprindere de a selecta” s-a dovedit a fi pozitiv înțirută de existența unui sistem de comunicații de masă școlară.

Felurile cercetări de sociologie a educației, întreprinse în lume, doresc că un sistem bine organizat de cinematografie școlară, de radio-școală și televiziune (cu caracter republican sau de circuit închis) izbucnesc cu timpul să „convertească” și să „capteze” aproape întregul interes pentru mass-media a populației școlare. Tehnicile „mass” introduse în clasă, lărgesc orizontul de viață școlară. Discrepanța dintre școală și „stradă” se diminuează. Sentimentul realului se dezvoltă. Trăirea devine mai autentică. Astfel se și explică de ce „audio-vizualul” folosit în clasă potrivit unei metodei adoptată de predare duce, în scurt timp, la o ridicare a nivelului tuturor parametrilor „instrucționali”.

Cu convingerea strălucitei cariere ce urmează să joace audio-vizualul în învățămînt, occurrile de specialitate din țara noastră și cadrele didactice au început în ultima vreme să dezbate într-o formă mai concretă condițiile introducerii neîntîrziate a sistemului de „mass-media” și în școala românească de azi.

Preocupări deosebite se vădesc în primul rînd pe linia inițierii unui sistem de radio-școală și televiziune. În această direcție s-a întreprins recent și o anchetă socială de pe urma căreia au fost recoltate valoroase opinii competente aparținînd unor renumiți specialiști în domeniul pedagogiei, psihologiei, sociologiei, educației etc. Stabilirea coordonatelor principale ale viitoarelor programe de radio-școală și televiziune au reținut sub o formă sau alta atenția celor care au răspuns la respectiva anchetă. S-au făcut valoroase propuneri ca emisiunile de radio-școală și televiziune să aibă caracter republican sau de circuit închis să fie concepute, deopotrivă, ca: transmisii (lecții) înlegrate în programa și orarul școlii; emisiuni care să dezvolte și să completeze doar unele teme, capitole etc, din program, emisiuni complementare avînd doar tangență cu programa școlară. Emisiunile de mai sus se pot dovedi utile pentru toate gradele de învățămînt, dar în primul rînd pentru învățămîntul post-general, cursuri fără frecvență și cursuri serale.

S-a apreciat că esențialul conținut al programelor de „tele” și „radio-școală” trebuie să constea într-un sistem complex de predare a unor lecții speciale introductive sau de sinteză elaborate după o metodă adecvată folosirii mijloacelor audio-vizuale. Aceste lecții ar trebui să se refere la acele probleme care prezintă un grad mare de dificultate și care, pentru a fi realizate, comportă intervenția unor specialiști de înaltă calificare științifică și pedagogică. De asemenea, s-a considerat utilă inițierea unor cicluri de emisiuni consacrate pregătirii elevilor în vederea susținerii examenelor de admitere și bacalaureat.

S-a opinat că emisiunile ar putea cuprinde obiectele de învățămînt cu un grad mai mare de dificultate în predare (chimie, istorie, discipline tehnice, limbă modernă etc.), sau care solicită într-o măsură mai mare imaginația (științe naturale), cît și teme interdisciplinare, tratate cu concursul unor colective de specialiști în mai multe domenii. Emisiunile de televiziune ar mai putea cuprinde și unele obiecte ca: geografie, istoria, istoria artelor, fizica, etc.

Sistemul de radio-școală și televiziune, prin varietatea și multitudinea de documente „fono” și „foto” pe care le poate aduce pînă și în cea mai îndepărtată școală sătească, este merit la ridicarea procesului de învățămînt general, cel din școlile mai slab înzestrate (din punctul de vedere al materialului didactic etc.), în special, pe trepte de dezvoltare altminteri greu de urcat.

Este concluzia ce rezultă alături din ancheta socială la care ne-am referit, cît și din cercetările ample ce se efectuează în materie.

H. CULEA
sociolog

ACTUALITATEA TRAGICILOR GRECI

Dintre arte, cite se practică și se frecventează în epoca actuală, teatrul pare a se afla în situația cea mai delicată. Prea s-a vorbit mult, de o parte, de asalturile cinematografului și ale televiziunii pentru ca amenințarea lor să poată fi trecută senin cu vederea; pe de altă parte, prea se agită ideea unei „crize” mondiale sau cel puțin a unei „retrocesiuni” a literaturii dramatice, a textului — în ciuda unor eforturi interesante — pentru ca să nu meditam cu toată seriozitatea la perspectivele acestei arte străvechi. Firește, nu e vorba de un amurg al teatrului, de o ieșire a acestuia din orizontul spiritual al contemporaneității, ci mai curind de o necesară „reasezare” estetică, de o delimitare în raport cu celelalte arte ale spectacolului.

Frământările și dezbaterile au început o dată cu secolul. Și dacă în domeniul punerii în scenă, al spectacolului teatral propriu-zis — prin afirmarea figurii regizorului — s-au obținut limpeziri, rezultate practice și teoretice de o deosebită anvergură, — dramaturgia continuă să bijblie, să caute ieșiri din impasul spre care au dus-o pe plan mondial — „avangarda”, literatura absurdului sau a cruzimii, incropelile cunoscute sub numele de „happening”. Dar, oricâtă admirație am nutri față de operele unui Becket sau ale unui Ionescu — și nu negăm că ating pe alocuri treptele tragicului — se cuvine să recunoaștem că ele nu conțin decât unul din polii de tensiune ai actualității: negarea, decăderea, pesimismul, angoasa unei anumite părți a omenirii. N-am greși afirmând că sînt piese scrise din punct de vedere al morții, nu al vieții, că adumbresc și închid zarea, nu o deschid larg. Or, știut este, arta mare, arta adevărată — întotdeauna și pretutindeni — a afirmat viața, a insuflat încredere în destinul omenirii, a exaltat frumusețea spirituală a omului.

În această situație nu trebuie ascuns că literatura și teatrul „absurdului”, al „cruzimii”, au o putere de fascinație de loc neglijabilă asupra multor reprezentanți ai generațiilor tinere. Ei văd în acest teatru nu numai o soluție artistică „nouă”, „modernă”, ci găsesc aici și un răspuns parțial la o tendință care le e proprie: aceea de a-și problematiza în continuu, aproape chinuitor, existența, aceea a „lucidității” absolute, a unui intelectualism exasperat, împingînd tot mai departe, spre periferie, componentele efective ale conștiinței. Ei fug pe bună dreptate de sentimentalism, evită orice imagine edulcorată a realității, optează tranșant în favoarea unei viziuni raționale a vieții. Dar, aproape fără să-și dea seama, ei riscă să arunce peste bord și sentimentele; marile, nobilele sentimente umane în absența cărora arta, teatrul, se vestejesc, stagnează, devin palide și abstracte scheme intelectualiste.

Și în cazul acesta, „lecția” clasicilor e salutară. Așa arătam într-un articol de la această rubrică, clasicii pot să ofere o platformă de regenerare și de superioară înțelegere. Fiind vorba de teatru, ne gîndim în primul rînd la tragedia anticității grecești. Actualitatea lor e cu atât mai evidentă, cu cît opera lor conduce discuția la însăși izvoarele teatrului, la esența și semnificația sa primordială.

Gloria și grandoarea teatrului tragic elen își găsesc explicația în modul de a vedea lumea pe care-l propun, cu o deosebită energie. Eschil, Sofocle, Euripide — triada nemuritoare a „epocii de aur” — opun rigidității monumentale a egiptienilor, care înălțau piramide spre a săpa morminte, ca și etruscii cu hipogeele lor, sau detașării siderale a asirobabilonienilor, — pasiunea pentru comunicarea directă, de la om la om, prin viu grai, pasiunea pentru jocul dinamic și dialectic de gesturi și de cuvinte, adică dragostea pentru spectacolul care face să triumfe viața. Bazîndu-și operele pe acțiune, ceea ce înseamnă schimbare, modificare (în contrast cu „neschimbarea”, cu imobilismul promovat de curentele actuale de „avangardă”), o schimbare asigurată prin prezența antagonismului, a dificultății de înlăturat, a „obiectiei” ce se cere depășită, anihilată, — clasicii greci exaltă capacitatea omului de a înfrunța și birui vicisitudinile tragice ale vieții, de a-și impune nestînsa vitalitate, în primul rînd față de zei, față de „soarta” potrivnică. Cu Eschil, cel mai vîrstnic, optica tragică e încă dominată de religie; o graniță imaginară și în același timp foarte prezentă în conștiința anticilor, *hybris*, îi desparte pe oameni de zei, și vai de aceia care o vor călca. Înclestarea devine, însă, cu atât mai intensă, mai patetică, triumful omului — cu atât mai semnificativ. Personaj de tragedie deci prin excelență alegoric și mitic — Prometeu (înlănțuit) al lui Eschil e o întruchipare a vizionarului (Prometeu, înseamnă, în limba greacă, clarvăzător, înainte-mergător), a eroului care înfruntă cerul pentru a oferi propășire și civilizație oamenilor. În lucrările lui Sofocle și mai ales ale lui Euripide,

viziunea se „laicizează” progresiv, oamenii se ciocnesc mai mult între ei, chiar dacă participarea zeilor rămîne destul de vie. Am putea spune că însuși conceptul de *fatum*, de destin tragic, se deplasează ușor spre o accepție mai largă, populară, spre un fel de „năpastă” (o asemenea interpretare ne-a fost oferită acum vreo doi ani de Teatrul Național din Atena, cu *Oedip rege* al lui Sofocle.)

Tragedia greacă este teatrul fundamentalelor pasiuni și gesturi umane: este teatrul iubirii, al dreptății, al bucuriei, al nobleței sufletești, al pasiunii iubirii de mamă sau de frate, al mîrînimiei, al bunătății, al purității, și în același timp — al celor mai cumplite impulsuri de ură și de răzbunare, al celor mai joshnice acțiuni. Dar — condiție constantă, absolut necesară — un teatru întotdeauna moral, de partea binelui și a justiției: „în tragediile cu peripeții — statornicește Aristotel cu *Poetica* sa — ca și în cele cu acțiune simplă, poezii pot obține efectul dorit pe calea minunării spectatorului: stare de spirit prielnică deopotrivă emoției tragice și omeniei. Această condiție e realizată de cite ori un personaj viclean și plin de răutate... e păcălit, ori unul viteaz, dar nelegiuit, e biruit”. Subliniind ideea de omenie (filantropon), în prefața la traducerea *Poeticii* aristotelice (din care am citat pasajul de mai sus), D.M. Pippidi amintește „mulțumirea specială răspîdită în sufletul privitorului unui spectacol tragic de realizarea unui echilibru între faptă și răsplată”, întărindu-și argumentarea prin expresia lui Twining, „sentimentul dreptății”, și împrin cuvintele lui Albergiani: „pasiunea pentru așezarea firească a valorilor umane”.

Și pentru cititorul de azi, operele tragicilor greci pot constitui sursa unei reînțineri cu eternele, esențialele atitudini omeniești: de la imaginea supremei iubiri materne din *Hecuba*, la regăsirea patetică dintre mamă și fiu în *Ion*, amîndouă — tragedii de Euripide; de la mîrînimia calmă a lui Neoptolem din *Filoctet*, la explozia de bucurie a corului din *Oedip rege*, la zbciumul disperat și apoi senin al aceluiaș Oedip; de la răscolitoarea dramă a *Elektrei* sofocliene la cîntecul pur al corurilor din *Hippolyt* al lui Euripide. Ori de cite ori, însă, violența se apropie de pragul paroxismului, cînd sentimentele se dezlănțuie cu o furie sălbatică, iată că intervine moderatul, compensatorul, zeul-simbol: Atena, care e înțelepciunea, Știința, sau Apollo, care e Binele și Frumosul! Adică Rațiunea și Echilibrul.

Desigur, tragediile grecești se cer nu numai citite, cu o firească sete morală și estetică, ele se cer și văzute pe scenă, deoarece — așa cum scrie un ilustru critic de teatru — „marile dramaturgii devin abstracte și inesezabile atunci cînd sînt lipsite de acea meditație scenică în care înfloresc și respiră cu naturalețe”. Teatrul — pentru a fi surprins în imaginea sa desăvîrșită, întreagă — pretinde să fie deopotrivă citit și văzut ca spectacol. Pasiunea lecturii la masă trebuie însoțită, în mod necesar, de pasiunea pentru „teatrul în picioare”, aceste două ipostaze completîndu-se reciproc.

În acest sens editurile s-au arătat deocamdată mai generoase decît teatrele: multe din operele tragicilor antici stau la îndemîna cititorului, în schimb, spectatorul de tragedie e prea puțin favorizat. Cu atît mai îmbucurătoare sînt inițiativele unor teatre ca Naționalul din Cluj, care a montat de curînd *Ifigenia în Aulida* a lui Euripide, „Nottara” — cu *Oedip rege* și *Oedip la Colonos* de Sofocle, Naționalul craiovean — cu *Troienele* lui Euripide sau Municipalul, mai de mult cu *Orestia* eschiliană. Asemenea spectacole sînt contribuții importante la readucerea în actualitate a „lecției” de omenie, de măreția umană, oferită de nepieritoarele umbre tragice ale teatrului antic. Și în primul rînd, spectatorul tînr e chemat să asimileze această sublimă învățătură estetică și etică a tragicilor greci, pe care nu i-a egalat decît Shakespeare.

E adevărat că spectacolele de felul acesta sînt rare și pentru că ridică în fața regiei și a interpreților greutăți deosebite de montare scenică. Sînt probleme care ar putea forma tema unei discuții viitoare: cum îi jucăm pe tragicii greci și cum îi privim pe scenă?

Florian POTRA

DESPRE ADEVĂR

- Puterea adevărului constă în faptul că durează.
(maximă veche egipteană)
- Graiul adevărului este simplu.
(Euripide)
- Mi-e prieten Platon, dar și mai prieten mi-e adevărul.
(Aristotel)
- Cînd arunci săgeata adevărului, înmoaie-i vîrfu în miere.
(proverb arab)
- Adevărul face și pe dracul să roșească.
(Shakespeare — Henri IV)
- Nu e nimic mare dacă nu e adevărat.
(Lessing)
- Și minciuna e vorbă, dar vremea descoperă adevărul.
(proverb popular românesc)
- Pentru un om cu adevărat inteligent, a minți este o sfortare, pe care și-o impune penibil, minciuna contrazicînd raporturile reale din lume...
(G. Ibrăileanu)
- Cel mai simplu adevăr, obținut pe calea cea mai simplă, inductivă, e întotdeauna incomplet, deoarece experiența este întotdeauna neîncheiată.
(Lenin)

CONCURSURILE ARTISTICE ALE ELEVILOR

În sala de clasă în care mă aflu nu se aud decât cuvintele instructorului artistic. Sînt sfaturi, indicații, demonstrații practice privind dicțiunea și arta de a reliefa valorile unui vers, ale unei poezii. Elevii ascultă, apoi continuă interpretarea pe voci a poeziei „Roata morii“ de George Coșbuc. Asist la una din repetițiile ce se fac în vederea participării la tradiționalul concurs cultural-artistic al elevilor din școlile generale, concurs ce are loc în fiecare an în luna martie. În sfîrșit, secretul „invirtirii roții“ se termină prin a fi și mai de nepătruns, iar recitatorii s-au retras, așteptînd calificativele. Ele sînt nefavorabile. Repetiția reîncepe.

Citesc în ochii elevelor, în trăsăturile concentrate ale obrazilor, ceva din strădania continuă a omului de a învinge. În acel moment nu m-am gândit că într-o clasă a Școlii generale numărul 24 din Capitală, e o repetiție la un concurs artistic, ci la faptul că efortul de autodepășire începe în forme organizate încă de pe băncile școlii. Bucuria reușitei în exprimarea dialogată a poeziei lui Coșbuc mi-a readus gîndurile la situația concretă. Instructorul îi lăuda acum pe elevi. Eu am înțeles că „a fost bine“ numai pentru repetiția din seara aceea. Constatăre pe care aveam s-o fac și la repetițiile unor echipe și formații din alte școli.

Acese concursuri artistice ale elevilor și-au cîștigat, pe bună dreptate, aprecierea forurilor competente, a familiilor și a unor categorii largi ale populației. Cum sînt ele organizate și pregătite?

Spre deosebire de anii precedenți există acum Consiliul național al pionierilor care se preocupă și de buna desfășurare a acestor întreceri. Pregătirea practică, în școli, a echipelor participante este îndreptată unor instructori de la casele raionale de cultură, cadrelor didactice, profesorilor de muzică. În cadrul repetițiilor la care am asistat, mi s-au relevat totuși câteva carente, atât în organizarea cât și în pregătirea echipelor și a soliștilor. Mă voi referi în primul rînd la modul de disputare a locurilor frunțate.

Ideea de concurs implică reușită și nereușită, pe învingător și pe cei care, deocamdată, au fost mai puțin buni. Reușita în cadrul unui concurs este întotdeauna un merit recunoscut. Iar meritele recunoscute se cer răsplătite atât moral cât și material. Acesta constituie un imbold real pentru activitatea viitoare. Nu mă gîndesc desigur la sume de bani; și nici la a stîrni vanitatea, ușor de stîrnit, a elevilor. Gama recompenselor este destul de variată: excursii, premii în obiecte etc. Baza materială necesară a acestui scop s-ar putea asigura, de exemplu, prin organizarea unor spectacole cu public la care, în cel mai rău caz, părinții vor fi spectatori siguri. În regulamentul actual al concursului nu se prevăd însă, în acest sens, decât unele turnee ipotetice în provincie, la vară, a unora din echipele cîștigătoare. Este insu-

ficient. Acest aspect al întrecerii artistice a elevilor poate fi îmbunătățit.

În al doilea rînd, vreau să mă opresc asupra probelor incluse în programul de concurs. În stabilirea lor se vede preocuparea pentru îmbogățirea fizionomiei spectacolelor; găsim astfel probe noi: gimnastica artistică și, în cadrul dansurilor populare, prezentarea de obiceiuri străvechi din viața și preocupările poporului român. Cred, totuși, că posibilitățile de manifestare artistică ale elevilor nu sînt folosite în plenitudinea lor. Se păstrează, bunăoară, o probă ea „montaj muzical literar“, care este desigur o pirghie de cultură importantă, dar se potrivește mai bine unor manifestări literare în cadrul școlilor. În sfera și scopul acestui concurs ce urmărește evidențierea talentelor artistice colective și individuale ale participanților, relevarea simțului lor estetic, ar fi mai nimerită includerea unei probe de dansuri moderne (care să vizeze cadrul „virtuoziității și măestriei executării“). Aceasta s-ar înscrie mai direct în temperamentul și preocupările tinerei generații, putînd face totodată un veritabil act de educație.

În ce privește pregătirea propriu zisă a echipelor pentru concurs, consider că ar trebui apelat în mai mare măsură la specialiști, cel puțin în mod consultativ. Este vorba de a chema cu prilejul repetițiilor actori și metodiști de la Casa creației populare. Sprin-

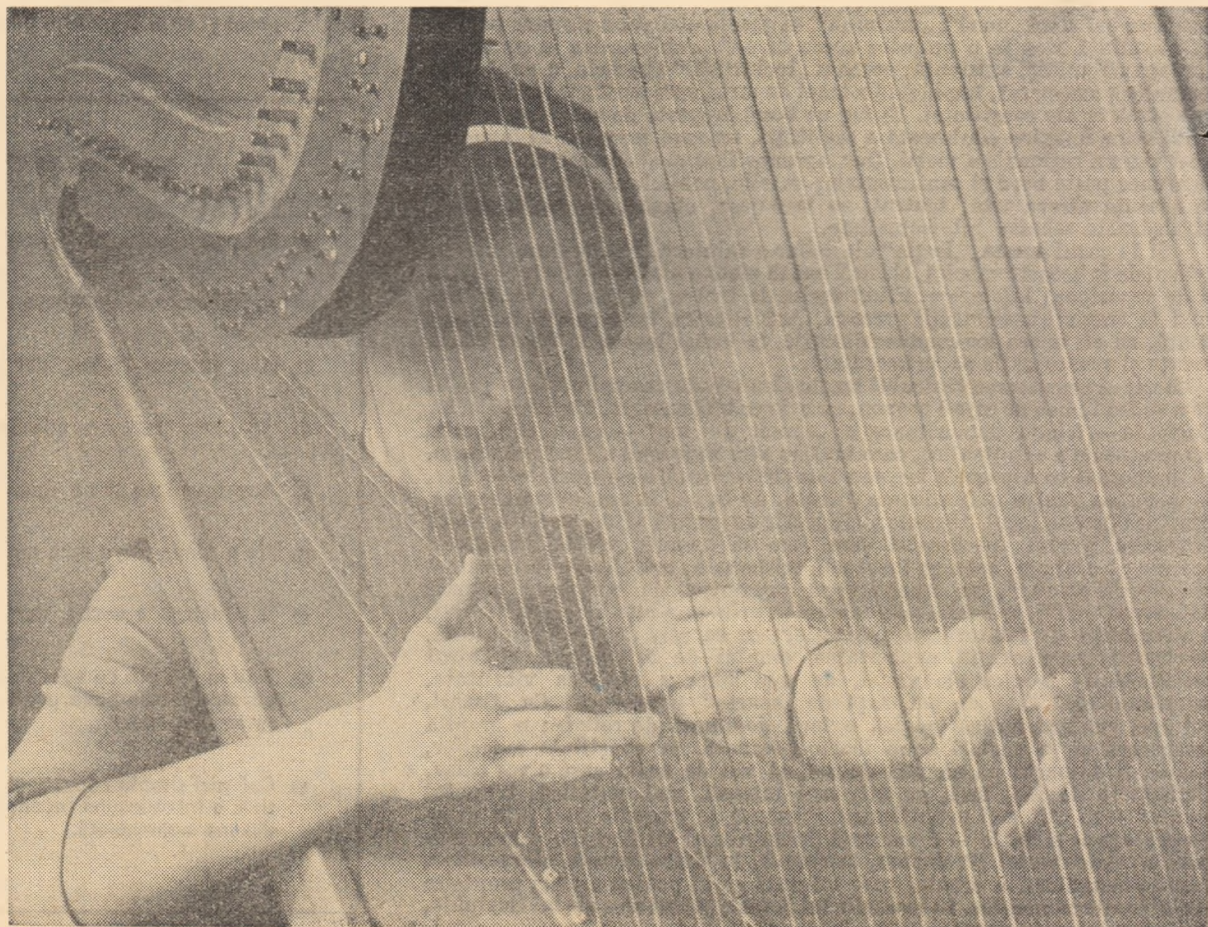
jinul lor ar ridica substanțial calitatea interpretărilor. Această conlucrare cu specialiștii, în stadiul pregătirilor, este acum foarte sporadică, de multe ori nulă. Specialiștii, oamenii de artă și cultură, profesorii metodiști se găsesc mai ales în juriile destinate să aprecieze echipele participante, adică tocmai atunci cînd treaba, de bine de rău, este gata. Ori proverbul că este mai ușor de a învăța de la început un lucru bun, decît de a te dezbăra pe drum de unul prost, este valabil și aici. Nu neg nici priceperea și nici interesul unor cadre didactice, ori instructori ocazionali pentru buna pregătire artistică a echipelor. Dar, de exemplu, un dans popular este mult mai greu de învățat decît se crede, indicația specialistului fiind aici absolut necesară. Dansurile ex-primă prin mișcări, muzică și port, spiritualitatea artistică a unei anumite regiuni din țara noastră. Nu odată așa zisele „stilizări“ și „șlefuirii“ nu sînt de fapt decît niște grosolane falsificări. Fenomenul se observă de multe ori și la echipele de dansuri profesionale. Este de aceea cu atît mai necesară o consultare a specialiștilor în pregătirea dansurilor populare ale elevilor. Amintesc în acest sens că lucrătorii Institutului de etnografie și folclor colindă țara în lung și-n lat, poposesc în sate, filmînd și imprimînd dansuri populare, culegînd mostre de porturi. Institutul deține astfel o bogată „bibliografie“ de autentici-

tate, din păcate foarte puțin solicitată. Lucrătorii acestei instituții, materialele lor, ne așteaptă. Tinerii pe care îi pregătim acum pentru concurs sînt de fapt viitoarele forțe artistice ale țării, pepiniera din cadrul căreia se vor recruta profesioniștii de mîine. Iată pentru ce pregătirii lor temeinice trebuie să i se acorde toată atenția.

Vreau să-mi exprim cîteva sugestii și despre ambianța în care se pot desfășura concursurile artistice. Desigur că prima preocupare din școli trebuie să fie învățătura, mai ales în martie, cînd se încheie al doilea trimestru. Există totuși perioada vacanței de primăvară, vreme în care se va desfășura faza finală pe raioane a echipelor reprezentative. Germenul artistic competitiv al concursului trebuie dezvoltat de acum, astfel încît atmosfera de întrecere să fie veritabilă. Aceasta constituie fondul necesar și propice relevării adevăratelor talente, „aerul“ cu care se hrănesc etapele viitoare ale concursului. Buna canalizare și conducere a acestei ambianțe contribuie întotdeauna la reușita unor asemenea manifestări artistice; ea poate fi și un prilej de educație în spiritul întraajutorării tovarășești, al cultivării unor deprinderi sănătoase, colegiale, drepte în cadrul raporturilor competitive dintre oameni. Ar fi un bun pierdut, dacă organizatorii n-ar folosi și în acest mod întrecerea artistică a elevilor.

Închei prin a arăta că ideea desfășurării concursului pînă la nivelul inter-regiuni mi se pare bine venită și ar trebui susținută. Ea va comporta desigur o suprîn-cărcare și solicitare a elevilor (repetiții asidue, deplasări în centrele regionale de concurs etc), dar o dozare judicioasă a eforturilor este totuși posibilă. Rezultatele acestor dialoguri vor fi, sînt siguri, frumoase. Vor cîștiga elevii și arta, sau mai exact premisele viitoare ale artei noastre.

Tudor GHERMAN

Eleva Ulpia ANGHEL

din cl. XI

Liceul de muzică din Cluj

cîntă la harpă.

Foto Ion POPOVICI

RESPECTAREA PARTICULARITĂȚILOR TEMPERAMENTALE ÎN EDUCAREA COPILOR

Este cunoscut încă din antichitate că nu există doi oameni identici. Cercetările recente asupra gemenilor univitelini au demonstrat științific diferențierea indivizilor nu numai în raport cu zestrea lor ereditară, dar și în raport cu ceea ce imprimă condițiile de mediu familial și social. De aici optica subiectivă prin care este privită lumea obiectivă, diferențierea acestei optici atât de la un individ la altul cât și la același individ, în funcție de vîrstă și de momentul cînd se efectuează. Opera de educare nu poate avea succes fără a ține seama de aceste diferențieri, cunoașterea și respectarea particularităților individuale ale copilului fiind o obligație a cadrelor didactice și a părinților.

În cele ce urmează vom prezenta cîteva probleme privind respectarea acestor particularități. După cum se știe, fiecare copil, ca și fiecare om matur, aparține unui anumit tip temperamental. Educatorul trebuie să-l cunoască pentru a putea potrivi metodele de educare cu specificul și particularitățile acestui tip.

Bunăoară, copilul care aparține temperamentului sangvin este vioi, activ, mobil, dispune de o capacitate mare de muncă, face față cu ușurință situațiilor dificile, este sociabil, deschis. În cazul lui conflictele cu educatorii sînt de obicei legate de schimbarea continuă a preocupărilor — de neapărar și pripeală. Cînd mobilitatea este accentuată (copilul instabil) elevul se mișcă în clasă neconținut, nu urmărește atent lecțiile, își caută alte ocupații. Acasă se plictisește repede, schimbă jocurile, întrerupe mereu efectuarea temelor etc.

Avîndu-și originea în particularitățile de lucru ale celulei nervoase, instabilitatea aceasta nu se poate modifica ușor. Mai ales nu se poate modifica dintr-o dată și cu atât mai mult prin interdicții. Dar nici nu poate fi trecută cu vederea, pentru că mai tîrziu ea va putea aduce o serie de neplăceri, transformîndu-se într-o trăsătură negativă a individului. Educatorul nu va impune copilului instabil un program cu totul static, monoton, nu-l va obliga să desfășoare activități într-un ritm peste măsura de înțelegere. Cea mai bună cale de temperare a instabilității, cînd ea se manifestă exagerat (mai ales la copiii cu tulburări nevrotice) este angajarea elevului în activități atrăgătoare, inițial mai variate, ulterior tot mai puțin variate. În clasă, este bine să i se pună mai multe întrebări din lecție, să i se dea mai multe sarcini. E bine să avem în vedere că sarcinile zilnice trebuie să respecte ritmul de lucru al copilului. Este recomandat să-i cerem nu să lucreze mai încet, ci mai concentrat. Să nu-l sancționăm pentru mișcările care ni se par exagerate, de exemplu, „foiala” în bancă sau la masa lui de lucru de acasă, pedalarea picioarelor în timpul scrierii temelor, agitatea degetelor etc. Cînd își pregătește temele, să i se stabilească un număr suficient de pauze, în general să fie lăsat să alerge și să se joace, să facă sport etc.

Instabilitatea se redresează relativ mai ușor cînd copilul lucrează în preajma adultului sau împreună cu el. Corectarea acestei trăsături este o acțiune de durată, care se desfășoară pe parcursul

Desen de O. BACIU

mai multor ani. De aceea nu e bine să ne propunem reeducarea instabilului dintr-odată, și doar în cadrul unei sarcini anumite. Uneori, instabilitatea se corectează și de la sine, datorită disciplinei pe care o implică orice activitate umană.

În ceea ce privește temperamentul flegmatic, el se caracterizează prin capacitate de muncă, putere de rezistență, mai ales sub raportul duratei, închinată, dificultăți în adaptarea la situații noi. Flegmaticul poate avea o viață spirituală bogată și este capabil să efectueze activități care impun multă răbdare și atenție. Spre deosebire însă de sanguinici, la copiii flegmatici instabilitatea se află sub un anumit prag minimal. Copilul trece greu de la o activitate la alta. Dacă educatorul nu așteaptă ca acest copil să perceapă deplin sarcina primită (de exemplu, dictarea, lectura, problema, explicația, întrebarea etc), procesele lui intelectuale sînt stingherite.

Cînd atenția nu-i este solicitată pentru lungă durată, cînd este silit să treacă repede de la o idee la alta, de la o activitate la alta, flegmaticul devine indiferent. Cînd lecția nu-i oferă un cîmp larg de gîndire și cînd îl suprasolicitează (de exemplu, în cazul lecțiilor cu totul noi), el obosește destul de repede și cunoaște un fel de „blocare” intelectuală. La examene — dacă este pus în situația de a trece repede de la rezolvarea unor probleme la rezolvarea altora și dacă acestea presupune un efort suplimentar — elevul se „zăpăcește” într-atît încît nu mai poate rezolva nici probleme elementare. Dacă avem în vedere latura afectivă, flegmaticul poate fi opozant față de sarcinile care trebuie rezolvate sub tensiune, într-un ritm prea rapid. Educarea unui astfel de copil impune mai multă răbdare și bunăvoință. Dezaprobarea activității lui și greșelile pe care le face din cauză că nu i se oferă condițiile de lucru ce le reclamă particularitățile lui individuale îl pot nemulțumi și demobiliza. În preajma unei persoane binevoitoare însă el se poate corecta, își poate forma și un ritm de lucru mai rapid.

La colerici (care sînt caracterizați prin nestăpînire, forță și viteza reacțiilor) întîlnim o capacitate de concentrare maximă, de rezolvare rapidă a situațiilor sau a problemelor noi. Mai puțin manifestă este la ei forța ca durată. Colericul se adaptează ușor, este mai productiv pe linia descoperirii noului. Dar atunci cînd colericului nu i se oferă posibilitatea de a-și concentra la maximum atenția în timpul lecțiilor, el își găsește alte ocupații, nu urmărește tot timpul firul cunoștințelor ce se

predau. La fel, pe linie afectivă, cînd lecțiile nu i se par interesante, el caută în altă parte trăiri emoționale pozitive (se gîndește la prieteni, la joc etc). Expunerea profesorului trebuie să-i ofere posibilitatea de a gîndi intens, de a participa activ la lecții, pentru că altfel copilul manifestă același dezinteres față de problemele discutate în clasă. Colericul se entuziasmează ușor, dar este și nestatornic, trăsătură de care e bine să țină seama educatorii, în orientarea pozitivă a activității copilului. Sensibil la laude și blam, se va ține seama de aceasta în mînuirea sistemului de recompense și sancțiuni. Copilul coleric fiind nestăpînit din fire, impulsiv, atenția educatorului se va îndrepta în direcția educării „frînelor”.

Respectarea particularităților copiilor care aparțin temperamentului melancolic prezintă o mare importanță pentru combaterea conduitei negative. Cînd primește sarcini care presupun o înaltă concentrare, melancolicul poate acționa negativ fie părăsind sarcina, fie manifestînd oboseală. Solicitățile prea intense îl pot traumatiza, lăsîndu-i urme adînci. Dacă acestea sînt însoțite și de amenințări, de pedepse, ele pot duce la teamă (anxietate) sau la inhibări care-i accentuează timiditatea.

Cînd suprasolicitează este de durată, copilul este obligat să lungească timpul de muncă peste limita lui de rezistență și să întrerupă mereu activitatea pe care o desfășoară pentru a se odihni. Poate să apară astfel o stare afectivă negativă: copilul simte oboseala și numai gîndindu-se la sarcina pe care a primit-o. În această situație el poate manifesta și lene, ca o reacție de protecție a organismului ce obosește. Să nu uităm deci că, sub raport intelectual, melancolicul obosește repede, mai ales la lecțiile cu expuneri lungi și încărcate cu date. La fel, temele pentru acasă prea dificile îl obolesc. În schimb, este capabil de activități care cer răbdare mai multă, spirit de analiză etc. Fiind sensibil, delicat, se cere din partea educatorului o atitudine mai diferențiată. E bine să se evite tonul aspru, bruscare, jignirea etc.

Desigur ar fi foarte multe de discutat în legătură cu procedeele de muncă pe care le impune fiecare din însușirile temperamentale ale copiilor. Ne oprim aici, sperînd că am reușit să atragem atenția educatorilor — părinților și profesorilor — că este foarte important să cunoaștem copilul, particularitățile lui individuale, tipul de temperament căruia îi aparține.

Lector univ. Liviu V. FILIMON
Bacău

„BASMELE“ LUI P. ISPIRESCU

—Comori de poezie și înțelepciune—

Ilustrații de Olga CIZEK

Deși a trecut un veac și mai bine de la apariția în „Țăranul român” — publicația lui Ionescu de la Brad — a primelor basme culese de Petre Ispirescu „culegător tipograf”, ele farmecă și astăzi pe cei mici sau mari, căci basmul „cel mai înalt gen poetic”, cum îl definește Novalis, nu solicită doar o anumită vîrstă.

Tipărite apoi în volum cu titlul „Legendele sau basmele românilor, adunate din gura poporului” în 1882, culegerea lui P. Ispirescu a strînit nu numai interes, ci și o caldă prețuire din partea unor scriitori de seamă ca Vasile Alecsandri, B.P. Hașdeu, Alex. Odobescu, B. Șt. Delavrancea, cum și a unor cercetători în domeniul folclorului ca M. Gaster, F. Brunetiére, N. Cartojan, G. Călinescu, lucrările sale fiind recenzate în reviste de occidentală reputație ca „Magazin für die Literatur des Auslandes”, „Literaturblatt für die germanische und romanische Philologie”.

Prefăcîndu-i colecția, Alecsandri, adresîndu-se lui Ispirescu, scria: „Ai făcut un bun serviciu neamului românesc, adunînd într-un girag o mulțime de pietre scumpe din acera națională”.

Mai mult decît un simplu culegător, Ispirescu a fost un adevărat creator. Păstrînd basmelor culese de el de la diferiți oameni — lucrători tipografi, cărturari, copii — caracteristicile lor fundamentale, el a știut totuși să le dea, într-o mare măsură, o notă originală.

„Ori unde vei deschide „Basmele românilor” — scria Delavrancea — vezi pe Ispirescu, pe arensă imaginație nativă și epică, pe acest scriitor bogat și energic, a cărui frază și observație adeseori amintesc de bătrînul Omer. Ori unde vei deschide cartea, vezi pe creatorul, iar nu pe culegătorul basmelor”.

Chiar dacă i s-ar imputa o neștiințifică transcriere a acestor basme și o imixtiune în geniul creator al poporului, totuși nu se poate nega marea le-i merit de a fi dat la iveală o carte în care să-ți poți apropia și studia înțelepciunea, etica, prejudecățile și obiceiurile poporului nostru, cum și adîncă-i inventivitate creatoare și bogăția graiului său.

Ceea ce caracterizează aceste basme este marea complexitate de viață, de tipuri umane, de cunoștințe, de reflecții și vorbe înțelepte — căci așa cum remarcă și G. Călinescu în „Estetica basmului” (1965) „basmul e un gen vast, depășînd cu mult romanul, fiind mitologie, etică, știință, observație, morală etc.”

După Leo Bachelin — „Sept contes roumains” — ceea ce dă un farmec fără pereche basmelor românești este înfățișarea lor epică. Unele pasaje amintesc de Homer, alții sînt de mișcătoare, de sublime și de simple. Altele ne fac să ne gîndim la romanele de aventuri, într-atît sînt de cavaleresti și fantastice. Întregul povestirii face impresia unui fragment de epopee pusă în proză”.

Într-adevăr basmele lui Ispirescu ne duc într-o lume fantastică, cu un întreg popor de Feți-Frumoși, Ilene Cosînzene, zmei, zmeoaice, Muma-pădurii, balauri cu mai multe capete, păsări măiestre, ființe care aparțin acestei lumi a irealului, care trăiesc, se luptă, înving sau cad înfrînte.

Din confruntarea celor două lumi — aceea a binelui și aceea a răului — biruitoare ieșind întotdeauna lumea binelui — se desprinde o întreagă etică, etica nescrisă a poporului român, adînc înrădăcinată în firea lui. Și cît de diverse sînt aspectele ei!

Femeia din „Tinerete fără bătrînețe” este prefăcută în ghionoaie pentru neascultarea părinților.

Fata cea mică din „Ileana Sinziana” — întrupare a dragostei filiale — înfruntă grele primejdii, spre a-și scăpa părintele de chinuitoarea cumpănă în care se află: asuprirea împăratului vecin.

— Pentru dragostea ta, tată, voi face pe dracul în patru numai să izbutesc, — li făgăduiește ea.

Feciorii împăratului din „Broasca țestoasă”, dînd ascultare înțeleptelor sfaturi ale tatălui lor, atunci cînd acesta îi îndeamnă să-și caute „ursitele”, pentru a intra și ei în „rîndul oamenilor”, grăiesc:

„Vorbele tale, tată, ne sînt ca o icoană la care ne închinăm”.
Cotoșmanul, din basmul „Cotoșmanul nădrăvan” îi dă stăpînului său acest sfat: „să muncești și să trăiești, și ce-ți place să iubești”.

Publicînd în „Țăranul român”, „Fata moșului cea cuminte”, Ispirescu, urmînd exemplul lui Nicolae Filimon, care obișnuia a încheia basmele publicate în aceeași revistă, cu o scurtă analiză literară, încheie și el basmul său cu aceste cuvinte, subliniînd latura-i morală:

„Povestea are de scop a ne arăta că răbdarea și ascultarea duc pe om întotdeauna la bine, cînd din contră copiii cei alinați nu aduc un bine pe lume, ba încă adeseori cad în daune care aduc pieirea lor și a părinților lor”.

Comori de înțelepciune, de virtuți, tănuite în simplitatea, nu lipsită pe poezie, a povestirii!

Datorită lui Ispirescu și altora, basmul și-a găsit admiratori și prietarii noștri scriitori.

Basmul în proză „Făt-Frumos din lacrimă” al lui Eminescu, „Povestea lui Harap alb”, „Povestea porcului”, „Făt-Frumos, fiul iepii” de Creangă, „Făt-Frumos cel cu noroc la vînat” din „Pseudokynghetikos” de Odobescu, „Făt-Frumos cu moț în frunte” de I.L. Caragiale, „Stăpînea odată” de Delavrancea, poveștile lui Coșbuc, Slavici, basme versificate ca — „Răzbu-narea lui Statu-Palmă” de Alecsandri, „A fost odată” de Șt.O. Iosif — ca și unele feerii — „Sinziana și Pepelea” a lui Alecsandri, „Cocoșul Negru” și „Înșiră-te, mărgărite” de Victor Eftimiu, „Odinioară” de Aslan, „Trandafirii roșii” de Z. Bîrsan, „Fata din dafin” de Scarlat Froda și Adrian Maniu — sînt ecouri ale basmului popular în literatura cultă.

Cineăștii ca și dramaturgii noștri ar putea găsi în această neprețuită bogăție a poporului nostru un nesecat izvor de inspirație.

Cuprînsului atrăgător al basmelor i se adaugă bogăția și prospețimea unei limbi a cărei importanță în împropiata limbii noastre literare a fost arătată, încă în 1877, de profesorul Ioan Jarnic Urban, adunînd cele mai expresive metafore din colecțiile noastre populare, ca, de exemplu: cele despre oreme („cînd se îngina ziua cu noaptea”; „cînd se crapa de ziuă”, „cînd se revărsau zorile”; „cînd a sosit alba în sat”; „în cumpăna nopții” etc.), despre spaimă („i se făcu părul măciucă”, „i se făcu inima cît un purice”, „i se scrisă inima de frică” etc.), despre iuteală („cît ai clipi din ochi”, „cît ai da în cremene”, „iute ca fulgerul”, „iute ca vîntul” etc.), despre bătrînețe („bătrîni albi ca tarna”; „cu barba albă ca omătul”.

Publicarea basmelor într-o ediție completă — edițiile apărute pînă azi nu cuprînd în fond toate basmele sale — ar constitui un omagiu postum adus modestiei, dar valoroasei lui contribuții folclorice cu prilejul împlinirii, anul acesta, a 100 de ani de la moartea sa.

Const. FIERĂSCU

UN CAZ BANAL

(Teorie și fapte)

Cazul e departe de a fi unic în felul său și aș comite o gravă eroare dacă n-aș spune că nenumărate altele asemănătoare ar fi meritat mai mult să fie date în vileag. E cu alte cuvinte un caz banal.

În decorul unei zile de iarnă, tatăl își plimbă fiul pe trotuarul din fața casei. În sus și-n jos, o dată, de două ori; după ceas cam o jumătate de oră cu totul, căci, se pare, a citit că așa e bine pentru sănătatea micușului care n-are decât vreo cinci-șase ani. Pe trotuar e ghiață. Trecătorii alunecă și se țin grijulii de gard. Sint și din acela care cad. Atunci tatăl, cuprins de o veselie ciudată, se înecă de ris. Ride și fiul, subțirel, deși poate nu din convingerea că trebuie neapărat să rzi când un om a alunecat pe ghiață și a căzut. În privința asta n-are încă o convingere. Totuși, dacă tatăl i se pare nostim, de ce nu i s-ar părea și lui?

Am urmărit pînă la sfîrșit această promenadă și am știut că bărbatul care-și oferea o distrație atât de stranie nu se va gîndi să ia o lopată și să curețe trotuarul. Poate că fiul, pînă cînd va fi mare, va învăța de la alții că așa e bine și frumos. Dar de ce să n-o fi aflat chiar de la tatăl său? Întrebarea nu e cituși de puțin gratuită. Cît de dezaprobativ ni se pare să te înveselești la spectacolul unei suferințe încercate de altcineva. Și asta atunci cînd propriul copil, căruia trebuie să-i servești de exemplu, se află de față. Dacă n-ar fi decât acest din urmă motiv și tot n-ar putea fi numită altfel această atitudine decît inconștientă, lipsă de bun simț chiar. Astfel de cazuri jignesc și revoltă. Buna creștere pe care o dau astfel de oameni, în acest fel, e o simplă vorbă fără conținut, fiindcă nu vizează formarea respectului elementar pentru om, al simțului măsurii și al decenței.

O înțeleaptă vorbă de duh spune că ztua bună se cunoaște de dimineață. O auzim adesea, ca o referire la copiii noștri de la care așteptăm să crească și să ne arate în ce fel au crescut. Dar de ce se uită cite o dată cît de mult depinde de noi ca „diminețile“ acestea să vestească „zile serene“, frumoase?

Sint părinți (poate și tatăl copilului la care ne referim) care cîtesc tot ce le cade în mînă, se interesează, caută învățămînte folositoare, în străduința lor de a crește copiii cît mai bine. Ei știu bine cum să-i hrănească și cum să-i îmbrace, ce povești trebuie să le spună, la ce emisiuni e bine sau nu e bine să-i lase în fața micului ecran și așa mai departe. Au aflat și faptul că, pînă la o anumită vîrstă, părințele e pentru copil un model pe care acesta din urmă se străduiește de obicei să-l imite, observîndu-l cu o atenție de care numai cei mici sint în stare.

Dar, toate aceste cunoștințe teoretice sint lipsite de interes și valoare, dacă părinții nu le aplică în practică, dacă ele nu se reflectă corespunzător și în conduita lor.

Copilul trebuie ajutat de la început să descifreze codul binelui și al rului și nu atît pentru a-i faci-

lita mai tîrziu însușirea mai aprofundată a unor norme etice, ci fiindcă deprinderea de a fi bun (în sensul social al cuvîntului, în sensul moralei noastre socialiste) are nevoie de rădăcini înfipte adinc și trainic în viața individului. Dar nuanțele sub care aceste norme ne apar în forme corecte sint foarte variate și multe din ele ne scapă adeseori. Dacă, bunăoară, dragostea părintească merge atît de departe încît copilul începe să creadă că totul i se cuvine, se spune că acesta a devenit egoist. Dar de ce să nu admitem că egoismul lui este o oglindă în care se răsfrînge propriul nostru egoism?

În cărțile pentru preșcolari, populare de o lume cuceritoare prin farmec și simplitate, părinții cred adesea că vîd și înțeleg mai mult decît cei cărora le sint adresate. E adevărat, dar nu pe-de-a-ntregul. Căci vulpea cea șireată sau cocoșul neascultător — ca să dăm un exemplu — compun de fapt în mentalitatea copiilor personaje vii, atît de vii încît ei ies în jurul lor un întreg univers de emoții. Dar, din păcate, de multe ori morala din cărți nu o vîd înfăptuită și în ambianța lor imediată pentru că cei mari și, în primul rînd, părinții nu se îngrijesc de felul cum se formează atitudinile morale la copiii de vîrstă preșcolară.

În acest domeniu totul are importanță. Dacă cineva, din familie, se poartă necuviincios sau dur cu necunoscuții pe stradă, în prezența copilului, acesta crede că așa e bine și taxează, în felul său, constatarea; dacă se va repeta și mai tîrziu, va intra în fondul de deprinderi și se va schimba numai cu mare greutate.

Am cunoscut părinți care nu se sfiau să-și adreseze cuvinte jignitoare în fața copiilor în momentele de neînțelegeri, deși altminteri, se arătau foarte preocupați să le asigure o bună creștere. Ceva nefiresc, ceva bolnăvicios se produce în sufletul copilului în astfel de împrejurări. În astfel de situații, buna creștere în sensul formării unor deprinderi de comportare morală, de ordine și disciplină, se dizolvă în efectele negative pe care școala durității, a lipsei de respect reciproc dintre părinți, începută prea devreme, le are asupra copilului. A-l învăța pe acesta să prețuiască valori morale autentice, iată sensul adevărat al bunei creșteri. Virsta la care binele se desprinde de rău, vîrsta primelor judecăți de valoare în ordinea etică și morală afectivă nu e a școlarității (cu toate că în școală se întregesc, se dezvoltă și se concretizează), ci se plasează la nivelul preșcolar, pentru că acum pot fi sădite mîdățele viitorului om. „Copilul e prea mic, nu înțelege toate acestea“ — s-ar putea spune. Nu-i adevărat. Copiii înțeleg foarte multe lucruri și e bine să facem astfel ca exemplul pe care-l dăm să fie în concordanță cu ceea ce am dori să formăm în conștiințele și sufletele lor. Răspunzători pentru toate acestea sint, în primul rînd, părinții. E o răspundere care implică tact, multă atenție, seriozitate.

Emil VERZEA

DICTIONAR

● Reflex (Lat. lit. — reflexus; Fr. — réflexe).

Reacție, prin acte și mișcări, sau răspuns al organismului — dar fără intervenția voinței — la diverși excitanți, în scopul stabilirii și menținerii echilibrului său cu mediul înconjurător.

În funcție de caracteristicile de bază ale reflexelor, cercetătorii le împart în două mari categorii: reflexe necondiționate și reflexe condiționate.

I. Reflexele necondiționate au caracteristic faptul că sint înnăscute, adică apar fără să depindă de o anterioară experiență de viață a individului. (Exemplu: reacția unui organism față de o sursă puternică de căldură, lumină etc). Unele reflexe din această categorie (numite și *instincte*) se manifestă totuși mai tîrziu, numai după maturizarea anumitor organe și funcții.

Aceste reflexe se modifică puțin sau de loc în timpul dezvoltării individuale a organismului (ontogeneză), dar sint modificabile pe parcursul evoluției speciei (flogeneză).

II. Reflexele condiționate se deosebesc de primele prin aceea că sint răspunsuri pe care organismul învață să le dea, spre a-și realiza echilibrul vital, condițiilor foarte complexe și schimbătoare ale mediului de trai.

Deși extrem de fin și de complicat, mecanismul formării acestor reflexe oferă educatoarei posibilitatea de a-l întrebuința cu mult folos spre a influența buna desfășurare a activității și vieții copilului. Așa de pildă, organizarea judicioasă a regimului zilnic de hrană, odihnă și muncă al copilului face mai productivă activitatea acestuia și determină desfășurarea optimă a proceselor lui fiziologice, datorită faptului că toate acestea devin, prin învățare, adevărate *acte reflexe*.

● Motivație (de la *motiv* — Lat. lit. *motivus*; Fr. *motif* — cauza, rațiunea unei acțiuni; imboldul care împinge sau determină o acțiune). „Prin motivație înțelegem totalitatea mobilurilor interne ale conduitei, fie că sint înnăscute sau dobîndite, conștiente sau inconștiente, simple trebuințe fiziologice sau idealuri abstracte“ (Al. Roșca).

Motivația, care cuprinde și alți factori interni (caracter, convingeri, aptitudini, trăsături individuale și de tip etc), intră în componența elementelor care determină manifestările de conduită ale individului. Spre deosebire de animale, la care motivația se mărginește numai la determinări de ordin biologic-fiziologic, la om — cam de la vîrsta preșcolară — aceasta se compune în primul rînd din trebuințe cu caracter social dobîndite, idei și principii morale. La om, deci peste trebuințele primare, fiziologice, intervine o motivație conștientă, controlată de voință, în funcție de care își reglează acțiunile. Din punct de vedere educativ, aceasta înseamnă că prin intermediul educării voinței copilului se poate interveni și asupra motivației ce-i determină conduita. De unde rezultă că principiul potrivit căruia cauzele externe acționează prin intermediul condițiilor interne poate fi amendat de om în interesul său.

● Interes (It. *interesse*; Fr. *intérêt*).

Interesul, ca o formă de expresie specifică a motivației, se manifestă prin intermediul atenției, orientată și concentrată asupra unor sau altora dintre fenomene, lucruri sau activități, determinînd perseverența activității într-un anumit domeniu. În consecință, acest termen se mai definește și ca fiind „atenția în stare latentă, iar atenția — interesul în acțiune“ (apud B.Zörgo — „Psihologie generală“, E.D.P., Buc. 1966, cap. 13, p.348).

Îndărături oricărui definiții stă adevărul că interesul se formează în cursul activității și sub influența mediului, dar concordant și interdependent cu trebuințele și intențiile individului. Faptul acesta prezintă o importanță practică deosebită: prezența și promovarea interesului se numără printre condițiile principale ale alegerii profesiei și afirmării creatoare a personalității.

Se știe că la copii și adolescenți interesele nu au o stabilitate bine consolidată. Aceasta are drept cauză și vîrsta (care printru alți factori influențează și ea asupra lăbilității interesului), dar mai cu seamă lipsa de cunoștințe temeinice asupra unor sau altora dintre fenomene sau domenii de activitate.

Școala și familia, intervenind cu grijă, competență și în strînsă colaborare, exercită o influență binefăcătoare asupra formării și canalizării intereselor școlarului. Educatorul nu poate pierde din vedere faptul, științific demonstrat, că interesul se reflectă în chip necesar în năzuințele, sentimentele, scopurile și idealurile oamenilor.

Ion POPOVICI

ARTA DE A-ȚI AJUTA COPILUL

Care părinte conștient de rolul său de educator nu este frământat de grija de a-și ajuta copilul în munca lui școlară? De obicei însă, de cite ori se discută această problemă se caută soluții tranșante: „Trebuie sau nu trebuie să intervină părintele în efectuarea temelor elevului?” „Să-i ușurăm copilului efortul la învățătură sau să-l lăsăm să se descurce singur?” „Dăm ajutor substanțial și în mod continuu sau îl dispensăm de orice ajutor, deoarece școala are menirea să instruiască și să educe copiii?” Asemenea întrebări care reclamă răspunsuri categorice, fără echivoc, se pun frecvent tocmai într-un domeniu unde situațiile sînt foarte nuanțate și unde se cer procedee specifice, aplicate diferențiat pentru fiecare caz în parte.

Nici chiar specialiștii în pedagogie nu sînt unanimi de acord în această problemă. Adepții concepției „educației libere” sînt pentru un total neamestec în modul de comportare și învățare al copilului. Caracteristic pentru acest punct de vedere este recenta practică a educației familiale din Anglia sau din țările nordice ale Europei, unde principiul fundamental al neintervenției în viața și acțiunile copilului este motivat de marea grijă de a nu-l „traumatiza”, de precauția de a nu influența cu nimic „natura pură” a acestuia.

Alți pedagogi, dimpotrivă, sînt pentru o totală modelare și transformare a copilului, militînd pentru dublarea instruirii școlare cu o îndrumare continuă din partea părinților.

În condițiile societății socialiste colaborarea dintre școală și familie nu numai în privința educației elevilor, dar și a instruirii lor în mod științific — devine o cerință esențială. Ea derivă din procesul dezvoltării psihice a copilului, care de la o totală dependență și subordonare intelectuală față de adult tinde spre o independență din ce în ce mai mare.

Procesul trebuie înțeles în toate subtilitățile sale. Este evident că, pe măsură ce înaintează în etapele școlare, elevul cîștigă tot mai multă independență atît în efectuarea temelor cît și în studiu în general. În același timp însă el devine tot mai dependent de cerințele intelectuale ale epocii noastre: de a cunoaște științific realitatea, de a gîndi temeinic, de a folosi creator cunoștințele asimilate, de a opera la nivelul tehnicii moderne și de a se comporta conform exigențelor civilizației actuale. Înțelegerea acestui adevăr de către profesori și părinți constituie unul din fundamentele artei de a-i ajuta pe copii.

Unii părinți se îndreaptă cu sollicitudine și cu simț de răspundere spre copiii lor, drămuind timpul, locul și modul în care-i pot ajuta.

În cadrul unei anchete pedagogice, mama elevei B.A. din clasa I-a a Școlii nr. 130 din București ne relatează: „Mă străduiesc s-o deprind pe fetița mea în primul rînd să-și țină o evidență precisă a îndatoririlor școlare zilnice. Îndată ce vine de la școală o întreb ce lecții are de făcut pentru a doua zi. Știți, este cam uitucă și s-ar putea să-i scape cite ceva din cele cerute de învățătoare, mai ales după ce-și face programul de somn și joacă de după amiază”. Într-adevăr, la granița dintre joc și învățătură, cînd mijloacele de care dispune copilul pentru a-și fixa obligațiile noi sînt încă atît de limitate, ajutorul părinților în a-i reaminti exact temele este nu numai binevenit, dar și indispensabil. Să ne gîndim la starea de nemulțumire, de mîhnire și de jenă, la complexul de neliniște asociat cu convulsii de plîns al școlărilor începători care sînt citați în fața clasei pentru că nu și-au realizat „șirul de cerculețe” cerut, sau cele două coloane din noua cifră abia învățată. Fapte aparent neînsemnate în ochii adulților au un ecou puternic în sufletul copilului.

Alți părinți merg mai departe cu ajutorul lor, stăruind asupra unor metode care pe vremea cînd ei înșiși erau școlari au dat rezultate bune. „Să-ți rezolvi întotdeauna problema întii pe maculator, iar după ce o controlezi, să ți-o treci în caietul curat”, spune un tată copilului său din clasa II-a, S.P., de la Școala Nr. 52. Rezolvarea prealabilă, controlată a temei, ajută realmente la formarea acurateței în acțiunile și în gîndirea elevilor mici.

Cei mai mulți părinți urmăresc cu emoție rezultatele copiilor lor la învățătură, se interesează de notele acestora, confruntă performanțele propriului copil cu ale celorlalți din clasă, la comentează, antrenîndu-se în mod legitim într-o acțiune de competiție în a-i ajuta. Dar, de la ideea de a ajuta elevii în această competiție creatoare și de la dorința de auto-depășire pînă la priceperea de a le da un ajutor real necesar, drumul este anevoios. Tatăl elevei B.I., de la Școala Nr. 10, încă din clasa IV-a și-a propus să-și ajute „sistematic” fetița în însușirea matematicii. O antrena zilnic în rezolvarea unor probleme din manual care urmau să fie explicate abia în noua lecție. Eleva devansa predarea, reținînd procedeele de rezolvare și soluțiile problemelor, anunțîndu-se prima, de fiecare dată, pentru a răspunde în cadrul noii lecții. S-a creat astfel părerea că ea ar fi cea mai bună din clasă la aritmetică. „Ajutorul” a continuat și în clasa a V-a și pînă către sfîrșitul primului trimestru al clasei a VI-a. Dar pretențiile programei au crescut, solicitîndu-i un efort și mai mare în memorarea problemelor. Închipuiți-vă un copil la 12 ani, învățînd pe dinafară conținutul a 1—2 pagini de probleme cu datele lor, cu operații necesare, cu soluțiile obținute, înainte ca acestea să fie explicate de profesor și demonstrate metodic în clasă. Deznodămîntul nu a fost greu de ghicit. Trecînd la studierea unor capitole mai avansate ale matematicii, care cer o orientare conștientă în probleme și folosirea corectă a cunoștințelor anterior însușite, în situații noi, performanțele elevei B.I. la acest obiect au scăzut vertiginos. Gîndirea dispersată asupra atîtor cazuri particulare se oprea fără succes în fața unor sarcini de generalizare și sistematizare. În cele din urmă a fost nevoie de un ajutor calificat, de intervenții suplimentare ale profesorului, care să recupereze ceea ce, în nepriceperea sa, părintele stricase.

Într-un alt caz anchetat am surprins tendința părinților de a-și scuti copilul de efort, oferindu-i în locul rezolvării algoritmice aritmetice a unor probleme, așa cum cerea profesorul, modelele de rezolvare algebrică. Este drept că schemele oferite erau mai ușor de reținut, iar raționamentul scurta mult calea spre rezultatul problemei. Procedeele însă contraveneau scopului formativ urmărit de predare și anume, cerinței de a exersa și a interioriza un șir de operații în mod algoritmic — aritmetic, instrumente mintale importante pentru însușirea cunoștințelor matematice ulterioare.

Progresul științei și al tehnicii moderne a imprimat, după cum se știe, școlii cerințe noi care revoluționează însăși instruirea elevilor. Tot mai mult își fac loc între metodele noi de predare cele ale învățării programate, ale modelării tehnice, cibernetice și logice a fenomenelor studiate în școală. Aceste metode reclamă o participare cît mai activă, conștientă, a elevilor în procesul învățării, precum și folosirea mijloacelor audio-vizuale moderne. Se discută tot mai mult în prezent problema unei mai puternice *logicizări* a învățămîntului. Cunoașterea de către părinți a acestei orientări în pregătirea elevilor este o condiție de prim ordin pentru ca ajutorul lor să fie real. Nu este suficientă numai dorința, trebuie cîștigată azi priceperea de a ajuta copiii. În unele țări, alături de noile manuale și cărți după care învață elevii azi, se elaborează și se tipăresc manuale pentru părinți, îndrumătoare speciale pentru aceia care doresc să-și ajute copiii la învățătură într-un mod eficient.

Nu întotdeauna mijloacele și procedeele tradiționale, transmise de la o generație de profesori la alta, păstrate și în experiența multor părinți și care s-au dovedit fructuoase trebuie abandonate. „Sistematizarea materialului gramatical la limba latină — ne-a relatat părintele unei liceiste din Timișoara — după care eu însumi am sudiat acum trei decenii, i-a folosit conștientizîndu-i mai clar anumite reguli”. Eleva a putut prelua autentic datele din modelul caietului de lucru păstrat de tatăl ei. Asemenea fapte ne fac să considerăm că în îmbinarea cu discernămint a procedeele clasice, tradiționale, cu cele moderne stă unul din secretele artei de a ajuta.

Preadolescenții și adolescenții prețuiesc mult un ajutor discret bazat pe relații de colaborare; ei sînt recunoscători celor care le dau informații, care-i ajută cum și unde să-și găsească o lucrare nou apărută, cum să obțină o carte care-i interesează în mod deosebit, sau chiar le procură cartea. La un moment dat, ei doresc să afle și cum s-a învățat mai de mult o anumită disciplină, după ce izvoare s-au instruit părinții lor. Ne-a surprins plăcut interesul unui elev de cl. a IX-a în a compara capitol cu capitol și problemă, manualul său de geometrie cu manualul vechi „descoperit” în biblioteca tatălui său. În astfel de încercări colaborarea cu adulții ar putea incita adevărate interese de cercetare la tineri. Dar, din păcate, multe din progresele intelectuale — neevaluate prin notele din catalog — rămîn necunoscute atît părinților cît și profesorilor. Cît de utile și bine venite ar fi expunerile din cadrul lectoratelor pentru părinți pe această temă, comunicările unor cercetători psihologi și pedagogi care să transmită în mod accesibil părinților rezultatele investigațiilor științifice pe tărîmul colaborării școlii cu familia, făcînd-le cunoscute generalizările experiențelor întreprinse, fundamentele științifice ale didacticii moderne, care cer reconsiderarea de pe alte baze a însăși ajutorului pe care îl doresc și îl pot da părinții copiilor lor.

Cînd intri în casa cuiva, ești obligat să te ștergi pe picioare. La rîndul ei gazda este datoare să aibă în fața ușii un grătar, un preș etc. Ești obligat să-ți scoți galoșii sau șoșonii — firește, fără a te uita în jur cu privirea omului care se teme că la plecare nu îi va mai găsi. Tot în antreu se lasă pardesiul sau paltonul, pălăria sau basca, precum și umbrela sau bastonul.

Înainte de a intra în locuința propriu zisă, dacă gazda nu te-a întâmpinat în antreu, ești obligat a ciocăni în ușă. Aceasta pentru ca nu cumva să-i surprinzi pe ai casei în cine știe ce situație jenantă.

Vei apăsa pe clanță numai după ce va răsună îndătinatul „intră!”, apoi, înăuntru, te vei feri să rotești priviri curioase sau mirate, de parcă n-ai mai fi văzut casă de om. Și te vei feri să faci acest lucru, chiar dacă vei fi lăsat singur câteva clipe. Căci ai putea fi surprins asupra faptului. Nu comiți însă nici un fel de necuviință apropiindu-te de o pictură sau de o fotografie spre a o examina mai cu atenție. De câte ori tocmai tabloul din perete, sau fotografia de pe masă îți dă — sau îți dă gazdei — prima temă de conversație: „Întotdeauna am avut o mare slăbiciune pentru natura statică...” Sau: „Aș fi jurat că cel din poză trebuie să fie un nepotel de-al dumneavoastră, atîta vă seamănă!”

Intrînd în casa cuiva, nu te vei rezezi spre interiorul locuinței, nici nu te vei așeza, pînă a nu fi fost poftit. Însă gazda are obligația de a te conduce cît mai curînd în încăperea în care obișnuiește să-și primească musafirii și să-ți ofere loc. Altcum ar da impresia că nu e bucuroasă de oaspeți și că dorește ca vizita să fie cît mai scurtă.

Dacă mai sînt de față și alte persoane — necunoscute vizitatorului — gazda este obligată a face imediat prezentările. Buna-cuviință cere ca la intrarea unui nou vizitator cei anterior veniți să se ridice. Nu însă și femeile sau bărbații mai în vîrstă care își pot îngădui să schițeze doar o ridicare de pe scaun în momentul cînd persoana nou intrată le este prezentată.

Bărbatul trebuie să fie prezentat femeii, persoana mai tînăra sau mai mică în grad trebuie să fie prezentată celei mai vîrstnice, mai mari în grad. Acest lucru se evidențiază mai ales atunci cînd, pentru scurtarea formalităților, nu se mai pronunță obișnuita formulă („permiteți să vă prezint pe tovarășul Cutare!”), ci gazda rostește mai întîi numele celui prezentat și apoi al celui alt sau al celeilalte. Se întinde și se strînge mîna cu o ușoară înclinare a corpului (bărbatul) sau a capului (femeia). După ce gazda a rostit numele (și eventual titlurile: „inginer”, „doctor”, etc) celor ce sînt chemați a face cunoștință, repetarea lor de către ei înșiși este lipsită de sens. Cei doi parteneri se vor mulțumi să spună la fiecare strîngere de mînă, un politicos „îmi pare bine”, sau „încîntat!”

◆ Dacă în încăpere se găsesc mai mult de trei-patru persoane, mai ales dacă oaspeții anterior sosiți sînt așezați la masă, prezentarea noului venit, pentru a nu răscoli întreaga sindrofie și pentru a nu se stîrni prea mare vîlvă în jurul lui, se va face colectiv: gazda îl va prezenta tuturor rostindu-i numele, el se va înclina spre cei din față ținînd mîinile de-a lungul corpului pentru a arăta că nu intenționează a mai colinda pe la fiecare spre a da mîna. Gazda va rosti apoi, pe rînd, numele celorlalți, în ordinea în care se află așezați la masă, însă începînd cu personajul cel mai important care, de obicei, se află în capul mesei. Aceasta pentru ca noul venit să aibă oarecum posibilitatea de a identifica persoanele cu care face cunoștință. Cei de la masă vor lua act de prezentare printr-o ușoară înclinare a corpului (bărbatul) sau a capului (femeie). În acest caz se rostește deci mai întîi numele noului venit, oricît de vîrstnic sau important ar fi, considerîndu-se că unui grup de persoane trebuie să i se dea precădere.

MIC ÎNDREPTAR AL MANIERELOR CIVILIZATE

SFATURI DESPRE COMPORTAREA ÎN SOCIETATE

II. În vizită

Așezat pe scaun sau într-un fotoliu, noul venit va căuta să adopte o atitudine degajată — nu va sta deci bățos, căci ar arăta că se simte prost în casa respectivă, că pentru el vizita constituie o neplăcută sarcină — dar nu necuviințios! A te tolăni, comod, în fotoliul ce ți s-a oferit, pentru a le arăta amfitrionilor cît de bine te simți în casa lor, înseamnă a fi lipsit de bun simț.

Noul venit va căuta să se pună imediat în temă, pentru a nu-i sili pe ceilalți să schimbe subiectul conversației, de hatîrul lui — apoi își va spune și el părerea dacă va fi întreat. Fără însă a căuta să etaleze prea multă erudiție, prea pronunțat spirit critic etc. Și fără a căuta să-și impună neapărat vederile. Se va feri ca de foc să intervină în discuție cînd altul vorbește, să taie cuiva vorba, să vorbească neîntreat atunci cînd conversația este condusă de o persoană venerabilă. Chiar întreat fiind,

se va feri de a monopoliza dreptul la cuvînt. Oricît de bun povestitor s-ar ști sau ar fi considerat!

Gesticulația și mimica exagerată își au, poate, savoarea lor între prieteni. Dar nu într-un cerc din care fac parte și persoane pe care abia cu un sfert de ceas în urmă le-ai cunoscut!

Cînd ai intrat pentru întîia oară în casa cuiva, cînd ai venit pentru a face o simplă vizită de curtoazie, ea trebuie să fie scurtă, oricît gazda — politețea o obligă la aceasta! — ar insista să mai stai. Dacă însă ți s-a servit o cafea, un lichior, o dulceață sau o prăjitură, nu se cade să te ridici imediat, „cu dumaticul în gură”, căci s-ar chema că n-ai așteptat decît să mînci.

Vizita prelungită, așa zisa „vizită armenească”, este motivată numai în cazul cînd gazda a aranjat o masă, un joc de cărți, de table, sau un dans, cîntînd și pe tine.

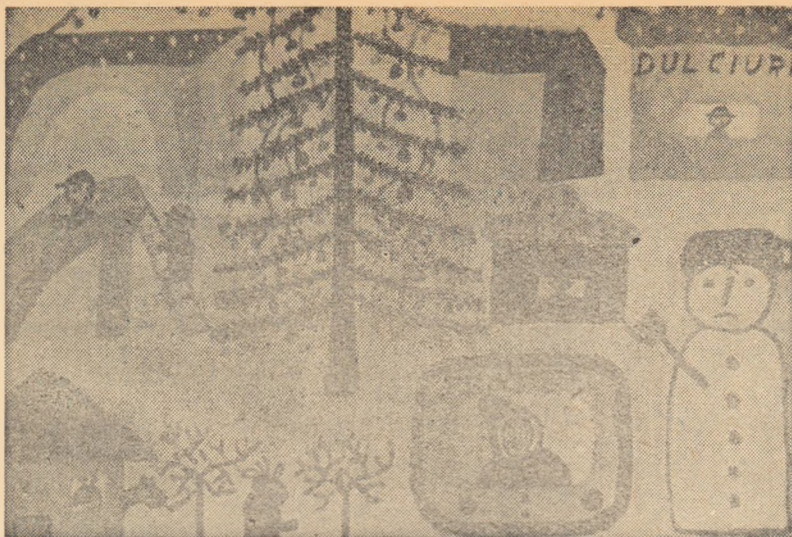
Pentru plecare trebuie ales momentul potrivit, momentul în care discuția pe o anumită temă s-a încheiat și încă nu s-a început alta. A o „șterge englezește”, adică a pleca fără a spune cuiva ceva — ca de la casă pustie — este egal cu a comite o gravă necuviință față de gazdă, cît și față de oaspeții săi. Dar nu este de bun gust nici a lăsa să se facă, sau chiar a face, prea mult tapaj în jurul plecării tale. În consecință, comportarea potrivită trebuie aleasă după caz și situație: dacă sînt de față doar trei sau patru persoane, cel ce pleacă își va lua bun rîmas de la fiecare în parte: mai întîi de la stăpîna sau stăpînii casei, apoi de la femei, apoi de la bărbați. Respectînd în toate cazurile și ierarhia de vîrstă etc. Dacă e lume multă de față, cel ce pleacă va da mîna cu gazdele, iar de la ceilalți își va lua bun rîmas salutînd doar cu vorba și gestul. Dacă petrecerea e în toi, cel ce intenționează să plece procedeză mai just încercînd să se retragă cît mai discret. El va mulțumi gazdei pentru buna primire, își va lua rîmas bun de la ea, iar celorlalți le va transmite doar, prin amfitrion sau amfitrionă, cele de cuviință. Nimic mai neplăcut într-o societate decît să te ridici, cu mare brio, și să prelungesti apoi la infinit saluturile de bun rîmas. (Și cînd te gîndești că mai există oameni care, fără a-și da seama că prin aceasta strică petrecerea celorlalți, se lasă conduși de toți, sau de o bună parte din cei de față, pînă la ușă, unde, după lungi investigații ținînd identificarea fularului etc, încep a-și încălța, tacticoși, galoșii. Apoi se îmbracă. Apoi își potrivesc șalul).

Nic. A. STRĂVOIU

DIN DESENELE COPIILOR

Peisaj industrial
de MIHAELA FILOTEANU
6 ani

CARMEN GAVRILESCU
cl III B
Școala generală nr 137
București

DESENUL COPILOR

Energia copilului se exprimă în toată plinătatea ei printr-o permanentă mișcare, printr-o neistovită activitate, ce se manifestă adeseori sub formă de joc. Latura cea mai interesantă a jocului copiilor este desenul. Prețioasă mărturie a vieții interioare a celor mici, desenul reflectă capacitatea lor de înțelegere a tot ceea ce văd în jur, dezvoltarea lor intelectuală, natura sentimentelor și intereselor vârstei lor.

Privirile psihologilor și pedagogilor s-au îndreptat spre desenul spontan al copiilor de abia la sfârșitul veacului trecut. (Primul care a atras atenția asupra acestei activități a fost Corrado Ricci, publicând cartea „L'arte dei bambini“, Bologna, 1887). De atunci s-au făcut foarte multe observații (unele întâmplătoare și sporadice, altele sistematice, organizate științific), s-au scris cărți și s-au organizat numeroase expoziții naționale și internaționale cu desene ale copiilor. Azi se recunoaște, pe baza unei largi documentări științifice, valoarea desenului infantil ca mijloc de cunoaștere a psihicului celor mici, precum și ca mijloc de educare.

Copilul manifestă de timpuriu plăcerea de a trage linii, de la o vârstă ce diferă în funcție de dezvoltarea lui psihică, de mediul familial, cultural etc. El începe să mișgălească cu orice îi cade în mână — cărbune, cretă, creion, — pe foi de hârtie, pe ziare, pe garduri și chiar pe trotuar. Pe la 4 ani însă, sau chiar mai devreme, el începe să „deseneze“ — manifestând nu doar plăcerea de a trage linii, ci chiar intenția de a reprezenta ceva. În „faza mișgălelilor“, copiii duc linia la întâmplare, la dreapta și la stînga, sus și jos. După un timp încep să rotunjească mersul liniei, fac cercelete, dau liniei oscilații meandrice. Înainte de a putea realiza un desen care să sugereze cât de cât ceva concret, ei spun că desenează oameni, obiecte etc.

Urmează faza cea mai interesantă a desenului infantil, aceea a *realismului intelectual* (desenul ideoplastic), când copiii desenează lucrurile așa cum știu ei că sînt, nu cum se văd. Bunăoară, înfățișează o casă văzută de afară, ca și când ar fi transparentă — cu tot ceea ce știu că se află în ea, în special cu lucrurile care îi interesează și îi impresionează pe ei mai mult.

La început copiii folosesc un „model intern“ (o imagine generală, foarte schematică) pentru fiecare categorie de lucruri. Cu timpul acest model intern se perfecționează și se îmbogățește. Încetul cu încetul sînt sesizate elementele caracteristice, relațiile firești dintre lucruri, mărimile etc. Modelul intern se diferențiază (băiețușul, de fetiță etc.). Limbajul plastic al copiilor, sărac la început, se îmbogățește și el, mărturisind îmbogățirea și perfecționarea procesului perceptiv.

Printre primele elemente ce apar în desenele copiilor este figura omenească, mai întâi a mamei și a tatălui, apoi a copiilor. Lucrul este firesc, avînd în vedere contactul permanent cu aceștia și intensele relații afective dintre ei.

Elementele figurii umane au și ele o ordine ierarhică de apariție, în desenul infantil. Copiii desenează mai întâi ceea ce le atrage lor mai mult atenția: capul cu ochii care privesc și gura care vorbește. De la cap pornesc mâinile și picioarele, care atrag de asemenea atenția prin mobilitate. Pe rînd apar și celelalte părți ale corpului: trunchiul și gîtul; la cap sînt desenate urechile, nasul, părul, iar la mâini, degetele, care la început sînt fie mai multe, fie mai puține; de abia mai târziu copiii desenează în mod conștient cinci degete.

În afară de elementele mobile, de comunicare și de relație, atenția copiilor este atrasă de lucrurile strălucitoare și colorate. Alături de figura umană, în desenele copiilor își fac loc obiectele din sfera lor de cunoaștere: casa cu ușa, ferestrele și fumul ce iese din coș, obiectele folosite în permanentă — masa, scaunele etc., animalele de lingă casă — ciinele, pisica, păsările din curte și alte lucruri care alcătuiesc universul vizual al copiilor — pomii, florile, dealuri, soarele etc.

La început, desenul copiilor nu se supune legilor perspectivei vi-

zuale; copiii știu că un om este tot așa de mare și cînd se află aproape de noi și cînd este mai departe. Pentru a reda îndepărtarea ei așează lucrurile în frize suprapuse. În schimb, proiectează asupra realității o „perspectivă afectivă“, dînd proporții mai mari lucrurilor ce le afectează atenția în mod deosebit și reprezentînd mai mici lucrurile care îi interesează mai puțin. De aceea, floarea de pe masă poate fi mai mare decît oamenii și decît dulapul, prietenii de joacă mai mari decît educatoarea care îi supraveghează.

Copilul proiectează asupra lucrurilor și ființelor înconjurătoare propriile sale sentimente, le atribuie calități omenești. El crede cu adevărat că animalele pot vorbi și se pot comporta ca oamenii — așa cum se întâmplă în basme — că obiectele și plantele pot căpăta cele mai neașteptate însușiri omenești. Ca urmare, la vîrsta preșcolară putem întîlni desene cu animale care au față de om. De exemplu, o fetiță i-a reprezentat pe iezi din povestea „Capra cu trei iezi“ cu chipuri de copii, cărora le-a adăugat doar cornețe.

Pe măsură ce cresc, copiii își îndreaptă mai mult privirile spre realitatea înconjurătoare. Desenul lor trece la faza *realismului vizual* (desenul fizioplastic), bazată pe spiritul de observație ce se afirmă. Acum desenul începe să se supună legilor perspectivei vizuale. La unii copii trecerea aceasta se face mai devreme, la alții, mai târziu. Adeseori elementele desenului ideoplastic se împletesc îndelungată vreme cu cele ale desenului fizioplastic. Epoca acestor interferențe este în general vîrsta intrării în clasa I.

La vîrsta trecerii de la desenul ideoplastic la cel fizioplastic, desenul din imaginație și memorie arată cum se diferențiază interesele copiilor. Interesul estetic este mai accentuat la fete, care desenează cu plăcere personaje feminine, preocupîndu-se de îmbrăcăminte, coafură, de elementele din ornamentica feminină (cercei, brățări, cordoane, nasturi, poșete etc.). De asemenea, pe ele le captivează lumea basmelor, în timp ce băieții

sînt atrași spre subiecte din domeniul tehnicii (mașini, automobile, avioane, rachete etc.).

Începînd cu vîrsta intrării în școală, repertoriul desenului copiilor se îmbogățește extraordinar. Pînă la această vîrstă sînt asemănări uimitoare între desenele copiilor din orice parte a globului. La vîrsta școlarității însă își pun puternic amprenta pe desenele copiilor condițiile geografice, economice și culturale. Expozițiile internaționale dovedesc din plin varietatea mare a tematicii desenului școlarilor datorită acestor condiții, ce pun în mișcare întreaga lor sensibilitate.

Copilul desenează pentru propriul său amuzament, dar în același timp are o mare plăcere cînd vede că desenele sale trezesc interesul celor din jur. Dacă desenele sale sînt prețuite, el va continua să lucreze cu tot mai mare elan, cu o stăruință impresionantă. După unele perioade de saturație va reveni cu plăcere la activitatea sa plastică.

Avînd în vedere deosebirile dintre desenul copiilor și cel al maturilor, este bine ca educatorii să observe cu atenție și să nu găsească greșeli acolo unde de fapt nu sînt. Bunăoară, atunci cînd la o anumită vîrstă copilul desenează animale cu cap de om, faptul nu trebuie considerat drept o greșală: micul artist a reprodus sincer ceea ce a văzut și înțelege el din lumea înconjurătoare. Educatorul trebuie să țină seama că imaginația are un rol uriaș în viața copiilor, că funcția imaginativă premerge dezvoltării gîndirii logice, și să respecte această ordine în acțiunea de educare cu ajutorul desenului. Pînă la vîrsta de 8—9 ani părinții și învățătorii vor pune accentul pe desenul din imaginație și din memorie, iar de la această vîrstă (pentru unii copii chiar mai devreme, fiindcă procesul de maturizare nu are la toți același ritm) vor face tot mai mult loc desenului după obiecte, desenului după natură, fără însă a-l suprima pe cel din imaginație și memorie. Împlinirea acestor două feluri de desen va crea o variație atrăgătoare pentru copii.

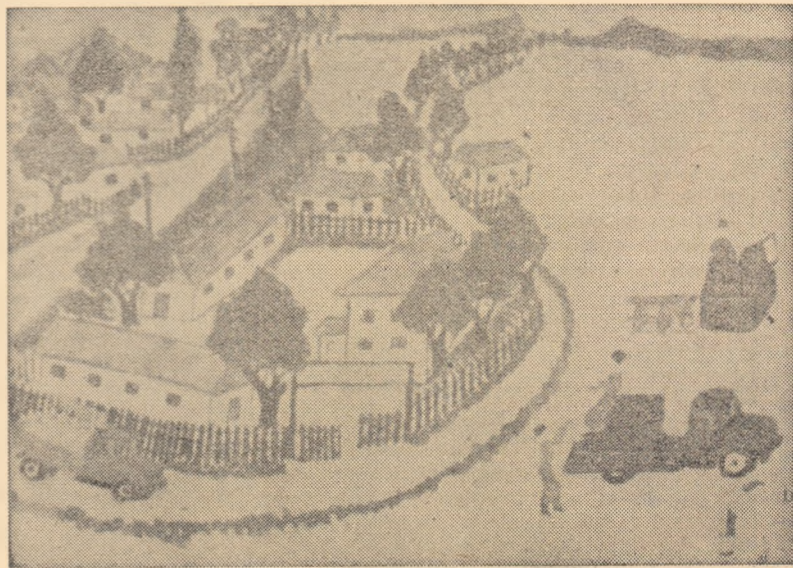
Desenul din imaginație și cel după natură trebuie să se împletească așa fel încît să nu fie sacrificată înzestrarea nativă a copilului și să se stimuleze pornirea creatoare a micului artist.

Conf. univ. Alexandru TOHĂNEANU

„Viață nouă în satele noastre“

de Maria ORZANESCU

14 ani

TIMPUL LIBER

Divertisment...
entomologic*)

Folosirea timpului liber constituie una dintre problemele de mare actualitate care se află în atenția mișcării pedagogice și sociale din țara noastră.

În afara specialității de bază, există nenumărate preocupări care, în ultimul timp apar tot mai frecvent sub denumirea de „a doua pasiune”. Această „a doua pasiune”, care poate fi de o diversitate nelimitată, are un rol activ în procesul de relaxare psihică a adulților. Dar atît pasiunile „de bază” cît și diversele preocupări din timpul liber ale vîrstnicilor nu s-au lăsat oare de cele mai multe ori din fragedă copilărie? Iată de ce preocupărilor din timpul liber al copilului trebuie să li se acorde o atenție deosebită din partea părinților și a educatorilor.

Se știe că mai ales părinții, prin exemplul lor, determină preocupările copilului. Iar acolo unde la vîrstnici, din diferite motive, nu s-au statornicit încă astfel de preocupări, nu este niciodată prea tîrziu; sînt bine cunoscute convertirile de felul acesta la o vîrstă înaintată.

Caut să-mi închipui ziua cînd în orice om va sălășlui flacăra unei pasiuni, iar așa-numitul timp liber va însemna „odihnă activă” în cursul căreia o „a doua pasiune” va stimula spiritul creator al omului, oferindu-i noi satisfacții. Va crește, fără îndoială, numărul oamenilor care, pe lângă îndeletnicirea de bază, își vor înfrumuseța viața cu o îndeletnicire practică din cea de a doua pasiune. Astfel, oțelarul va fi în timpul lui liber pictor, poetul grădinar, actorul turist, strungarul poet, inginerul muzician, geologul sculptor, contabilul actor, ceferistul ornitolog, juristul pianist, medicul colecționar de artă, pentru a aminti doar cîteva dintre nenumăratele îmbinări de pasiuni care ne sînt cunoscute.

În cele ce urmează voi încerca să prezint un domeniu de activitate care poate forma în timpul liber una dintre cele mai recreative și interesante preocupări, atît pentru tineret cît și pentru vîrstnici: entomologia. Și aceasta cu atît mai mult cu cît cea mai mare parte a acestei activități se exercită în mijlocul naturii.

Minunata lume a insectelor! Cît e de interesantă și plină de curiozități a mărturisit-o vestitul naturalist Fabre, (numit Homer al insectelor), în celebrele sale „Amintiri entomologice”. Aș mai adăuga și cuvintele pline de filc ale lui Aristide Caradja, unul dintre cunoscuții noștri entomologi, scrise în preajma vîrstei de 90 de ani: „... scumpa mea entomologie, care a fost atît mulțumirea bătrînețelor mele cît și consolarea în momentele grele ale vieții”. Îndrăgind lumea insectelor, mulți au aflat că entomologia poate fi una dintre preocupările cele mai recreative din timpul liber și că în același timp ei și-au „agonisit” o îndeletnicire de bătrîneță”, cum spunea undeva Sadoveanu.

Aș vrea să încredințez aceste rînduri în primul rînd tinerilor din țara mea; aceluia care îndrăgesc natura cît și aceluia care pătrunzînd în tainele ei sînt sigur că o vor îndrăgi. Aș vrea să pot însoți măcar o dată pe fiecare dintre acești tineri într-o astfel de drumeție, intrînd împreună prin porțile mereu deschise ale pădurii sau ale fînețelor înflorite, ca să le pot ară-

ta potecile spre o lume de uimitoare surprize. Tuțor cititorilor acestor rînduri aș vrea să le pot transmite acel simțămînt al bucuriei și al satisfacțiilor care mă învăluie ori de cîte ori mă aflu în mijlocul naturii sau la masa de lucru lângă insectele mele.

Pentru un cunoscător, o ieșire în mijlocul naturii poate fi plină de satisfacții. Sub orice frunză sau buștean, pe scoarța copacilor sau pe florile din marginea pădurii ori din fînețe, în baltă sau în apa rîului, ori în plin zbor la lumina soarelui, pot fi întîlnite, ziua sau noaptea, insecte cu forme și culori uneori greu de închipuit.

Deseori, colectînd sau urmărind deslușirea unor obiceiuri ale insectelor, sînt întrebate de rostul acestei activități. Sînt țări, cu tradiție în acest domeniu, unde numărul entomologilor amatori este destul de mare, aceștia formînd *asociații entomologice* și editînd publicații *periodice de specialitate*. În țara noastră, cercetările de acest fel se dezvoltă încă de la începutul secolului XX, dar ele nu au pătruns prea mult în lumea amatorilor. Iată și explicația întrebărilor nedumerite ce ți se pun cînd ești cu fileul printre buruieni, sau rostul informațiilor... pescărești ce ți se cer cînd te afli la marginea unei ape. Uneori poți surprinde un zîmbet compătimitor cînd ești zărit cu fileul de prins insecte la marginea unei păduri, dar cu oarecare explicații, de cele mai multe ori, lucrurile se limpezesc și activitatea este privită cu interes.

Căutînd justificarea preocupării noastre, deslușim următoarele trei scopuri: estetic, științific și practic-aplicativ.

Studiul științific și aplicarea în practică a rezultatelor se întrepătrund, ducînd la realizări importante în domeniul protecției plantelor și în medicină. Ca în orice muncă pasionantă, pe parcurs apar satisfacțiile diferitelor realizări, materializate sub forma colecțiilor, uneori deosebit de prețioase, sau a lucrărilor științifice.

Colecțiile entomologice formează punctele de atracție ale muzeelor. Cele personale, care reprezintă de cele mai multe ori „comoara” colecționarilor, se adaugă treptat la tezaurul muzeistic al țării.

În cadrul cercetărilor științifice, problemele de entomologie ocupă un loc deosebit de important. Cunoașterea insectelor și a relațiilor acestora cu celelalte organisme din regnul vegetal și cel animal, preocupă numeroși cerce-

tători. Problema dăunătorilor și a insectelor folositoare formează din ce în ce mai mult obiectul a numeroase studii pasionante. Rolul insectelor în biosferă este deosebit de complex. Numărul speciilor folositoare omului se dovedește a fi foarte însemnat. În lupta pe cale biologică împotriva dăunătorilor sînt deseori folosite chiar unele insecte. Așa de pildă, furnica roșie de pădure este colonizată de către om în regiunile bintuite de dăunători. În altă ordine de idei, sînt cunoscute peste 5.000 specii de plante de pe cuprinsul globului, a căror polenizare este făcută de către insecte.

Pentru a cunoaște insectele, pentru a putea întocmi inventarul acestora dintr-o anumită regiune, pentru a le avea oricînd la îndemînă în vederea studiilor, este necesar să întocmim colecții. Vestitele colecții din muzeele lumii sînt o mărturie. Pentru țara noastră vom aminti doar colecția de fluturi întocmită de savantul român Aristide Caradja, care cuprinde peste 100.000 de exemplare. Această colecție se află în păstrarea Muzeului de istorie naturală „Gr. Antipa” din București, și, fiind una dintre cele mai renumite de acest fel din lume, este deseori consultată de către cercetători de peste hotare, în vederea clarificării unor probleme științifice.

Desfășurată în mijlocul naturii, activitatea entomologică oferă bucurii tuturor vîrstelor. Se pot întocmi colecții prețioase pentru muzeele și școlile noi, din cele mai depărtate colțuri ale țării, care așteaptă aportul colaboratorilor pasionați, a amatorilor. Oricine, cu trager de inimă pentru natură, cu puțină îndemînare și unele îndrumări, poate descoperi o lume nouă — lumea insectelor — contribuind în același timp la o operă de mare utilitate estetică și practică. Satisfacțiile apar neîntîrziat.

Neastîmpărul creator realizează odihna deplină, mai ales dacă o parte din activitate are loc în mijlocul naturii. Și dacă odihna recreativă din timpul tău liber o poți realiza printr-o muncă creatoare și utilă oamenilor, scopul unei vieți oneste este atins, iar trăirea marilor satisfacții implinită. Sîntem încredințați că entomologia este una dintre acele preocupări în cuprinsul căreia pot fi implinite cu prisosință aceste condiții.

Vladimir BRĂDESCU

geolog

Comitetul de Stat al Geologiei

ORIENTAREA PROFESIONALĂ

(Urmare din pag. 7)

metode de instruire, ci este rezultatul, în bună parte a procesului imitativ, de însușire inconștientă a comportamentului și atitudinii acelor persoane cu care el vine mai des în contact. Și cine, dacă nu părinții, realizează acest contact permanent?

S-au scris numeroase studii despre modelul pe care-l oferă părinții copiilor, viitorii părinți la rîndul lor, dar s-a acordat prea puțină atenție procesului de imprimare a unor atitudini de viață, atitudini corecte față de muncă, etc. Lipsa uneori de satisfacții în muncă, sublinierea continuă a aspectelor exterioare muncii, urmate de atitudini potrivnice muncii profesionale, cu toată gama de exteriorizări, din care oboseala și plictiseala nu lipsesc, sînt modele negative, cu grave repercusiuni asupra vieții copilului. Imaginea unei munci lucrative desfășurate doar din necesități de ordin material, ca și ignorarea adevărului că munca este o funcție a vieții, prin care se realizează progresul, sînt uneori modelele pe care părinții, fără de voie, le oferă copiilor. Astfel de modele constituie pentru copii o sursă serioasă de conflicte cu sine și cu societatea.

Nu mi se pare inutil să mai accentuez că cel mai mare ajutor în îndrumarea profesională pe care-l putem oferi copiilor noștri este prezentarea unor modele adecvate de atitudini. Și aceasta nu se poate realiza decît prin controlul continuu al comportamentului și atitudinilor noastre, gîndindu-ne în permanență că ceea ce facem sau exprimăm în cuvinte sînt tipare pentru activitatea viitoare a copiilor noștri. Este vorba aici de educarea educatorului.

Așa cum rezultă din dezbateri, acțiunea de orientare profesională nu e deloc simplă.

Cînd și unde începe această acțiune? Cum se poate realiza în condiții optime? Cum poate școala contribui la dezvoltarea intereselor profesionale? Sînt la ora actuală cunoscute, pe baza unui studiu științific, cerințele fiecărei profesii? Este asigurată în școli posibilitatea diagnosticării aptitudinilor și talentelor? Diagnosticarea aptitudinilor presupune o cunoaștere în ansamblu a personalității elevului ca și o bună autocunoaștere. Avem la ora actuală suficiente materiale didactice și de popularizare care să ajute pe educator și pe elev în această direcție?

Ritmul modern al producției determină apariția unor noi profesii. În acest caz se pune o nouă problemă: aceea a popularizării și a orientării tineretului spre aceasta.

Pe de altă parte, lipsa cunoașterii aprofundate a profilului diferitelor profesii și a calității sociale a lor face ca mulți absolvenți ai școlilor de cultură generală să nu se poată orienta potrivit posibilităților reale. Astfel o serie de profesii rămî n mai puțin solicitate și tocmai acelea care trebuie să asigure necesarul de cadre medii legat nemijlocit de producție.

Revista își propune să analizeze în numerele viitoare evantaiul larg de profesii ale producției noastre socialiste în plin avînt.

Iată deci cîteva laturi ale acestei complexe probleme. Rezolvarea ei solicită intervenția mai operativă a institutelor de cercetări în domeniul pedagogiei, psihologiei și sociologiei; editarea unor materiale auxiliare, crearea unor laboratoare cu caracter rațional sau regional, cum și pregătirea mai temeinică a cadrelor didactice și înzestrarea școlilor cu aparatul necesară cabinetelor psiho-pedagogice.

*) Entomologie = ramură a zoologiei care se ocupă cu studiul insectelor.

DACĂ PĂRINȚII...

Sînt împrejurări cînd lipsa de supraveghere a copiilor, lipsa de grijă a familiei pentru tratarea unor boli, șocurile emotive sau unele deprinderi negative ale părinților pot aduce fiilor lor infirmități fizice și psihice. Multe din cauzele acestor neplăceri pot fi evitate. Am considerat de aceea că un „semnal de alarmă“ n-ar strica, așa încît voi arăta cîteva cazuri — privind surditatea — care astăzi n-ar fi fost de discutat, dacă părinții...

Folosirea abuzivă a alcoolului produce, de regulă, deficiențe fizice și psihice la urmași... Dintr-o familie cu astfel de „obiceiuri“, s-a

născut, de exemplu, și N.E., în prezent elevă în clasa a IX-a la o școală specială din Craiova. Eleva suferă de o surditate totală. Doi din frații ei prezintă, de asemenea, semne de surditate parțială. Aceași soartă — hărăzită într-un fel de propriii lor părinți — o au și elevii P.N. și D.N. Acesta din urmă mai are un frate, în vîrstă de 4 ani, tot surd.

În comparație cu celelalte viețuitoare — „puțul de om“ are nevoie de o îngrijire mai îndelungată,

pînă să ajungă în stare a face față singur solicitărilor vieții înconjurătoare. Neglijențele părinților în această etapă de dezvoltare a copilului pot avea urmări dramatice...

Pînă la vîrsta de 7 ani, F.F. a fost un copil normal din toate punctele de vedere. Intră în clasa I la o școală generală și învață bine. Într-o zi, fiind lăsat fără nici o supraveghere, se urcă într-un copac și cade, lovindu-se la cap. Accidentul îi aduce surzirea totală și paralizia mîinii stîngi și a piciorului stîng.

M.I. face pojar la vîrsta de un an și 8 luni și e lăsat fără tratament medical. Părinții considerau că boala aceasta poate trece „de la sine“, sau cel mult cu unele „leacuri“ băbești. Urmarea: copilul capătă o surditate totală. R.R., lăsată pe la vîrsta de un an și cîteva luni „să-și întărească mușchii“, se urcă pe o masă de unde cade și se lovește la cap. Accidentul se soldază cu pierderea totală a auzului. G.I., scăpat din vedere la un an și jumătate, iese afară într-o zi cu ploaie rece și face o meningită. De abia scapă cu viață, dar rămîne fără auz.

În cea de a 7-a lună a sarcinii, mama copilului B.M. se sperie de un trăznit care se produce în imediata ei apropiere. La o zi după aceea, dă naștere prematură copilului. Șocul suferit de mamă are serioase urmări asupra sistemului nervos al fiului ei, care astăzi este complet surd.

Emoțiile mari pe care le suferă mama în perioada prenatală, șocurile puternice pe care le trăiesc unii copii la vîrste foarte mici, accidentele ș.a. care în condițiile de azi pot fi evitate, aduc adeseori cele mai mari nenorociri. De aceea, părinți, atenție!

Miltiade IONESCU
Craiova

ÎNCERC SĂ-MI EXPLIC...

„Cresc copiii și, odată cu ei, grijile și obligațiile noastre!“. Rostim și auzim zilnic această expresie. Și totuși...

Din însărcinarea comitetului de părinți al școlii, am asistat adesea la adunările generale pe clasă ale părinților. Am auzit, de asemenea, multe consultații date acestora de către învățători și diriginți. Și aici, ca și dincolo, mi-a atras luarea aminte o anume „stare de fapt“: cu cît crește numărul pe care-l are clasa în discuții, cu atît descrește numărul părinților participanți — cam jumătate dintre ei și, de obicei, aceiași. Fiindcă mi se pare ciudat ca într-o școală — cel puțin, în școala la care mă refer așa stau lucrurile pînă acum! — fenomenul acesta să se fi conturat atît de clar încît să poată fi exprimat cu precizie matematică, încerc să mi-l explic. Mă voi folosi de ceea ce-mi este mai bine cunoscut: „propria mea clasă“. Iată cum cun au evoluat lucrurile aici. Cînd... „eram într-a-ntia“, nu se pomenea consultația sau adunare generală la care să nu se fi înregistrat o prezență aproape unanimă a părinților. Abia așteptam să semnăm convocările din carnetele de elev ale odraslelor noastre. Ba, cîntam și alte prilejuri spre

a da față cu învățătorul, numai să ne putem bucura urechile cu amănunte despre buna purtare, și progresele la carte ale copiilor noștri.

Dar cînd copiii au ajuns în clasele IV-V, ca să nu mai vorbesc de cele

mai mari, stăruința cu care căutăm să știm cît mai multe despre ei, și desigur în folosul lor, nis-a diminuat vizibil multora dintre noi; de parcă n-am mai avea motive să-i urmărăm cu aceiași ochi grijulii de la începutul „carierii“ lor de elevi. De ce? Doar sîntem și-acum, ca și-atunci, la fel de ocupați cu treburile de fiecare zi!

Din observațiile mele, mi se pare că explicația — cel puțin în parte — ar fi cam aceasta:

La început, ne adunam cu plăcere în clasă, îndemnați de nădejdea — într-adevăr, rar dezmințită! — că vom afla lucruri laudabile despre micul nostru școlar. Dar cînd acesta, crescînd, a deprins și „meșteșugul“ de a face cîte o năzbitie, punîndu-l pe dirigințe în situația de a ne chema la școală spre a discuta cu acel prilej și despre... regrese, — unora dintre noi nu ne-a mai venit la îndemînă. După două-trei „cazuri“ de această natură, am devenit „prudenți“: înainte de a semna convocatorul, luam copilului un adevărat interogatoriu, cîntînd să deducem — vom fi, sau nu, și noi subiect al discuțiilor ce vor avea loc? Las la o parte fața bună a situației — faptul că ne simțim și noi răspunzători pentru comportarea sau notele slabe din catalog ale odraslei noastre, dar îmi rămîne lipsită de temei logic cealaltă latură — interpretarea că spusele, considerațiile dirigințelii asupra elevului în cauză, indicațiile privind măsurile de luat în vederea corectării acestuia, n-ar fi altceva decît dojeni adresate părintelui... Și-atunci, persistînd într-o astfel de comodă interpretare, gîndim că știm noi bine „isprăvile“ copilului, de ce să ne mai impuieze capul și profesorii cu „dojenile“ lor, mai bine să le ocolim; școala, de-aceia-i școală, să se știe descurca și singură — ne-am luat grija...

SCRISUL, UN MIJLOC DE CUNOAȘTERE A ELEVULUI

Fiind sănătos fizic și psihic și posedînd un vocabular suficient format, elevul poate învăța să scrie destul de bine. Odată cu însușirea primelor noțiuni de scriere, se dezvoltă atenția, voința, spiritul de ordine, deprinderea de a distinge anumite semne, culori, mărimi, distanțe, se dezvoltă memoria. Din acest punct de vedere, pedagogul este solicitat ca, folosindu-se de cele mai indicate procedee pedagogice și de acuite psihologică, să predea scrisul ca materie de învățămînt.

Dar o dată învățat, scrisul nu rămîne numai o obișnuință de a transpune grafic, din ce în ce mai repede și fidel, o gîndire sau o înlănțuire de gîndiri, ci denotă că între stările sufletești ale elevului și modificările apărute în scrierea sa există legături strînse. De data aceasta, pedagogul ca și părintele sînt chemați să observe, să determine cauzele și să ia măsurile cele mai potrivite.

Se știe că și unele boli au putut fi diagnosticate datorită schimbărilor ce au survenit în scrisul cuiva. Cu atît mai mult se pot face observații concludente asupra scrisului copiilor. Exercițiile zilnice de scris pe care le fac aceștia sub supravegherea educatorilor lor de la școală sau de-acasă vădesc cu multă claritate starea sufletească și fizică în care se află. Orice modificări intervenite în scris înseamnă pentru educator tot atitea semne de întrebare. Elevii, copiii, în general, spre deosebire de oamenii maturi, au un scris „mai sincer“, nu trec brusc de la un „mod de exprimare“ la altul. Neexprimînd direct trăsă-

De fapt, am ocolit altceva, pe cît de important, pe atît de folositor: ceea ce putem auzi și încuța noi, părinții, la adunări, lectorate, consultații. Nu-i vorba de nici o dojană aici! Pe ce să-și sprijine profesorii sfaturile, argumentele și indicațiile, dacă nu pe fapte luate din viața școlii, deci pe cele bune și rele ale copiilor noștri? Nu dojeni, ci adevărate semnale de alarmă sîntem datori să le considerăm toate acestea. În fond, este vorba nu numai de copiii noștri de azi, ci mai cu seamă de oamenii de mîine, la formarea cărora sîntem chemați să conlucrăm cu școala, cu răspundere și competență.

Ba, printre noi se află părinți (e drept, doar ici-colo am întîlnit cîte unul, totuși...) care, uitînd că fac parte dintr-o societate ce-și face o obligație morală din a se apropia de noi și a ne veni în ajutor, trag o graniță aproape de netrecut între ei și școală. Considerînd că vizita pe care i-ar face-o acasă vreun profesor sau membru al comitetului de părinți ar fi un act jignitor la adresa lor, sînt porniți să o califice drept un amestec nepermis în „drepturile sacre de părinte“...

Mă substitui acestor părinți și-ncerc să-mi explic, să aflu logica atitudinii lor. Nu reușesc, deși cu toții la un loc constatăm zilnic că ne cresc copiii și-odată cu ei, grijile și obligațiile noastre...

I. M. ANDREJKOVITS
Timișoara

turile de caracter, scrisul exprimă, în schimb, stările sufletești în care se află un timp mai mult sau mai puțin îndelungat persoana respectivă. Pentru educator, acestea pot constitui adevărate semnale, date — evident, involuntar de către elev.

Iată un exemplu din propria mea experiență. Elevul G.V. își făcea cu regularitate temele pentru acasă. Le transpunea într-un scris cursiv, ordonat, caligrafic. Într-o zi, scrisul elevului s-a schimbat brusc, căpătînd un caracter neorganizat de parcă n-ar mai fi fost al lui. Diferența mi-a atras atenția. Ur-mărindu-l, am observat că deși elevul părea la fel de vesel și binevoitor cu cei din jur, totuși acel ceva ce apăruse în viața lui se manifesta cu sinceritate prin abținerea și nesiguranța din scris. Paralel cu aceasta, am mai observat că G.V. nici nu se putea concentra, era furat de un anume soi de „absență“. Urmărindu-l o perioadă mai lungă, am constatat că manifestarea puternică a acestor dereglări coincidea cu zilele de salariu ale tatălui său. În astfel de ocazii, tatăl venea acasă tîrziu, se certa cu mama, țipa la copii. Iată dar „secretul“ pe care se străduia să nu-l dezvăluie G.V. Nu ni l-a destăinuit el, ci scrisul lui. Școala a intervenit și, din fericire, nu fără rezultate — și-acasă și în clasă...

Prof. Avram SPINEANU
București

POVESTESC UN BASM

A ciocănit de câteva ori în ușa — la sonerie nu ajunge — și după ce i-am deschis, mi-a zis ca de obicei:

„... dar împăratu' ăsta era tare îngîndurat, că era tare bătrîn și avea o barbă albă și lungă, lungă pînă la pămînt... Era supărat săracu' împărat că n-avea nici un copil care să-l moștenească... Azi așa, mîine așa, pînă cînd într-o zi...”

Într-o dimineață a venit la mine plîngînd. L-am întrebat ce are, dar n-a zis o vorbă. S-a așezat în fotoliul de piele — după ce-a mîngîiat lupul pe cap sughițînd — și a stat așa cuibărit cu degetul în gură pînă s-a liniștit. Avea o ureche roșie, ochii mari plini de lacrimi...

„... Într-o zi, la curtea împăratului a poposit o babă ... bătrînă, bătrînă și știrbă, știrbă care i-a zis împăratului...”

Ajuns aici cu povestea, ușa s-a deschis brusc și în prag a năvălit mama lui Georgel.

— Măgarule! Te caut la toți vecinii. Las' că vine tat' tu și-ți arată efl și să nu-l mai lăsați să intre! Hai, ieși!... Mi-a trebuit copil... Mișcă, vagabondule, că pierd și filmu' din cauza ta...

Și l-a scos în ghionți...

Georgel a ieșit plîngînd. Eh, de-aș avea eu un copil ca el, care-mi cere mereu să-i spun povestea pe care i-am spus-o de zeci de ori, povestea pe care o știe, dar nu-mi cere niciodată alta! O ascultă cu drag pe asta, fiindcă nu-mi ascultă povestea ci vocea, vocea care mi-e caldă, caldă și catifelată...

Îl privesc câteva clipe, pînă dispore, tîrît de mamă-sa, apoi, mă întorc să scriez. Scriu o poveste imaginară, o poveste cu copii și zboruri interastrale...

Încet, începe să se întunece.

Prins de febra scrisului aud tîrziu pasul ușor din spatele meu. Simt că cineva mă privește. Întorc surprins capul: Georgel stă în picioare lîngă mine, ochii îi alunecă pe foile de pe masă.

— Scriezi?

— Da, Georgele.

— Să te las?

— Păi, e cam tîrziu. Trebuie să te culci... Știi, mama...

— Atunci plec... Da' viu și mîine. Noapte bună!

Romeo MORARI
Ig. Mureș

VIZITA

În cadrul unei ședințe, participînd la discuții, un tată a mărturisit: „Am observat de mai multă vreme că fiul meu învață fără tragere de inimă, pe apucate — în salturi, așa zice. Cînd se aproprie sfîrșitul trimestrului și e amenințat la vreun obiect, învață câteva zile, scapă de corigență, apoi lasă baltă cartea. E mulțumit că trece la limită de la un trimestru la altul, de la un an la altul. Mie însă nu-mi convine deloc. Continuînd așa nu poate face ceva de ispravă în viață...”

Am stat de multe de ori de vorbă cu fiul meu, arătîndu-i că nu procedează bine. I-am spus că, pentru a deveni un om folositor societății, trebuie să înveți, să te perfecționezi mereu. Am folosit, ca să-l conving, cele mai frumoase exemple pe care le cunoșteam... L-am luat și cu binele și cu răul, dar nu am observat la el nici o schimbare. Mai mult nu pot face... Nu mai știu... V-aș ruga pe dumneavoastră, profesori și părinți,

să mă ajutați! Să-mi dați un sfat, să-mi sugerați o metodă care ar putea avea influență asupra copilului meu...”

Știam, din datele pe care le aveam la îndemînă, că omul lucrează ca electrician la Combinatul de Îngrășăminte chimice. L-am sfă-

tuit să-și ia fiul de mînă și, în timpul liber, să viziteze combinatul, să-l introducă puțin în atmosfera de muncă de acolo.

Toți părinții au fost de acord: „Să vadă că pentru a ridica asemenea combinate — fala socialismului — trebuie să muncești zi de zi, cu rivnă și nu după poftă”, a spus un părinte.

„Să-l duci la estacadă! a sărit un altul. Acolo o să-și dea seama că un lucru măreț se poate realiza numai prin strădania continuă.”

„Fabrica de amoniac să i-o arăți — a adăugat un al treilea. Tehnica cea mai nouă, utilajele complexe sînt minuite numai de cei capabili, de oamenii cei mai bine pregătiți.”

Tatăl ne-a ascultat sfatul. Și-a luat copilul de mînă și l-a dus să viziteze combinatul. I-a arătat fiului său pe viu adevărata muncă, frumusețile și roadele ei, explicîndu-i-o amănunțit. Copilul a văzut oameni lac de sudoare, care nu stăteau locului o secundă. Și i-a admirat pentru priceperea, grația mișcărilor, siguranța și calmul lor. A stat de vorbă cu muncitori vîrstnici și tineri.

Această vizită l-a scos pe elev din nepăsare și indolență. La ședința următoare tatăl a mulțumit profesorilor și părinților pentru ajutorul pe care i l-au dat.

Prof. Ștefan NICOLAE
Tr. Măgurele

DESPRE CINSTE ȘI SINCERITATE

Cornel este elev în clasa VII și se bucură de mult prestigiu în școală, fapt care a dus la alegerea lui ca președinte de unitate. Dar el nu se bucură de acest prestigiu numai la școală, ci și în cvartalul de blocuri unde locuiește. Dacă copiii din bloc se ceartă sau chiar se bat, Cornel este chemat să fie arbitru și nimeni nu pune la îndoială justetea hotărîrii lui. Ajunge ca numele lui să fie pomenit și copiii din blocuri să nu mai rupă florile, să nu mai calce iarba din ronduri.

Să nu se creadă cumva că acest copil nu se joacă, nu aleargă, nu se ia la trîntă cu alții ca să-și măsoare puterile. E un copil bine dezvoltat pentru vîrsta lui, vioi și ia parte la toate competițiile sportive organizate de școală.

M-am interesat mai îndeaproape cum își duce viața în școală, în afară de școală și în familie. Am aflat că este al patrulea copil al unor muncitori de la fabrica de sticlă.

Am cerut părinților lui și în special mamei lui, să ne spună cum și-a crescut copilul, de care poate fi mîndră.

A început cu o întîmplare. Cornel — îmi spune ea — avea 4 ani și deseori mergea la un vecin ce se ocupa cu reparatul diverselor aparate electrice, îi plăceau șuruburile, piulițele și în general tot ceea ce se numește mașinărie.

Într-o zi am descoperit la el niște șuruburi mici ce le ascunsese cu multă grijă în buzunarul hainei. Luat de scurt, mi-a mărturisit că le-a luat de la nenea Gligor.

Nu l-am bătut, nici n-am strigat la el, liniștită l-am rugat să le înapoieze și să-și ceară iertare pentru fapta lui. Copilul meu, încăpățînat, a refuzat. Atunci i-am spus:

— Bine, am să-i duc eu șuruburile lui nenea Grigore, însă mîine toți copiii din bloc vor ști că tu ești un hoț și nimeni n-are să se mai joace cu tine.

El a lăsat capul în jos, s-a dus singur la nenea Grigore și i-a restituit șuruburile, cerîndu-și iertare. Niciodată în viața noastră n-am mai vorbit de acest incident. Însă cu orice ocazie, eu și soțul

meu i-am arătat cu exemple unde duce necinstea, răul, minciuna. Mai mult: am cumpărat diferite cărți cu acest subiect și în timpul nostru liber i-am citit și noi și frații lui mai mari, iar mai tîrziu le citea el singur și le comentam împreună. Și-i recomandam filme, audiții la radio pentru a consolida mai mult dorința lui de a fi un băiat cinstit și sincer.

Azi, copilul nostru are 12 ani și ne spune întotdeauna adevărul, chiar și cînd acest adevăr este neplăcut pentru el. Este convins că îl ascultăm cu multă înțelegere, fiindcă deseori îi spunem:

Dacă tu ai dreptate, tu trebuie să știi să o dovedești, iar dacă ai greșit să ai curajul să-ți recunoști greșeala și să te îndrepti.

Un lucru de care m-am ferit și eu și soțul meu a fost minciuna. Adevărul ne-a fost călăuză în viață. Copiii noștri n-au auzit în familia noastră nici o minciună. M-a surprins, îmi spune mama lui Cornel, foarte neplăcut cînd am auzit-o pe vecina mea care are un băiat de aceeași vîrstă cu al meu spunînd:

— Te las la cîrc însă lui tătucu' să nu-i spuie nimic.

Adică tu, ca mamă să-ți înveți copilul să mintă. Ce fel de om va fi el în viață? Dacă el crește într-o atmosferă de minciună și fătărnicie?

Cunosc părinți care pedepsesc copiii pentru orice mică greșeală, și atunci de frică, copiii nu-și recunosc greșeala. Eu tot timpul m-am ferit de acest lucru și cînd am pedepsit copilul am cîntărit bine pedeapsa ce i-am dat-o; însă niciodată n-am lăsat o faptă rea nepedepsită. Nu dau pedeapsă copilului sub impulsul nervilor mei, tocmai pentru ca pedeapsa aplicată să aibă efect educativ. Copilul este cel mai exigent judecător.

Este o datorie socială a noastră, a părinților, încheie mama lui Cornel, de a ne crește copiii cinstiți și sinceri, calități morale pe care desigur și noi părinții trebuie să le avem.

Prof. Elena MOLDOVAN
Turda

NU ȘTIE SAU NU POATE SĂ CITEASCĂ?

Aneta Măieruș, Sighișoara: „Învățătoarea fetiței mele, o persoană foarte bine pregătită și competentă, se ocupă atent de copii. Totuși nici până la ora actuală, fetița mea, care este în clasă a II-a, nu știe să citească frumos, corect — cu toate eforturile ei și ale școlii. Discutând cu învățătoarea, mi-a spus că, pe cât se pare, fetița nu a reușit să-și însușească mecanismul citirii, că s-ar putea să sufere de o afecțiune — întâlnită uneori la copii — ce necesită un „tratament pedagogic” special. Aș dori amănunte în legătură cu acest lucru”.

Am invitat pe tovarăsa Olga Lăzărescu, profesor logoped, să vă dea explicațiile necesare. Iată-le: „Copilului meu nu i place să citească” — exclamă cu amărăciune câte un părinte. I-am cumpărat tot felul de cărți. L-am luat cu binele, cu răul. Degeaba”.

La început, în clasa I, familia n-a observat mare lucru. Unele greșeli la scris, care au trecut. Cu citirea a mers mai greu. „E mic, o să se obișnuască” a rostit o voce atotștiutoare. Au trecut un an, doi. Dar copilul nu s-a „obișnuit” cu citirea. Dimpotrivă, ea a devenit o problemă. În locul ideilor noi, clare, frumoase desprinse din cărți — un învălmășag de litere care nu-i spun elevului nimic. Ele l-au prins ca într-un vârtej, din care se zbate să iasă la lumină, fără să reușească.

În rândul educatorilor încep nedumeririle, apoi acuzațiile. E acuzat pedagogul că n-are metodă, părinții că nu se ocupă de copil. Elevul că este leneș, neatent, că are prieteni care-l antrenează prea mult la joc ș.a.m.d. În realitate însă cauzele sînt mult mai adînci, situate dincolo de aparențele faptelor. O analiză atentă descoperă că elevul respectiv nu face parte din categoria aceluia care nu citește pentru că sînt indolenți și le lipsește interesul pentru lectură. Asemenea copii nu iubesc lectura de fapt pentru că nu știu să citească. Și nu știu, pentru că nu au putut învăța să citească. Da, e posibil acest lucru. Și nu din cauza metodelor greșite de instruire ale învățătorilor și părinților, nu din cauza indolenței elevului — cum se crede adeseori.

Citirea este un proces psiho-fizic ce presupune o coordonare de natură corticală superioară, o sinteză în sistemele de vorbire a receptorilor auditivi, motrici și vizuali. Este un proces complicat: Copilul trebuie să recunoască litera cu toate particularitățile ei care o deosebesc de celelalte litere, apoi să lege sunetul de literă și în fine să facă sinteza semnelor grafice pentru a le transforma în cuvinte. Dar literele sînt înșiruite mereu altfel, au mereu alte înțelesuri. Așa, încît, citirea devine un proces permanent dinamic, în timpul căruia atenția trebuie să fie mereu trează, mai ales în faza de la început.

Există cazuri cînd sinteza semnelor grafice se face greu și uneori chiar deloc. Atunci copilul citește greșit, nu înțelege ce citește. Pentru a răspunde cerințelor, face eforturi care îi depășesc posibilitățile. Pînă la urmă actul citirii devine pentru el o suferință de care nu știe cum să scape. Dacă are o memorie bună e „salvat”: învață textul pe dinafară. De fapt nu citește. E o falsă citire, ceea ce se observă mai greu. Dacă însă are o memorie slabă, iar posibili-

tățile de concentrare ale atenției lui sînt mici, defectul nu mai poate fi mascat. Elevul e trecut în categoria celor care nu muncesc cum trebuie. Pe măsură ce trece timpul, decalajul dintre cerințele școlii și posibilitățile copilului se mărește. Dacă în clasele mici în general pedagogul se declară mulțumit cînd elevul știe de bine de rău să citească și să povestească bucata din manual, în clasele mai mari, începînd cu clasa a V-a, el îi pretinde învățarea lecțiilor de la un șir întreg de obiecte. Așa încît dacă în clasele mici dificultățile la citit puteau fi trecute mai ușor cu vederea, în clasele mari problema citirii corecte și asimilarea cunoștințelor citite se află pe primul plan. Neînțelegerea sensului celor citite duce la imposibilitatea însușirii cunoștințelor și, evident, a reproducerii lor. De aici rămînerea în urmă la învățatură și complexe psihologice legate de ea.

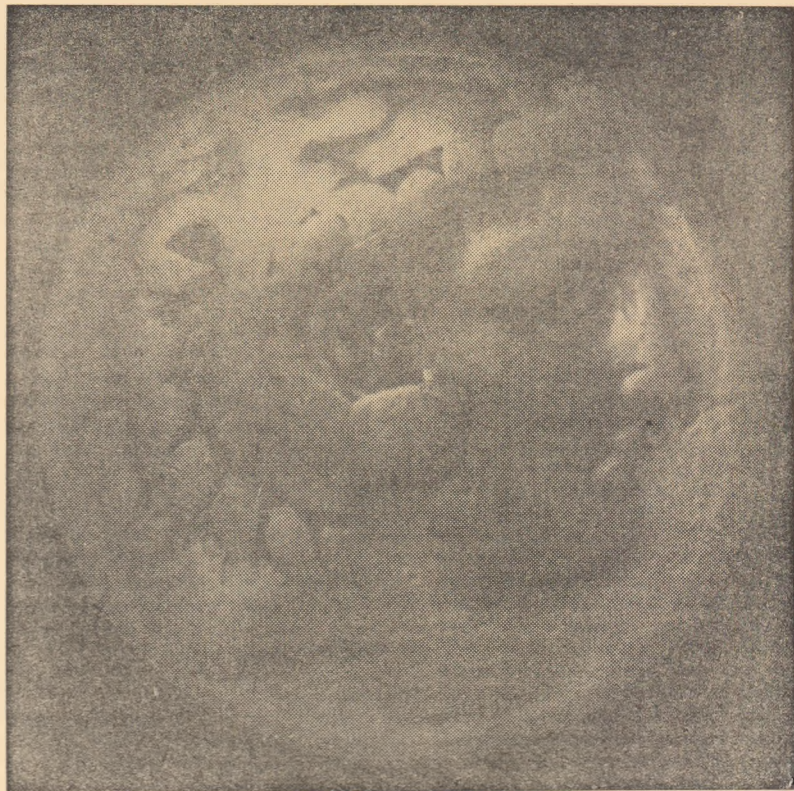
Iată deci cum o mică defecțiune — neobservată la vreme sau tratată cu ușurință de către educatori — poate duce la o situație școlară nesatisfăcătoare, cu urmări pentru toată viața.

E bine ca părinții să știe că există copii care nu-și pot însuși în mod satisfăcător procesul citirii. Acest neajuns se numește *dislexie*, iar copiii *dislexici*. În cazul lor, nu au efect metodele pedagogice obișnuite. E nevoie de metode adecvate, mînuite de o persoană specializată — logopedul.

Cauzele dislexiei sînt variate. Toate însă au la bază afectări organice sau funcționale ale encefalului (creierului mare). Astfel, dislexia se poate datora unor tulburări de auz. Pentru că nu aude bine, copilul nu poate lega sunetul de litera scrisă, nu poate lega sunetele între ele în mod stabil și precis pentru a forma silabe și cuvinte. De asemenea, mai pot fi de vină și tulburările de vîz, care îl împiedică să perceapă exact fiecare literă, să o deosebească de celelalte. Copiii care suferă de tulburări de citit au tendința de a ghici cuvîntul, de a citi după presupunere. Ei confundă literele: pe „u” cu „n” (citesc un în loc de nu), pe „a” cu „ă” (*sari* în loc de *sări*), pe „d” cu „b” (*bună* în loc de *dună*); omit litere (citesc *casă* în loc de *coasă*), uneori silabe (călător în loc de călătorie); alteori adaugă litere sau silabe (*marele* în loc de *mare*), deplasează grupuri de litere (*priviță* în loc de *priviță*). În felul acesta propozițiile își pierd sensul.

Ce-i de făcut atunci cînd se observă la copil greutăți în însușirea scris-cititului? Învățătorul și părinții vor îndrepta copilul la medicul școlii pentru un prim examen. Apoi medicul școlii îl va trimite la o serie de controale: oftalmologic pentru verificarea vederii, O.R.L. pentru controlul auzului și psihologic pentru studiul proceselor psihice. Datele rezultate din toate aceste controale sînt foarte fructuoase profesorului logoped, în grija căruia trebuie dat orice copil suferind de dislexie. De fapt profesorul specialist nici nu poate stabili metodele de muncă cu copilul pînă nu se află în posesia acestor date.

Un rol important în remedierea deficiențelor despre care am vorbit au părinții. Ei trebuie să ceară logopedului sfatul asupra celor ce au de întreprins.

Monedă dacică

foto Dan GRIGORESCU

PĂRINȚI, CUM ȘI CÎT TIMP CONSACRAȚI COPIILOR VOȘTRI?

Un grup de părinți din Valea Sadului-Gorj. Din scrisoarea pe care ne-ați trimis-o reproducem următoarele:

„Am dori să se publice cîteva articole despre programul zilnic al copilului de școală; cum este bine să-și pregătească lecțiile — mai întîi să-și scrie temele și-apoi să învețe? Ce trebuie să citească mai întîi, — notițele sau manualul? Toate acestea spre a putea să-i îndrumăm și să-i controlăm mai bine.”

Și fiindcă pe aceeași temă, din punctul de vedere al pedagogului (deci, gînd la gînd cu bucurie!) ne scrie și corespondentul nostru din Arad, prof. Budimir I. Rachici, îi dăm cuvîntul:

„De la început, școlarul trebuie obișnuit cu un program zilnic de muncă: după ce vine de la școală, ia masa, se odihnește o jumătate de oră, maximum o oră, după care trece la pregătirea lecțiilor. Mai întîi își pregătește lecțiile de greutate mijlocie, apoi pe cele mai grele și, la sfîrșit, pe cele mai ușoare. Pregătirea lecției la un obiect se face astfel: se citește o dată sau de mai multe ori lecția din carte, se compară cu notițele de la ora de curs, se fixează și se însușesc apoi temeinic ideile principale, după care se trece la efectuarea temei scrise. Este greșită practica unor elevi de a-și efectua tema scrisă înainte de a-și învăța lecția. În acest caz, tema scrisă nu poate fi făcută corect, deoarece ea se bazează pe cunoștințele din lecție. Efectuarea ei cere apoi mult timp, deoarece elevul este nevoit să caute mereu în carte elementele care l-ar

putea ajuta să rezolve ceea ce îi propune tema. Un alt neajuns: cunoștințele teoretice însușite, nefiind aplicate — căci tema este făcută — se uită repede. Astfel se anihilează rolul temei de casă, acela de a consolida cunoștințele însușite.

În însușirea cunoștințelor, în special la Limba română, Matematică, Fizică, Chimie, Științele naturale, elevul trebuie obișnuit să-și pună întrebările care figurează la sfîrșitul multor lecții, chiar să-și pună singur întrebări, pentru a se verifica dacă a reținut și înțeles totul. De asemenea, părinții îl pot ajuta prin întrebări și mici explicații care să-l facă să judece, să înțeleagă noțiunile și fenomenele respective, să aplice în practică cunoștințele însușite la lecție, să-i stimuleze spiritul de independență în muncă.

Este greșită metoda unor părinți care procedează după următorul tipic: „Dragă puiule, hai să ne facem lecția!”, și apoi unul din părinți ia cartea și citește, copilul ascultă (sau nu), și cînd ajung la tema de casă, lucrurile se repetă: părintele o face, cel mic îl urmărește (sau nu). Se impune de la bun început să obișnuim copilul cu o activitate independentă, fără dădăceală și fără presiunea părinților. Dacă în clasa I trebuie să veghem mai mult asupra modului de pregătire a elevului și să-l ajutăm, chiar să-l îndemnăm să-și pregătească lecțiile, pe măsură ce crește, el trebuie obișnuit să știe singur cînd și cum trebuie să învețe pentru a doua zi, fără intervenția părinților.”

Volumul „Confruntări literare“, conține o înmănunchiere multiplă de preocupări, repartizate în ciclurile principale ale cărții, *Atitudini, Retrospectivă, Momente ale ideologiei literare, In contemporaneitate și Perspective*, cuprinzând probleme, autori și curente ce merg de la „chestiunea intelectualilor“, așa de acută între cele două războaie, la figuri de bază ale literaturii noastre, ca Asachi, Anton Pann, N. Filimon, Eminescu, Caragiale, Creangă, Coșbuc, Hogaș, Goga, trecind apoi la delimitarea unor curente critice ca cel de la „Contemporanul“, „Viața Românească“ și „Bluze albastre“, oprindu-se asupra unor personalități contemporane ca Argezi, Blaga, Barbu, Călinescu, Philippide, Bogza și Labiș, încheind cu câteva priviri lucide și cumpănite în prezent, prin articolele „Umanismul poeziei noastre contemporane“ și „Eflorescența talentelor și stilurilor“, publicat în „Știința“ în 1965. Cartea apare astfel, prin materia inclusă și prin spiritul expunerii, în primul rînd un instrument important de informare la zi asupra unor aspecte de bază ale literaturii române. Desigur, apar din ce în ce mai mult lucrări critice și de istorie literară, care sînt însă de multe ori simple reparcurgeri ale faptelor și curentelor și reconturări ale figurilor, făcute într-un spirit acumulativ, fără îndoială util, dar neavînd nimic a face cu sporirea patrimoniului de idei și observații critice, în lumina unei noi epoci istorice și a unei viziuni de promovare a cercetărilor. Constatările lui George Ivașcu, analizele și reflecțiile sale în genere sînt împlintate în ineditul operei literare, în procesul infinit de revelare a valorii artistice, el face, ca orice

George Ivașcu:

CONFRUNTĂRI LITERARE

critic adevărat, o operă de explorare, deloc aventuroasă însă, ci bizuită pe o echilibrare substanțială a concepției critice, în lumina unui efort de erudiție progresivă și păstrînd un contact direct cu textele de creație. Acestor două ultime însușiri li se datorește, fără îndoială, reimpăstrarea viziunii unor personalități ca aceea a lui Anton Pann, de exemplu, pe care o înțelegem — cu un adevărat primat cronologic, — într-un articol scurt din 1944, intitulat „Geniu popular“, unde între altele ni se spune: „Anton Pann e un mare meșter al formelor populare“ sau „un organizator al acestor formule“, cărora le dă „o cadență de descintece“ (pag. 51—52). Fostul cîntăreț de biserică este un „posedat de demoul savorilor verbale și îmbătat de amestecul lor“ (pag. 54). Aceste observații poartă în ele o încălțură de idei deosebit de prețioasă, care în cadrul poeziei noastre actuale își găsește un sens ce trebuie explorat pînă la capăt, spre a ghici adevărata originalitate autohtonă a unei lirici în curs de exteriorizare. Dacă ajungem la literatura contemporană, ni se pare că primul loc în atenția noastră trebuie să-l ocupe grupul de studii despre Lucian Blaga, care cuprinde un număr de 66 pagini ale volumului. Despre marele poet ardelean George Ivașcu ne propune mai întîi un articol scris în prima tinerețe, pe cînd colabora la „Jurnalul literar“, intitulat „La curțile dorului“, din 1939, unde ni se semnaleză procesul de agravare a subordonării poeziei lui Blaga sistemului său

filozofic, în comparație cu „Poe-mele luminii“, „Marea trecere“ și „Pașii profetului“. În studiul „Pe ecranul epocii“ (pag. 329—377), unul din cele mai importante apărute în zilele noastre despre Blaga, Ivașcu așează figura poetului în ansamblul ei european și național, aruncînd o lumină reînnoită asupra unor influențe spirituale, ca aceea a lui Bergson, pe care le-a suferit, dar definind deosebit de lucid spiritul creației blagiene.

Talentul lui George Ivașcu, cînd intră în istoria literară românească, este acela de a o afina, de a-i da o prospețime, de a-i conferi un interes adesea surprinzător, păstrînd „culoarea locală“ a epocilor, făcînd uz de limbajul lor, elucidîndu-le pe dinăuntru. Studiul „Etapa cristalizării“ (ideologiei noastre literare) conține unul din tablourile sintetice cele mai complete ale gîndirii literare românești în primele decenii ale secolului al XIX. Figurile lui Heliade, Mureșanu, Barițiu, Bolliac, Kogălniceanu, realcătuite pe baza unui apel direct la revistele vremii și raportate la semnificația actuală a luptei literare, sînt readuse în actualitate, ștergîndu-li-se orice aureolă stereotipă. (pag. 157—197).

În afară de folosirea unui limbaj adesea excesiv publicistic, și uneori expeditiv, scrisul lui George Ivașcu, în volumul „Confruntări literare“, păstrează o aderență sobră și suplă la conținut.

Dragoș VRĂNCEANU

O CARTE NOUĂ DESPRE DANTE

Alexandru Balaci. DANTE. (Ed. Tineretului, 1966 238 pag.) Alcătuită pe baza unei bibliografii impresionante cartea aceasta — un omagiu adus lui Dante — este străbătută de un optimism valențe multiple, paginile excelează prin erudiție, analiză și exemplificare adecvată. Am regăsit în opera lui Dante, după lectura acestui studiu, rezonanțe, idei și virtualități care în așteptările anterioare scăpaseră.

După un *Cuvînt înainte*, — o doctă situație în epocă — studiul continuă cu *Profil biografic și Introducere în studiul operei lui Dante*,

în care sînt analizate *Vita Nuova, Le Rime, Il Convivio, De Vulgari, Eloquentia, Monarchia, Epistolele, Egloghele, Questio de aqua et terra, Divina Commedia*, urmate de un capitol cu concluzii, note și bibliografia respectivă. Cititorul este îndrumat să desprindă din capodopera lui Dante, țelul suprem al acesteia, țel propus de însuși autorul *Divinei Comedii*: să scoată omenirea din starea de mizerie și să o îndrumeze pe calea fericirii.

Marele merit al autorului constă și în faptul că a reușit să pună puternic în lumină forța cu care Dante a reușit să cristalizeze într-o

operă perfect proporționată, simetrică, aproape matematică, trăsături „etern“ umane, ca dragostea de muncă, setea de a cunoaște, dorința de a contribui la progresul umanității. Actualitatea acestora este cu atît mai pregnantă astăzi, cînd trăim o epocă dimensionată din ce în ce mai mult, pe una din ideile lui Dante: aceea a prieteniei între popoare.

Îmbogățind literatura și așa uimitor de largă a studiilor dantești, A. Balaci ne-a dat o carte pasionantă la citit, parcă scrisă cu o fină pulbere de soare și lumină.

Constantin STĂNESCU

ION IANOȘI: THOMAS MANN

În literatura noastră critică, această carte nu e una obișnuită. E scrisă de un intelectual pentru care marele scriitor al Germaniei contemporane și lumea lui constituie de mult un univers familiar, pătruns în intimitatea lui cea mai profundă. Nu e o carte de popularizare, sistematic și didactic alcătuită, cu biografia și opera scriitorului înfățișate în coloane evidente. E un eseu inteligent și pasionat, întemeiat pe asociații și sinteze, care ne poartă pe coordonatele marilor semnificații umaniste. Deasupra artistului Mann domină filozoful și omul care trece prin sine problemele fundamentale ale omenirii, cu universalitatea lor

răsfrîntă dramatic într-o epocă în care patria înseamnă cel puțin pentru o vreme Germania nazistă, țara ce-și alungă și ucide valorile. Dacă un scriitor nevizat poate rămîne nedumerit în fața acestei călătorii secrete în universul gîndirii lui Thomas Mann, fără îndoială o va urmări și el cu sufletul la gură, bănuind frumuseții și atitudinii ispititoare. Dacă nu va afla datele inițierii, va fi în orice caz îmboldit să le afle, să-l caute pe Thomas Mann, să-l descopere opera ca și studiile fundamentale ce i s-au consacrat. Iar pentru iubitorii lui Mann, cartea de față înseamnă deschiderea unui dialog tulburător, în care se pot auzi di-

vergențe dar numai în interiorul recunoașterii unei competențe indiscutabile. Stilul lui Ianoși, lipsit de farmecele unei publicistici dezinvolve și adesea frînat de obsesia exprimării exacte, cu sacrificarea frumuseții formale pe altarul unei frumuseții a ideilor, nu-l poate îndepărta pe cititorul obișnuit să învingă dificultățile ca să ajungă să se bucure, în cele din urmă, de tărîmurile descoperite.

Originală în concepție și întemeiată pe o cunoaștere savantă, cartea poate fi înscrisă cu cinstă în bibliografia mondială a studiilor despre Th. Mann.

S. B.

MICA

BIBLIOGRAFIE

„COLOCVII“

Știința

„Mobilurile false ale excesului de note mari“ de Al. Popescu (29 I 1967)

„Binele are preț?“ anchetă socială de V. Băran (29 I 1967)

„Citiți poezie?“ anchetă de Paul Anghel (1 II 1967)

„Talentul, această necunoscută“ anchetă socială de V. Vântu (4 II 1967)

„Se poate cultiva inteligența?“ anchetă socială de Mircea Sîntimbreanu (8 II 1967)

„Dimensiunile raționale ale programului de studiu al elevilor“ anchetă de F. Dinulescu, Manole Corcaei, Al. Muresan, I. Vlănga (10 II 1967)

„Ce știți despre copiii dumneavoastră?“ anchetă socială de M. Stoian (25 II 1967)

„Părinți, răspundeți în fața vieții și societății de copiii voștri“ de Ana Constantin Sibiu (12 III 1967)

„Extremele unei noțiuni despre femeie“ de N. Stancu (15 III 1967)

„Capitole deficitare în modelarea etică a elevilor“ de Vera Primu Popovici (20 III 1967)

Știința tineretului

„Cum a ajuns un carnet de elev la tribunal“ de M. Vidrașcu (3 II 1967)

„Ținuta în conflict cu personalitatea“ de I. Beldeanu (5 II 1967)

„Adolescenții de azi“ de Dorel Dorian (7 II 1967)

„Totul depinde de elev! Dar numai de el?“ de A. Vasilescu (11 II 1967)

„De ce scapă unii elevi cadrulul educativ al școlii?“ de Galina Bădulescu (18 III 1967)

Familia

„Progresul tehnic și dezvoltarea culturii spirituale“ de Teodor Pop (ian. 1967).

Amfiteatru

„Metoda biografică și psihologia socială a omului contemporan“ de Traian Herseni, Elena Cioată, Ligia Gherguț (ian. 1967)

Contemporanul

„Tehnica muncii școlare“ de E. Fischbein (nr. 6 din 10 II/67)

Tomis

„Infractori infantili și părinți“ de George Filip (martie 1967).

Revista învățămîntului superior

„Ancheta noastră: relația profesor-student“ (nr. 2, februarie, 1967).

Ion Pascadi — IDEALUL ȘI VALOAREA ESTETICĂ

Unul din principalele mijloace cu ajutorul cărora profesorul și educatorul poate modela eficient profilul spiritual al adolescentului este reprezentat de educația estetică. Formarea unei înalte atitudini estetice în rândul tineretului presupune însă formarea unui anumit ideal estetic (și în primul rând a unui ideal artistic) pe baza căruia să poată lua naștere, în toată deplinătatea sa, bucuria estetică spontană, satisfacția estetică. La rândul său, cristalizarea unui ideal estetic înaintat în conștiința subiectului receptor asigură rigurozitatea și competența disocierilor apreciative efectuate de acesta în sistemul valorilor estetice, discernerea eficientă între valoare și non-valoare în artă.

Astfel, devine limpede de ce, precizarea și clarificarea științifică a categoriilor de ideal social, ideal estetic și valoare estetică capătă o deosebită importanță pentru cei mențiți să canalizeze și să orienteze procesul educației estetice. Este și motivul pentru care prezentăm în acest context și recomandăm în paginile acestei reviste, cartea lui Ion Pascadi „Idealul și valoarea estetică” publicată în colecția „Biblioteca de filozofie și sociologie”.

Din cadrul componentelor ce alcătuiesc sistemul valorilor, lucrarea recenzată prinde în focarul analizei teoretice pe cea estetică, în multiplele ei relații cu idealul social în general și cu forma particulară a acestuia — idealul artistic. Unghiul de vedere propus de autor își justifică actualitatea și utilitatea prin aceea că obligă la o permanentă integrare a valorilor estetice în sistemul general al valorilor — permițând o disociere fină a notelor comune cât și a diferențelor.

Incadrarea raportului dintre ideal și valoare estetică în contextul teoriei generale a valorilor a permis autorului conturarea riguroasă a categoriilor de ideal, valoare și creație, punct de plecare fructuos pentru unele concluzii cu privire la relația dintre categoriile generale ale teoriei valorilor și cele estetice. Sînt analizate astfel: natura obiectivității valorii estetice, procesul de valorificare estetică, specificul și structura limbajului artistic, (sau, cu denumirea dată de autor — „gramatica valorii artistice”) și raportul dialectic dintre ideal și real în opera de artă.

Un alt capitol al cărții pune în lumină procesul dezvoltării istorice a valorii estetice în scopul fundamentării și demonstrării concluziilor obținute în primele două capitole, în care s-a operat o analiză logică a fenomenelor. Cercetarea procesului istoric de formare a valorilor estetice pune în evidență modul în care se constituie acestea în cadrul practicii sociale și al relațiilor estetice dintre om și realitate.

O mențiune deosebită se cuvine în acest cadru profunde analize a noțiunilor de progres social și progres estetic, în conturarea cărora autorul aduce câteva puncte de vedere noi și originale ce contribuie la înțelegerea în sens marxist a unuia din cele mai inefabile și disputate domenii ale progresului spiritual — cel artistic.

Plasându-se în planul esteticii filozofice, al cercetării la nivel categorial, cartea lui Ion Pascadi se impune printr-un nivel teoretic înalt și o ținută științifică ce o înscriu în rândul celor mai valoroase apariții din ultima vreme în literatura filozofică din țara noastră.

Victor MAȘEK

COMENTARII

CÎND SĂ ÎNCEAPĂ ȘCOLARIZAREA COPILOR?

O controversă foarte aprinsă se desfășoară în prezent în unele țări occidentale cu privire la vârsta la care copiii pot începe învățarea scris-cititului și a limbilor străine. În opoziție cu pedagogia clasică, pentru care începutul școlarizării se situează între 6-7 ani, se constată tendința tot mai accentuată a coborîrii vârstei școlare la 5,4 sau chiar 3 ani.

Adepții coborîrii pragului școlar se sprijină pe cercetările doctorului american Gleen Doman.

Revista „Science et vie” (martie 1967), sub semnătura lui Camille Rougeron, prezintă o precisă sinteză — și în același timp o pledoarie — a cercetărilor și măsurilor care s-au luat în unele țări.

Ideile doctorului Gleen Doman referitoare la inițierea cititului precoce au luat naștere acum douăzeci de ani, cu ocazia tratamentului unor copii de vîrstă fragedă, atinși de leziuni cerebrale (cauze: rubeola mamei în timpul sarcinii, accidente grave la vîrsta de numai cîteva luni a copilului, dintre care unele se soldaseră cu suprimarea unei bune părți a creierului etc.) Copiii tratați, o dată ajunși la vîrsta școlară, dovedesc o inteligență superioară celei mijlocii, pe cînd copiii netratați rămîneau arierăți. Rezultatele obținute l-au condus pe doctorul Gleen la ideea de a aplica aceleași metode copiilor normali. El a întreprins cercetări în această direcție din 1961, ajungînd la rezultate tot atît de senzaționale pe care le-a descris într-o carte apărută în 1964. Dacă la începutul cercetărilor sale, Gleen Doman era ajutat doar de un personal restrîns (un medic specialist pentru reeducare, un chirurg, un psiholog și un pedagog), astăzi o echipă de peste 100 specialiști în toate domeniile lucrează sub conducerea sa. Concluziile doctorului Gleen au fost însușite de „Asociația națională pentru educație” (S.U.A.). La solicitările acestei Asociații, președintele Johnson a anunțat intenția sa de a fixa la 4 ani vîrsta intrării copiilor în școală.

Nevoia de a învăța cît mai de timpuriu limbi cu mult mai complicate decît ale noastre a fost recunoscută cu mii de ani în urmă. Astfel Tut-Ank-Amon, prin 1350 î.e.n. a fost inițiat la vîrsta de 5 ani în cele cca 700 hieroglife cu numeroasele lor variante. În China, unde limba scrisă a jucat totdeauna un rol preponderent, o viață de om nu ajunge pentru a-ți însuși limba mandarină (kuan-houa). Chiar după simplificările făcute în anii din urmă, ea reprezintă încă o mare dificultate pentru copil.

Cum poate învăța să citească un copil de 3 ani? Multe metode au fost propuse din timpul cînd învățații ebraici slătuiau părinții și coacă turte în formă de litere pe care copiii urmau să le identifice înainte de a avea voie să le mînce.

Doctorul Gleen Doman propune o metodă proprie. Însă el citează rezultate excelente obținute cu ajutorul altor metode decît a sa și conchide că în toate cazurile în care copiii au încercat să învețe cititul înainte de școală, încercările au reușit.

Vorbînd de posibilitățile mari ale dezvoltării creierului la copil, psihologul Dr. Iosif Mc. Nickler Hunt (Universitatea din Illinois) spune: „Avem același tip de creier ca și omul din epoca de piatră. Dar inteligența acestui creier nu este un element fixat — ca de exemplu sexul — la naștere sau în momentul cînd a fost conceput. Nu depinde decît de noi să-i ridicăm coeficientul de inteligență, să zicem cu 30 de puncte, dacă ne ocupăm de copil în timpul primilor 4-5 ani din viață, cînd dezvoltarea acestui creier este cel mai sensibil la modificări. Citirea precoce este cel mai sigur mijloc de a reuși”.

Rezultatele surprinzătoare ale echipei doctorului american au sfîrșit, cum era și firesc, o serie de cercetări în mai toate țările avansate din lume. Cu ocazia reuniunii Organizației mondiale pentru educația preșcolară (în cadrul UNESCO) din iulie 1966, ministrul educației din Franța, Christian Fouchet, a subliniat avantajele care s-ar putea obține în urma micșorării vârstei de intrare în școală a copiilor. El a evocat de asemenea experiențele care au loc în Franța pentru învățarea limbilor străine. Se știe că una din aptitudinile — cea mai puțin contestată — a copiilor este ușurința cu care își însușesc limbile străine. Experimente în acest sens au fost inițiate în Franța, mai întîi la Bourdeaux (1965) la școala elementară „Anatole France” — cu limba germană (o oră de conversație cu o învățătoare germană). După numai 5 luni, copiii au dat rezultate peste așteptări. Experimentul de la Bourdeaux a fost precedat de altele, tot din inițiativă franceză, în Statele Unite. Astfel există încă din 1957 școala bilingvă de la New-York, unde se predau copiilor, încă de la grădiniță, franceza și engleza, sau cea de la Belmont în Massachussets. La Paris școala activă bilingvă, la care sînt admiși copii între 3 și 4 ani, aplică metodele audio-vizuale. Copilul care vorbește astfel două limbi înțîlnește prima dificultate atunci cînd ajunge în școala secundară și trebuie să reinvețe limba străină după metodele aplicate proprii acestui tip de școală, dificultate care se ocolește alegînd o altă limbă străină.

Pentru experimente care s-au soldat cu succes se pot cita grădinițele bilingve din Finlanda (finlandeza și suedeza), unele școli primare din R.P. Bulgaria (bulgara și turca).

Încercări similare se fac astăzi în ceea ce privește studiul muzicii, iar după mărturisirea ministrului francez Fouchet și în însușirea modurilor de gîndire pe care se sprijină matematicile moderne.

Bineînțeles, toate aceste rezultate ridică o serie de alte probleme, nu din cele mai simple.

Asistăm la o adevărată revoluție pedagogică, care înlătură multe din „prejudecățile” noastre în materie de educație și pedagogie. Micșorarea vârstei de intrare în școală ridică problema oportunității coborîrii limitei superioare, dar mai ales pe aceea a conținutului, programelor și metodelor de instruire a copiilor și cîte altele de ordin material. Eferescența transformărilor care are loc în învățămîntul din Franța îl face pe profesorul Jacques Drouet să vorbească în N-rul 6900 din 19/20 î.e. al ziarului „Le monde” de confuzia în care i-au aruncat deopotrivă pe părinți, profesori și elevi.

M. R.

O BIBLIOTECĂ ȘCOLARĂ DIN BUCUREȘTI, ÎMPODOBITĂ CU SCULPTURI ÎN LEMN DE THEODOR AMAN

Puține biblioteci din sud-estul Europei se pot lăuda cu vîrsta bibliotecii de la „Sfîntul Sava”, azi biblioteca Liceului „Nicolae Bălcescu”.

E de ajuns să amintim că trei dintre ctitori și donatorii acestei biblioteci și-au pierdut capetele la Constantinopol, între anii 1714-1716, cînd între vechile ziduri ale chiliilor de odinioară au lucrat și meditat dascăli învățați, ca NEOFIT DUCA și SEVASTOS KIMENITUL, cînd acolo și-au căpătat primele cunoștințe de istorie națională NICOLAE BĂLCESCU, viitoare căpetenie a revoluției de la 1848 și istoriograful lui Mihai Viteazul, ION ELIADE RĂDULESCU, DINICU GOLESCU, GRIGORE ALEXANDRESCU, ION GHICA ș.a.

N-a fost semnalat pînă astăzi un amănunt, în aparență fără însemnătate, dar care își poate avea totuși importanța dar și pe care am vrea să-l reliefaș în rîndurile de față. Este vorba despre mobilierul sălii de lectură, mobilier conservat și utilizat pînă astăzi și anume despre cinci dintre vechile dulapuri cu cărți ale acestei biblioteci. Acestea sînt păstrate în bună stare și ornamentele în întregime lor cu înflorituri în lemn, avînd în partea inferioară cîte trei și patru medalioane de formă dreptunghiulară, de asemenea sculptate cu cutitul. Medalioanele de dimensiunile 49x32 cm fiecare, în total 16 la număr, dintre care unele se repetă, înfățișează, prin simboluri bine cunoscute, deopotrivă artele ca și științele.

Astfel, unul dintre ele poartă masca Taliei și *Melpomeniei*, la întretăierea a două flaute. Lira *Terpsihorei* — putînd figura, într-o accepție mai largă: dansul, muzica și poezia — stă față în față cu o paletă și cîteva pensule, indicînd măs-

trii picturii. Un pandant fac și cele două cărți — desenînd *literatura* — cu *globul pămîntesc* și raportorul din apropierea lui — acestea din urmă vînd poate să reprezinte atributele *Uraniei*, muza astronomiei și a geometriei.

În sfîrșit, un capitel de coloană ionică, așezat în dreptul unui *compas*, sugerează, în limbajul aceluiași sculptor, ce s-a voit anonim, armonioasă artă a *arhitecturii*. Un ultim dulap masiv, decorat în partea superioară a ușilor cu *ghindă* și *frunze de stejar*, iar în partea de jos cu patru *tăbliș*, pe care se desfășoară ondulate *suluri de pergament*, pare să aștepte o inscripție, la care se va fi renunțat în cele din urmă.

Cine ar putea fi autorul acestor sculpturi în lemn?

Execuția lucrării, preferința caracteristică pentru asemenea motive ornamentale, precum și îndemnarea deosebită cu care se tratează un material așa de ingrat ca lemnul de stejar, trădează un artist și un meșteșugar încercat, care, către sfîrșitul secolului trecut, nu putea fi altul decît *Theodor Aman*, fost elev al acestui colegiu între 1845-1847. Cu atît mai mult cu cît asemănarea dintre plăcile de lemn sculptate, de la Liceul N. Bălcescu și acelea păstrate în casa artistului, devenită Muzeul TH. AMAN, este izbitoră.

Semnalăm cu această ocazie prezenta unor dulapuri asemănătoare și în sălile de bibliotecă ale altor școli ca liceele „GHEORGHE LAZĂR” și „MIHAI VITEAZUL” ceea ce ne îndreptățește să credem că trebuie să fie vorba despre o comandă mai veche a ministerului, adresată artistului nostru, pentru dotarea cîtorva licee din București.

AL. ALEXIANU

DISCOTECA

O veche experiență a învățămîntului artistic în școli recomandă ca elevii să se manifeste ei înșiși pe tărîmul interpretării muzicale, pentru a putea sesiza în chip nemijlocit marile frumuseți ale artei sunetelor. Înfrîparea unei orchestre fiind adeseori îngreunată de dificultatea găsirii unor

III-a, „Răsună codrul” de Ion Chirescu sau „Hora din Banat” de Tiberiu Brediceanu la clasa IV-a. Recent, acestor discuri li s-a mai adăugat unul pentru clasa a V-a (nr. C.S. 03), care prezintă de asemenea piese corale românești ca: „Republică măreață vatră” de Ion Chirescu, „Secerișul” de D.G. Kiriac, „Cîntec hai-dulesc” de Gh. Dumitrescu, alături de coruri clasice de Orlando di Lasso și Händel.

MUZICA CORALĂ

titulari pentru diferitele compartimente instrumentale, se recurge, de regulă, la alcătuirea unor formații corale, în cadrul cărora auzul muzical al elevilor este supus unei educări metodice. Adeseori, pe parcursul muncii de studiere a unei lucrări din repertoriul clasic sau contemporan, tinerii coriști resimt necesitatea confruntării cu un model de interpretare. O asemenea posibilitate o oferă discul.

Catalogul casei noastre de discuri nu este foarte bogat la capitolul muzicii corale, multe înregistrări de acest fel fiind abia prevăzute în cadrul unui plan de perspectivă. Totuși, discurile realizate pînă în prezent constituie o bază de pornire pentru o discotecă școlară de muzică corală.

O primă categorie de discuri de acest fel cuprinde lucrări destinate celor mici, în execuția corului de copii al Radioteleviziunii: „Micul călăreț”

D.G. Kiriac, „Pitpalacul” de N. Oancea, „Mamei” de Marțian Negrea etc. (discul nr. EXC 259).

„În vacanță” de Marin Constantin, „Țară dragă” de Nelu Ionescu, „Cravata mea” de Alfred Mendelsohn etc. (discul nr. EXC 302), „Tatăl meu”, „Trenul”, „Vara la mare” etc. din

suita „Ramuri înflorite” de Hilda Jerea pe versuri de Veronica Porumbacu (discul nr. EXC 347). Acestora

li se adaugă seria de discuri pentru învățămîntul muzical al claselor I—IV (nr. EXC 513—516, cite unul de fiecare clasă), incluzînd piese ca

„Școlărei și școlărite” de Timotei Popovici, „Doarme moșul” de D.G. Kiriac sau jocul popular „Alunelul” la clasa I, „Am cravata mea” de Ion Vasilescu, „Cîntec pentru pionieri” de Mircea Neagu sau cîntecul popular

„Hei, Mărie Mărioară” pentru clasa II-a sau „Mulțumim din inimă partidului” de Elly Roman, „Cîntecul găștei” de Ion Vicol, pentru clasa a

Creția compozitorilor clasici români de muzică corală este reprezentată pe un alt disc (nr. EXD 1058), pe etichetele căruia întîlnim numele lui Ion Vidu („Răsunetul Ardealului”, „Preste deal”), Gheorghe Dima („La mijloc de codru des”), Gheorghe Cucu („Haz de necaz”, „Frumosul vine pe apă”) și D.G. Kiriac („Pe cărare sub un brad”). Alte discuri

cuprind cîntece de masă ca „Măreț pămînt al patriei iubite” de Ion Chirescu sau „Mi-e dragă stema țării mele” de Sergiu Sarchizov (nr. EXC 345), „Înainte, partidul ne conduce” de Marin Constantin sau „Acesta e patria mea” de Dumitru Bughici (nr. EXD 1078) și melodii corale în stil popular românesc ca

„Foaie verde nuielușă” de Gheorghe Danga, „Codrule frunză galbină” de Florin Comișel (nr. EXD 1060), „Ca la Breaza” de Gheorghe Danga, „Du-te dor” de Nicodim Gane (nr. EXC 346), în execuția diferitelor mari ansambluri corale.

De o deosebită apreciere se bucură discurile de muzică preclasică ale formației „Madrigal”, dirijată de Marin Constantin. Fiecare din ele

cuprinde un mănunchi de 10 madrigaluri ale unor compozitori italieni, francezi, germani și englezi din secolele XVI—XVII, interpretate de

tînăra formație studențească într-o manieră care îmbină în chip fericit perfecțiunea execuției tehnice și deplină autenticitate stilistică.

Îmbogățirea, în cursul anilor viitori, a acestui repertoriu, mai ales pe seama a numeroase lucrări din creația românească, va permite profesorilor de muzică din școlile elementare și din licee să folosească tot mai intens discul pentru ridicarea nivelului artistic al formațiilor corale școlare și — implicit — a culturii muzicale a elevilor.

E. ELIAN

RECOMANDĂRI DE CĂRȚI PE VÎRSTE ȘCOLARE

Versuri, povestiri, romane.

6—8 ani

ARANY IANOS; **Mustată**. În românește de H. Grămescu. Ilustrații de Szász Dorian și Lia Szász, 45p. Preț: 9 lei, Edit. tineretului, 1966. Un poem, bogat ilustrat, în care sînt ridiculizate vrăjile și leacurile băbești prin intermediul unor întîmplări hazlii. Ilustrațiile colorate, spirituale, scoț în evidență, în mod sugestiv, conținutul versurilor; regretăm însă faptul că pe alocuri culorile nu sînt bine imprimare.

7—10 ani

OSCAR WILDE; **Prințul fericit și alte povestiri**. În românește de Ticu Archip. Prefață de Vl. Coliu. Ilustrații de Anghi Petrescu Tipărescu. 53 p. Preț: 3,25 lei, Ed. tineretului, 1967.

O statuie care plînge cu lacrimi adevărate! Cît timp fusese în viață și domise peste cetate, prințul n-a cunoscut traful supușilor săi: sărăcia, bolile, durerea. O rundinică îl va ajuta să-și dăruiască podoabele săracilor. Despuțată de frumuseți, statuia va fi zvîrlită ca un lucru nerebuc de primarul orașului. Triste și înduioșătoare sînt și celelalte povestiri ale volumului; din ele se degajă o adîncă înțelegere a suferințelor omenesti și dorința de a-l vedea fericit pe toți oamenii. O lectură plăcută care contribuie la cultivarea sentimentelor alese.

Ilustrațiile în alb și negru sînt în atmosfera povestirilor.

Povestii nemuritoare, 160 p. Preț: 3,50 lei, Ed. tineretului, 1967.

Volumul IV din seria „Povestii nemuritoare” cuprinde vestite povestii și basme clasice universale: Basme gruzine („Anana”, „Căciula fermecată”), sîrbocroate („Inelul făcător de minuni”), basmele lui Laboulaye („Povestea lui Cucurigu”), basme din folclorul italian, culese și transmise de Italo Calvino („Copilul din sac”, „Ca sarea în bucate”) sau aparținînd unor mari popoare asiatice: indian, indonezian sau chinez. Relevăm îndeosebi farmecul și valoarea educativă a basmelor franceze scrise sau repovestite de Laboulaye special pentru copii, precum și a basmelor italiene.

9—14 ani.

GRIGORE BĂJENARU; **Banul Măracine**. (seria „Clubul Temerarilor”), 65 p. Preț: 1,50 lei, Ed. tineretului, 1967.

Banul Măracine, legendara figură din epoca primilor voinici munteni, este eroul acestei povestiri care vorbește despre vitejile sale din luptele pentru păstrarea independenței țării Românești. Este evocată în mod antrenant lupta sa cu tătarii. Într-o astfel de luptă salvează pe Maria de Valois, o tînără franceză care călătorește prin țara noastră și o însoțește în Franța împreună cu ceata sa de viteji. Povestirea, bogată în episoade vitejești, subliniază acțiunea patriotică a voinicului muntean Basarab și a oștenilor lui și oferă copiilor exemple grăitoare de dragoste de țară și de eroism pus în slujba libertății.

IOANA PETRESCU; **Lusitania**. Vasco da Gama și descoperirea drumului spre India. 177 p. Preț: 5 lei, Ed. tineretului, 1967.

Acțiunea acestei narațiuni urmează itinerariul spre India a călătoriei amiralului portughez Vasco da Gama. Acesta, deși foarte tînăr, fusese ales în fruntea expediției datorită calităților sale de om întreprinzător și încercat în bătălii maritime. El va reuși prin voință și hotărîre, folosind cunoștințele geografice ale timpului, să facă pentru prima oară înconjurul Africii și să ajungă pînă în Arabia și India, țări rivnite pentru bogățiile lor. Aventurile neobișnuite, prin care trece expediția sa, vor trezi, desigur, interesul copiilor și le vor lumina un episod important din istoria marilor descoperiri geografice.

13—17 ani.

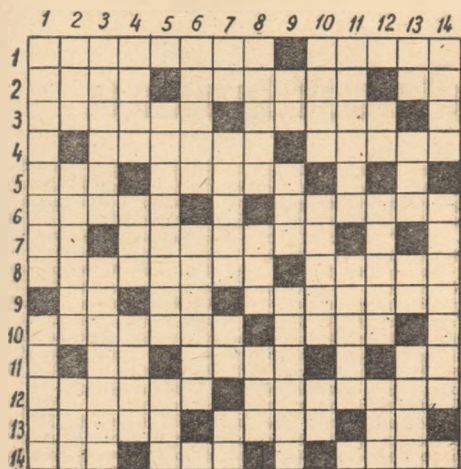
PROFIRA SADOVEANU; **Ostrovul Zimbrului** 2,15p. Preț: 8 lei, Ed. tineretului, 1967.

Împotînd amintiri personale despre tatăl său Mihail Sadoveanu cu imagini desprinse din operele acestuia, autoarea reconstituie un fragment de viață — acela al copilăriei marelui scriitor. Casa părintească, anii de școală, jocurile, expedițiile pescărești și vinătorești, atmosfera unor tîrguri moldovene apar descrise cu farmec și duioșie. Evocările acestea au însemnat merit de a contribui la o mai bună fixare a unor momente biografice în amintirea cititorilor tineri și la înțelegerea mai vie a opereii.

Zorina REGMAN

Părinți și copii și încă multe altele

de C. ADRIAN

ORIZONTAL

1. Fiica iubită a regelui Lear. Prozator contemporan.
2. Alintare maternă pentru copil. Grabnic. Articol enclitic (pl.).
3. Mama marelui nostru poet, Eminescu. Liniștit.
4. Personă căreia îi place ceva. ... tehnică, arta de a cultiva memoria.
5. Fluviu în Irlanda. Cămătar.
6. Nume feminin. Nefericita odraslă a unui personaj din „Regele Lear” de Shakespeare.
7. În loc de „eu”. ... și Cleopatra, piesă de Shakespeare.
8. Una din fiicele unui nefericit rege al Tebei și titlul uneia din tragediile lui Sofocle. Scriitor rus.
9. Eliade Rădulescu. Alifie (pop.). A formula.
10. Comunități gentile în comuna primitivă. Mesager al zeilor (Mit.).
11. Debutul lui Gică. Epopee. Zeulsoarelei la egipteni.
12. Temător. Ascuns.
13. Bărbat care prinde sau vinde raci. Ordin. Volum.
14. Aici (adv.). Măsură a timpului (pl.). Animale.

VERTICAL

1. Mamă celebră în antichitate, pentru educația dată copiilor ei. Nu-

2. Specie a poeziei lirice, exprimînd sentimente de admirație. Personaj caragialesc, întruchipare a greșitei educații dată copiilor.
3. Personaj legendar, nepotul lui Carol cel Mare. Autori de tragedii.
4. Fișie de pămînt pe care se poate merge. Imperativ al verbului a lua. Numele cel mic al lui Creangă.
5. Meseriaș care face sau repară cazane. Unitate de măsură a timpului.
6. Participiu al verbului a lua (fem.). Navigator spaniol (sec. XVII).
7. Ion Russescu. Vinător schimbat de Diana în constelație (Mit.), Iancu Petrescu (actor român). Interjecție folosită ca introducere la chiuituri.
8. Piață publică la greci. Familiarul lui Niculae. Onomatopee, imitînd strigătul broaștei.
9. Inițialele numelui unui prozator român, autor al volumului „Din lumea celor care nu cuvîntă”.
10. File. Întocmai (Ino).
10. Cuvînt născocit de Paracelsus. Care fuge și de la școală. Alexandru Zamfirescu.
11. În contact. A amări.
12. Pronume personal. Cuvîntare, discurs.
13. Pronume personal (pl.). Articol posesiv sau genitival. Lună a anului. În loc de ori. Despărțit în bucăți.
14. Împărat roman. Liniștit.

Cu SIMONE RAMAIN

despre:

În urma unei boli grave, Simone Romain a fost silită, acum peste 40 de ani, să-și întrerupă studiile secundare. A început să se ocupe, în mod provizoriu, cu lucrări manuale. În cursul anilor cit a stat acasă, exercitând fel de fel de meserii, ea a înregistrat nu numai dificultățile întâmpinate pentru însușirea acestora, ci și faptul că niciodată cunoștințele dobândite nu-i dădeau posibilitatea să realizeze ceea ce ar fi dorit.

Plecând de aci, Simone Romain a ajuns să elaboreze unele soluții pentru însușirea corectă a cunoștințelor necesare diferitelor meserii. Obținând rezultate dintre cele mai strălucite, i s-au încredințat treptat spre rezolvare probleme foarte diverse: organizarea secțiilor de ucenici în uzine, cazuri școlare dificile la nivelul învățământului elementar, secundar și superior, cazuri de copii debili, de adulți handicapați fizic și chiar de formare a deprinderilor pozitive la deținuții dintr-un penitenciar.

Ce v-a determinat să căutați o nouă metodă a educației atenției?

S.R. Din observațiile făcute asupra elevilor am constatat că a te mărgini să fii atent doar la ceea ce te interesează sau îți place, nu e suficient nici pentru dezvoltarea personalității omului luată în ansamblu, nici pentru educația atenției propriu-zise. Dacă, de exemplu, un elev încearcă să depună același zel și pentru obiectele de studiu care îi sînt propuse, dar care nu-l interesează, rezultatele nu sînt scontate. Tendința de a se grăbi îl face să lase cutare sau cutare parte a activității insuficient explorată sau rău înțeleasă. Se pare că această tendință este consecința lipsei de stăpînire crasi-totală a comportamentului care face ca subiectul, obișnuit să aleagă ceea ce-i place, să nu fie în stare să-și domine impulsivitatea „alegere”; lăsîndu-se antrenat de aceasta, el nu percepe decît ceea ce corespunde apetiturilor lui intelectuale, afective, motrice etc. Din această cauză, subiectul nu percepe niciodată un ansamblu în totalitatea lui.

La ce concluzii v-au dus aceste observații?

S.R. — Plecînd de la aceste constatări, am admis că este posibilă o „stare de atenție” în general, din care se va naște „atitudinea de interes”. Din cauză că în majoritatea cazurilor această stare de atenție lipsește, un elev bun, de pildă la matematici, care nu reacționează decît pe baza interesului preferențial pentru această materie, poate să fie un leș în franceză și viceversa. Se pare că aici ne aflăm în fața unei anomalii, a cărei cauză este o lipsă de educație, pentru că nu se concepe ca un creier, cel puțin normal, care obține rezultate strălucite la o materie, să rămîna complet stîns și amorț la apelul unei alte discipline.

Ce se întîmplă în asemenea numeroase cazuri?

S.R.: Familia, adeseori educatorii și profesorii, în loc să vegheze ca un copil să facă efortul de aplicație care îi va permite să fie atent la tot ce i se propune, îi însușă de timpuriu ideea că fiind strălucit la o materie, este normal să se intereseze mai puțin sau chiar de loc de celelalte. Astfel, el se detașează din ce în ce mai mult de tot ceea ce nu este dependent de interesul său major, de unde o scădere a atenției și o dispersare a ei.

Așadar, este necesară educarea atenției, independent de orice conținut?

S.R.: Da. Însă a învăța să fii atent nu este ușor. Aceasta nu se poate face decît după multe exerciții, în urma cărora subiectul va deveni conștient de marile lui lipsuri.

Esencialmente, atenția nu operează numai în domeniul intelectual, ea se repartizează pe ansamblul funcțiilor personalității și trebuie să fie folosită de fiecare dintre ele în momentul oportun.

Care sînt forțele atenției care trebuie să acționeze în mod armonios?

S.R. — Cel puțin patru: 1) atenția îndreptată asupra percepției vizuale; 2) atenția îndreptată asupra percepției auditive; 3) atenția îndreptată asupra percepției prin contact, extinsă la totalitatea corpului; 4) atenția interiorizată, îndreptată asupra percepției schemei corporale.

Educația acestor patru aspecte ale atenției urmărește același scop: a face pe cît posibil din subiect o ființă armonioasă, în stare să susțină în mod voluntar un efort de atenție, fără alegere preferențială.

Ce metode folosiți spre a ajunge la acest rezultat?

S.R.: Se pornește cu o serie de exerciții lipsite de orice conținut sau aport cultural. Simplitatea lor aparentă surprinde. Astfel, spre a educa atenția îndreptată asupra percepției vizuale, sînt indicate exerciții de copiat care au ca punct de plecare reproducerea unor simboluri vizuale etc.

Pentru atenția îndreptată asupra percepției auditive, se execută, de pildă, exerciții de dictare privind reprezentarea liniilor unor labirinte. Dictarea se face metodic și rar, ca să dea fiecarei posibilitatea unor momente

1. Noua sa metodă de educație a atenției;
2. Cele patru forme ale atenției;
3. Exercițiile folosite pentru dezvoltarea atenției;

Simone Romain și-a sintetizat experiența sa îndelungată într-o nouă metodă de educație a personalității, cunoscută astăzi sub denumirea de „metoda Romain”, metodă pe care o aplică numeroși educatori. Un congres al metodei Romain s-a ținut la Paris în februarie 1963 cu participarea a peste 550 de specialiști din diferite țări: psihologi, pedagogi, reprezentanți ai învățămîntului public și particular, ai mișcării culturale și sociale.

În contextul „metodei Romain”, un loc important îl ocupă problema atenției. Ne-am adresat Simonei Romain¹ cu rugămîntea de a lămurii cititorilor revistei noua sa metodă de educație a atenției.

¹ Simone Romain este în prezeul consilieră pedagogă și președinte fondator al Asociației „Romain”.

de așteptare, în timpul cărora atenția, ușor de distras, trebuie să rămîna trează pentru reperul următor.

Atenția tacilă este educată cît mai plener posibil. Scopul este să se rafineze delicatețea pipăitului, mărirea preciziei în aprecierea temperaturii cuploanelor, a metalelor, în compararea și determinarea consistenței materialelor delicate etc.

Atenția interiorizată joacă un rol foarte important. Se pare că este aceea care stabilește legătura armonioasă dintre aspectele diverse ale atenției. Ea permite individului să-și perceapă reacțiile, începînd cu schema lui corporală, fără a fi izolat de mediul în care muncește.

Ce exerciții folosiți spre a dezvolta atenția interiorizată?

S.R.: Exercițiile încep cu atitudini corporale, gesturi și mișcări, care urmăresc să dezvolte și mai mult atenția interiorizată.

La baza acestei educații stă relaxarea; primele exerciții presupun o relaxare pe cît posibil totală, într-o poziție orizontală. Urmează apoi exerciții de „relaxare controlată”, care obligă subiectul să vegheze constant la ceea ce face. Subiectul învață să simtă diferența între cele trei stări ale tensiunii musculare: „fermă, excesivă, destinsă”, spre a găsi în el însuși punctele de referință necesare acomodării la experiențele care îi vor fi propuse ulterior.

Percepția schemei corporale, relaxarea controlată dau subiectului posibilitatea de a-și păstra cu tot mai multă ușurință autocontrolul.

Aceste exerciții sînt urmate de altele, alcătuite din gesturi legate și continue, perfect ordonate în timp și ca formă chiar cînd viteza lor se modifică. Vin apoi la rînd exerciții de ritm și cadență, care se execută folosînd o tamburină, un metronom sau alte instrumente muzicale, dar de astă dată subiectul este obligat să nu urmeze ritmul sau cadența grupului, ci să-și impună pe al său propriu. Exercițiile decurg după o tehnică anume. Nu se dau calificative, ci se caută descoperirea cauzei greșelilor și se trag concluziile venite. Subiectii nu sînt comparați decît cu ei înșiși, ei sînt propriul lor punct de referință pînă se consideră singuri în stare să se măsoare și cu alții.

Ce reprezintă această parte a educației în sistemul dumneavoastră?

S.R.: Aceste exerciții obligă individul să acționeze asupra lui însuși, prin el însuși și pentru el însuși, cît mai autonom posibil.

Varietatea exercițiilor și modul în care sînt executate permit dozajul reacțiilor musculare, de pe urma cărora reacțiile de toate ordinele devin mai armonioase.

„Educînd atitudinile corporale, mișcările și gesturile” acționăm, cu ajutorul acestui intermediar, asupra ființei în înregime, căci actul motor nu este un proces izolat și nu are semnificație decît în raport cu conduita înregii personalități”, spune doctorul Le Boulch.

În ce constă metoda doctorului Le Boulch?

S.R.: Plecînd de la alte premise, doctorul Le Boulch și-a dat și el seama de utilitatea concentrării atenției subiecților asupra percepției schemei lor corporale ca mijloc optim de realizare a celei autonomii care este absolut indispensabilă stăpînirii de sine. Fără să ne cunoaștem, amîndoi am acționat în același sens, fiecare în domeniile care ne erau familiare: doctorul — plecînd de la educația fizică, eu — de la educația cît mai cuprinzătoare a ființei. Cînd ne-am înfîlțit, acum cîțiva ani, nu ne-a rămas decît să contopim într-un singur tot acest aspect al educației omenești; concluziile noastre se completau perfect.

Ce numiți dumneavoastră „Performanța Romain”?

S.R.: Cele cîteva exerciții de educație ale atitudinilor și gesturilor (E.A.G.), despre care am vorbit pînă acum și a căror scop este să activeze în special „situația de atenție interiorizată”, fac parte din ansamblul de exerciții educative cunoscute de către cei care le practică sub numele de „performanța Romain”.

Educația gesturilor și a atitudinilor face parte din „educația psihocinetică”. Educația psihocinetică este rezultatul fuzionării metodei educației fizice, gîndită și pusă la punct de doctorul Le Boulch, cu exercițiile E.G.A., folosite în cadrul „performanței Romain”.

Toate exercițiile privind educația diverselor situații ale atenției despre care am vorbit pînă acum fac să intervină și „reprezentarea”. Într-adevăr, spre a realiza o sarcină de ordin manual sau intelectual, o deplasare, un gest, oricît de simple ar fi, este indispensabil să-ți reprezînti tot ceea ce comportă îndeplinirea lor.

Exercițiile dumneavoastră nu urmăresc să influențeze și emotivitatea?

S.R.: Nu, ar fi o acțiune vană să vrei să educi emotivitatea. Subiectul învață însă, încetul cu încetul, să-și facă față, să nu se lase antrenat de reacțiile intempestive pe care ea le declanșează. El este ajutat în acest domeniu de autocontrolul comportamentului, care se afirmă cu fiecare zi mai mult, de cunoașterea felului său de a fi și de relaxările musculare din ce în ce mai interiorizate.

Interviu de Paul B. MARIAN

CÎTEVA ASPECTE ALE ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ÎN ANGLIA

În ciuda numeroaselor transformări petrecute în ultimele decenii în viața publică și socială din Marea Britanie, sistemul educației școlare nu s-a schimbat aproape de loc. Perspectivele aflate în fața unui tînar englez sînt condiționate întotdeauna de renumele școlii pe care a absolvit-o. Nenumărate sînt școlile care nu primesc decît copii promoși din „aristocrația cu blazon”; odraslele „aristocraților de bani” nu au acces la asemenea școli. Aceasta a și determinat cotidianul vest-german „Süddeutsche Zeitung” să scrie: „În societatea britanică se manifestă un apartheid invizibil, apartheidul apartenenței de clasă și al educației școlare”. Speranța britanicilor de la sfîrșitul ultimului război mondial de a se produce o schimbare radicală în sistemul deosebirilor sociale în instituțiile de educație nu a fost împlinită. Școlile particulare, așa numitele „public school”, au continuat să fie stimulate, porțile lor neputînd fi trecute decît de copiii britanicilor înstăriți, care pot plăti drept taxe sume fabuloase. S-a ajuns pînă acolo încît un om de talia generalului maior Viscount Monkton, șeful statului major al armatei engleze pe Rin, a părăsit serviciul acesta și a preluat un post în consiliul de administrație al unei mari societăți din City pentru un singur motiv, declarat public: „Salariul meu de general nu-mi ajunge pentru a plăti

taxele pentru educația celor patru băieți ai mei și a unei fiice corespunzător cu ambițiile”. Statisticile mai indică: 84 la sută din copiii aristocraților și ai marilor finanțieri n-au frecventat școlile de stat. În schimb, au căpătat faimă deoarece au urmat „public school” de tipul Eton, Winchester, Harrow. „Cu asemenea educație — subliniază același ziar vest-german — nici un absolvent nu trebuie să-și facă griji în ceea ce privește viitorul lui”. Pe planul al doilea al ierarhiei sociale și în cadrul sistemului de învățămînt se află școlile primare și liceele de stat denumite „Redbrick”. Din această filieră, continuată cu învățămîntul superior de același tip, provin aproape toți inginerii, economiștii și savanții englezi. În schimb, din sistemul școlilor „public school” care își au culmea în Oxford și Cambridge, provin oamenii politici și înalții magistrați.

Bătălia pentru drepturi egale în școala britanică nu a încetat. Simptomatic este cartea pedagogului Robin Pedley „Școala unitară” apărută la sfîrșitul anului trecut la Londra, care remarcă între altele: actualul sistem al învățămîntului britanic urmărește menținerea inegalității sociale; sistemul trebuie înlocuit printr-unul nou, egalizator, democratic, unitar”.

Carol ROMAN

— Poșta redacției —

● **Inv. Traian Oancea, com. Bîrsa-Gurahonț.** „Serbarea a continuat. Mă gîndeam la neliniștea cuibărită în sufletul acestui copil. Pentru majoritatea spectatorilor, cazul lui a trecut, cu ușurință, pe seama timidității. Adevărul era altul. Leșise, doar din gura lui, *Adrian nu era vinovat*. Puterile i-au fost prea firave pentru această poezie, iar ambiția mamei de a arăta soțului ce poate copilul ei fusese exagerată. Ea greșise, înaintea lui. Oare a înțeles?”

Am ales paragraful final din „povestirea” (cum o recomandați dvs.) „Adrian nu era vinovat” cu dublă intenție: a) de a o rezuma (paragraful cuprinde toată întâmplarea, cu morală cu tot) și — prin aceasta — b) de a feri termenul de înțelesul impropriu, — pentru că, fără îndoială, între o povestire despre ceva și a realiza o povestire, semnul egalității nu poate fi pus. În cazul nostru, tocmai așa stau lucrurile: ne povestiți despre ceea ce ar fi putut deveni o povestire. Și-apoi, cel ce a pregătit spectacolul cu pricina, cum de nu a contracarat la timp ambiția exacerbată a mamei lui Adrian? Nu era pedagog?

Cunoscîndu-vă activitatea dvs. de pedagog și educator, vă așteptăm cu noi materiale, realizate pe măsura condeiului pe care, de asemenea, vi-l știm.

● **Inv. Dimitrie D. Sirbu, Caransebeș.** Materialele trimise vădesc preocupare și multă dragoste pentru diversele probleme ale educării copiilor; poate în practica pedagogiei aceste calități să dea roade. Din păcate însă din cauza modului cum au fost redactate nu le putem publica.

● **Popper Alexandru, avocat pensionar, com. Butești, raionul Gurahonț.** Primim cu plăcere articole cu privire la „morală tinerilor” și la „orele de dirigenție” (cum ne propuneți în scrisoarea dumneavoastră din 3 februarie a.c.). Așteptăm materiale care abordează probleme concrete de educație. Indicați-ne ce numere ale revistei vă lipsesc, pentru a vi le trimite.

● **Prof. Nina Popan, Liceul Curtea de Argeș.** Articolul dumneavoastră tratează, cu pricepere, o problemă — particulară — de învățămînt: predarea limbilor străine. Fiind un articol referitor la metodică predării, vă propunem să-l trimiteți la „Gazeta învățămîntului” sau la Revista de pedagogie. Eventual cu consimțămîntul dumneavoastră îl vom trimite noi. Vă așteptăm cu alte materiale care să se încadreze profilului revistei noastre.

● **Ștefan Nicolae, Turnu Măgurele.** Materialul trimis de dvs. este bine scris, vădînd talent satiric, dar din păcate nu vi-l putem publica fiindcă revista noastră are un caracter educativ, iar problema școlii și a instrucției o urmărește mai mult în corelația școală-familie. Trimiteți articole legate de o problemă educativă — chiar tratată foietonistic-satiric.

● **Nașcu. Baia Mare, regiunea Mara-mureș.** Am primit plicul cu desenele, care ne-au plăcut și pe care vrem să le

publicăm. Pentru ca acest lucru să devină fapt, vă rugăm trimiteți-ne, pe o carte poștală, numele dumneavoastră complet, adresa (am descifrat bruma de adresă de pe stampila plicului și numele de pe semnătura desenelor) precum și titlul lucrărilor.

● **Tănăsioiu Victoria, Mediaș.** Ne scrieți că „revista, „Colocvii” a fost încă de la început procurată, studiată și popularizată în toate colectivele cu care am venit în contact (ședințe cu părinții, ședințe sindicale, cercuri pedagogice etc.) ” și că articolele apărute v-au „fost de un real folos în creșterea și educarea copiilor”. Acesta fiind unul din telurile revistei noastre, aprecierea ei ne bucură, firește. Gîndurilor dumneavoastră bune, ca și felicitărilor ce ni le adresați, nu le putem răspunde altfel decît îmbrunătățindu-ne conținutul munca.

● **Inv. I.V. Berca, Com. Vladimir-Gi-lort.** „Fumatul, educația și sănătatea” nu poate să apară, nu numai pentru că urmează unui alt articol al dvs. pe aceeași temă, reluînd fidel ideile și aproape exact exemplele; întrucît l-am reținut, pe primul, evident — trebuie să renunțăm la acesta. Dar pe lângă acest considerent, în privința articolului de față, ar mai fi ceva de adăugat: neegalîndu-l pe celălalt, nu izbuteste să depășească nici „ștacheta” unei alocuții ocazionale (poate că nu lipsită de oarecare persuasiune) cu acest subiect.

Dacă ne-ați scrie — tot atît de cursiv și legat, dar făcînd să opereze mai metodic și să pătrundă mai adînc bisturiul analizei — și despre alte probleme de ordin etic, educativ etc, revista noastră vă va găzdui bucuros ca și pînă acum, în coloanele ei.

● **Siclovian Doina, prof. Școala generală Nr. 1 Petroseni.** Am citit cu interes și plăcere studiul trimis. E scris documentat, în bună limbă românească, dar, din păcate, nu „merge” pe profilul revistei noastre. Problema necesității mijloacelor audio-vizuale în școlile noastre, pentru care studiul dumneavoastră este o pledoarie competentă, s-a discutat și se discută mai ales în cadrul forurilor care răspund direct de programele analitice; expunerile de motive, detaliile de programe, referirile la felul în care țările străine și-au rezolvat problema mijloacelor audio-vizuale, sînt lucruri de discutat între specialiști, cu atît mai mult cu cît studiul dvs. este, chiar pentru o revistă lunară, prea lung. Cu regret ne vedem, deci, puși în situația de a vă răspunde că, în această formă, nu vi-l putem publica în coloanele noastre. Poate ar fi bine să-l trimiteți la „Revista de Pedagogie” sau eventual să-l refaceți; în acest din urmă caz, v-am ruga să stăruim asupra aspectelor concrete ale problemei, aspecte din care și părinții și educatorii ar avea de învățat. Oricum, articolul trimis ne relevă talentul și competența dumneavoastră, calități care ne fac să presupunem că vă vom număra cît de curînd — și cu alte probleme — în rîndurile colaboratorilor noștri.

CUPRINSUL

RADU DAN NICOLAE:

Aniversări

MIRON CONSTANTINESCU:

Trecutul și prezentul — Însemnări

FLORIAN FRAZZEI:

Ați vizitat împrejurimile Capitalei?

DEMOSTENE BOTEZ:

Literatura — o școală a frumosului

COLOCVII:

Institutul de științe pedagogice

PETRE DRĂGOIESCU:

Semnificații

ILEANA RĂCEANU:

Virtuțile conversației

ALEXANDRU POPESCU:

Tradiții ale familiei românești

D. SALADE

SEPTIMIU CHELCEA

CONSTANTIN ZAHÎRNIC

CONSTANTIN MĂNOIU:

Orientarea profesională

Anchetă de: C.BIVOLARU și C.S. ANGHEL

SABINA CONSTANTIN:

Modernizarea învățămîntului

H.CULEA:

Radio-televiziunea și procesul de învățămînt

FLORIAN POTRA:

Fondul primordial — Actualitatea tragicilor greci

TUDOR GHERMAN:

Concursurile artistice ale elevilor

LIVIU V.FILIMON:

Respectarea particularităților temperamentale în

educarea copiilor.

CONST. FIERĂSCU:

„Basmele” lui P.Ispirescu, — comori de poezie

și înțelepciune.

EMIL VERZEA: Un caz banal

ANA TUCICOV — BOGDAN:

Arta de a-ți ajuta copilul

NIC. A. STRĂVOIU:

Sfaturi despre comportarea în societate

ALEXANDRU TOHĂNEANU:

Desenul copiilor

VLADIMIR BRĂDESCU:

Timpul liber. Divertisment... entomologic

CRONICI, COMENTARII

DRAGOȘ VRÎNCEANU:

George Ivașcu: „Confruntări literare”

CONSTANTIN STĂNESCU:

O carte nouă despre Dante

S.B.: Ion Ianoși: „Thomas Mann”, Ion Pascadi —

„Idealul și valoarea estetică”

M.R.: Cînd să înceapă școlarizarea copiilor?

AL. ALEXIU:

O bibliotecă școlară din București împodobită

cu sculpturi din lemn de Theodor Aman

E. ELIAN; Muzica corală

MERIBIANE:

PAUL. B. MARIAN:

Interviu cu Simone Romain, despre: Noua metodă

de educație a atenției; cele patru forme ale

atenției, exercițiile folosite pentru dezvoltarea

atenției.

CAROL ROMAN:

Cîteva aspecte ale învățămîntului în Anglia.

COLOCVII CU CITITORII, PAGINI SCRISE

DE CITITORI, RECOMANDĂRI DE CĂRȚI

PE VÎRSTE ȘCOLARE, DICȚIONAR.

Reproduceri după lucrări de: N. TONITZA,

AL. TIPOIA, O. BACIU, OLGA CIZEK.

Fotografii de: DAN GRIGORESCU, ION PO-

POVICI.

COLOCVII

DESPRE ȘCOALĂ, FAMILIE ȘI SOCIETATE

Revistă lunară editată de Ministerul Învățămîntului

COLEGIUL DE REDACȚIE: CONST. ARSENE, Inv. emerit, Pitești; ION ASZODY, publicist; Dr. OCT. BERLOGEA; BIANCA BRATU, lector univ.; TATIANA CAZACU-SLAMA, psiholog; SABINA CONSTANTIN, vicepreședinta a Sfatului popular regional Cluj; GH. DIACONU, dir. Școlii profesionale „Grivița Roșie”, București; AL. GEORGESCU, dir. Editorii tineretului; EMIL GIURGIUCA, prof. emerit (redactor șef); CRISTINA GOGA, dir. Casa de copii nr. 2, București; MARIA IACOBESCU, dir. Școlii pedagogice, Bacău; I. MATEL, sociolog; Conf. Dr. IOAN MORARU; LIDIA NICULESCU-MIZIL; LUCIA OLTEANU red. șef al publicațiilor pentru copii; VERONICA PORUMBACU; STELA PREDESCU, prof.; M. RAȚIU, prof.; Conf. univ. dr. URSULA ȘCHIOPU; ECATERINA TIRCA, educatoare; RADU TUDORAN; PETRU VINTILĂ (redactor șef adj.); ERWIN WILK, profesor, București.

Prezentarea grafică de CONSTANTIN BIVOLARU

Redacția și Administrația, București, Str. Virgilii Nr. 40

Tel. 14. 64. 09 și 14. 09. 21

ursul la mure a renunțat
cînd ciocolata a mîncat....

CONSUMATĂ ÎN CANTITĂȚI RAȚIONALE
CIOCOLATA ESTE HRĂNITOARE ȘI RE-
CONFORTANTĂ. - CIOCOLATĂ CU LAPTE,
CIOCOLATĂ AMĂRUIE, CIOCOLATĂ CU
VANILIE PRECUM ȘI ALTE SORTIMENTE DE
CIOCOLATĂ GĂSIȚI LA MAGAZINELE
COOPERATIVELOR DE CONSUM. -

COOPERATIVA „CHIMICA” BUCUREȘTI

Cal. Șerban Vodă 22-24

Telefon: 23 77 41; 23 40 67

produce și livrează unităților din comerțul de stat
și cooperatist:

● **CARPETIN** – soluție pentru curățat covoare,
tapițerie etc.

● **VITRO** – lichid pentru curățat geamuri și oglinzi.

● **BATISTE DEZINFECTANTE** – hîrtie impregnată,
se folosește în scopuri igienice.

● **MASĂ GALBENĂ DE TURNARE ELECTRO-
IZOLANTE** – dielectric pentru cutiile de funcționare a
cablurilor electrice.

● **LUMÎNĂRI** – albe de parafină în pachete de 1 kg

● **SEPTOL** – soluție dezinfectantă de uz extern, are
acțiune bactericidă și odorizantă. Se folosește ca dezin-
fectant în unitățile de frizerie, manichiură, pedichiură.

● EXCURSII ● VACANȚE ● DRUMETII ● PRIN O.N.T. ● EXCURSII ●

VESTIGII ISTORICE ● MONUMENTE DE ARTĂ

● FRUMUSEȚI ȘI CURIOSITĂȚI ALE NATURII

● REALIZĂRI DE PRESTIGIU ALE PATRIEI

NOASTRE ● LE PUTEȚI CUNOAȘTE

PRIN

EXCURSII

TABERE

DRUMETII

VIZITE

TURUL ORAȘELOR

ITINERARI LA CERERE

ORGANIZATE

PRIN

O.N.T.

Informații — înscrieri —

La Agențiile și Filialele O.N.T. din toată țara

Călătorii **RAPIDE** — **PLĂCUTE** și cu **CHELTUIELI REDUSE**
se pot face cu

MOTORETA „CARPAȚI SUPER”

- viteză maximă: 55 km. pe oră
 - consum benzină: cca. 2 litri la 100 km.
 - încărcătură utilă: 2 persoane (145 kg.)
- Preț: 4 190 lei. Nu este obligatorie purtarea căștii de protecție.

BICICLETA „CARPAȚI” sau „ELEGANT”

- Rezistentă ● Practică ● Convenabilă
Preț:	tip Carpați	tip Elegant
	712,80 lei	638,30 lei
	pentru bărbați 690 lei	625 lei

Se pot procura și cu **PLATA ÎN RATE DE LA MAGAZINELE
COOPERATIVELOR DE CONSUM**

CITIȚI ȘI RĂSPÎNDIȚI
REVISTA

COLOCVII

despre școală, familie și societate